

FRENK LARAMI

BROJ 226

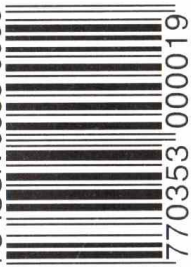
5000 DIN.

DOŠK HOLIDEJ

DOŠAO JE TIHO I UŠAO U LEGENDU

YU ISSN 0353-0000

9 770353 000019

PUCNJI U PREDVEČERJE

★ **DOK HOLIDEJ** ★

226

FRENK LARAMI

PUCNJI U PREDVEČERJE

NIŠRO FORUM·OOUR MARKETPRINT

EDICIJA VESTERN ROMANA

DOK HOLIDEJ

Broj 226

Glavni i odgovorni urednik
Slavko DRAGINCIC

Urednik
Zorka CIRIC

Naslov originala
Frank Laramy
IRON TRACKS

Recenzija
Dragoslav MILOSAVLJEVIC

Prevod i adaptacija
Dragoslav MILOSAVLJEVIC

Lektor
Svetlana SIMUNOVIC

Tehnički urednik
Đorđe JOVANOVIĆ

Ilustracija na naslovnoj strani
Branislav PERKOVIC
Branislav KERAC

Naslovna strana
Ferenc BARAT

Korektori
Magda KOLARŠ
Vilma BEKER-GACEŠA

Štampa 26. V 1989.
Tržište 7. VI 1989.

Izdaje i štampa NIŠRO FORUM — OOUR MARKETPRINT, Novi Sad, Vojvode Mišića 1. Glavni i odgovorni urednik: Slavko DRAGINCIC. Urednik: Zorka CIRIC. Naslov originala: Frank Laramy — IRON TRACKS, Copyright: UNIVERSUM PRESS.

Sva prava se zadržavaju, uključujući prava na reprodukovanje ove knjige u celini, ili delimično, ili na bilo koji drugi način.

Godišnja pretplata za inostranstvo u stranoj valuti: Austrija 83 ATS, Austrija 9,5 AUD, Francuska 40 FRF, Švedska 42 SEK, SR Nemačka 13 DEM, Švajcarska 9,5 CHF, SAD 7 USD. Uplate slati na devizni račun: Vojvodanska banka, Osnovna banka Novi Sad 65700-620-219-1089 „Forum” Novi Sad sa obaveznom naznakom: Pretplata za „DOK HOLIDEJ”.

Oslobođeno osnovnog poreza na promet, mišljenjem Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje, nauku i kulturu SAP Vojvodine, br. 413-279/73 od 10. maja 1973. godine.

Salva pucnjeva zapraštala je kao odgovor na udaljeni zvižduk lokomotive i skoro zaglušila gromoglasne radosne pokliče iz grla mnoštva ljudi odevenih u svečana praznična odela. Tako su građani Ostina izrazili svoje oduševljenje velikim događajem koji su mesecima željno očekivali, događajem koji je trebalo da iz osnova izmeni njihovu sudbinu i otvori im put ka progresu i blagostanju. Taj događaj bio je dolazak prvog voza u do tada zabačen grad centralnog Teksasa.

Ostin se nalazio na reci Kolorado. Bio je to grad građen na brzini, nalik na skupinu nasumice nabacanih drvenih sanduka i samo nekokilo solidnije građenih zgrada. Nimalo iznenađujuće, jer su gotovo svi gradovi na Divljem zapadu tako izgledali. Ipak, tih dana Ostin je izgledao nešto drukčije. Bio je ukrašen zastavama, mnogobrojnim transparentima razapetim preko široke glavne ulice, šarenim papirnim lampionima obešenim na drveće, kuće i sveže obojene ograde i drugim jeftinim ukrasnim predmetima. Najviše i najpompeznije bila je ukrašena improvizovana železnička stanica sa malo izdignutim peronom od debelih dasaka. U tu stanicu trebalo je da uđe prvi voz kompanije „Union Pacifik” koja je izgradila prugu do tog grada.

Bilo je već blizu podne. Sa neba je žarilo nemilosrdno teksaško sunce, a nad krovovima kuća, štala i šupa lebdela je treptava magličasta jara. Pa ipak, peron i okolina stanice bili su puni jer su od samog jut-

ra svi stanovnici grada bili na nogama. Niko nije hteo da propusti dugo očekivani, krajnje uzbudljiv trenutak, a lokalni fotograf spremao se da taj trenutak ovekoveči prigodnom fotografijom. Opšta gužva je trajala već nekoliko časova i udaljeni zvižduk lokomotive podigao je uzbuđenje do vrhunca.

Revolverski pucnji prolamali su vrevu poput prskanja kokica i nasumce ispaljeni meci parali su vazduh na plavičastom nebu. Svi sem jednog. Cev jedne puške bila je upravljena ka određenom cilju i kada je uz zaglušujući prasak metak izleteo iz cevi, okruglasto olovno tane pogodio je jednog čoveka u grupi i bacile ga na tle.

Čovek koji je pao na daske perona železničke stanice u Ostinu bio je službenik železnice, šef izgradnje poslednje deonice pruge. Zvao se Dejvis i njegova smrt bila je kraj jedne velike i dugotrajne bitke između železnice i grupe moćnika kojima dolazak pruge nije odgovarao. Oni su dugo vodili očajničku borbu protiv železnice i njenih graditelja. Borba je bila toliko žestoka da je čak i vojska morala da se umeša. Rančeri i moćnici morali su da odustanu.

Međutim, mržnja je ostala, mržnja rođena iz poraza i ona je rodila želju za osvetom. Oni koji su se formalno priklonili neminovnom progresu, a u stvari nameravali da rat protiv železnice prenesu na drugi teren, osvetili su se na čoveku koji je po nalogu kompanije čiji je služ-

benik bio, gradio poslednju deonicu železnice do Ostina.

Dejvis je bio u poodmaklim godinama. Bio je prevalio šezdesetu i nakon izgradnje pruge trebalo je da se povuče u penziju. Ova pruga Galverston—Ostin bio mu je poslednji poduhvat, i, kao jedan od glavnih graditelja, stajao je ispred železničke stanice pored gradonačelnika i šerifa. Kada je pao pogođen, samo oni najbliži su shvatili šta se desilo dok su ostali nastavili da viču i pucaju. Tek posle više od pola minuta svetina se utišala i na stanicu je zavladala grobna tišina.

Niko nije znao dakle je metak doleteo i ko je ispalio ubistveni hitac. U prvom momentu ljudi su pomislili da se radi o nesrećnom slučaju, ali kada se videlo ko je žrtva, mnogi su naslutili da se ne radi o goloj igri slepe sudbine. No ni oni koji su slutili da iza ispaljenog metka stoji nečija namera, nisu mogli da imenuju krivca, jer za to nisu imali dokaza. Znali su da zakleće neprijatelj starog Dejvisa nije sam pucao i da je to verovatno učinio neki njegov plaćenik. Veliki Džim Gart je imao dosta ljudi koji vešto barataju „koltom“ da bi se sam upuštao u rizik da pred masom sveta puca na Dejvisa. Kod Velikog Džima prljave poslove radili su drugi.

Džim Gart, poznatiji kao Veliki Džim, bio je kralj pašnjaka na brdskim obroncima u gornjem toku Kolorada uzvodno od Ostina. Džinovski ranč, međutim, nije bio njegov glavni posao. Sem što je uzgajao stoku, on je po niskim cenama otkupljivao goveda od malih rančera i gonio ih na sever do velikih tržišta gde ih je prodavao uz ogromnu zaradu. Sa dolaskom železnice vreme njegovog carstva je prošlo. Trgovci iz velikih tržišnih centara

već su najavili svoj dolazak, što je značilo da će stoku kupovati po znatno povoljnijoj ceni od one koju je on plaćao. To su mogli zahvaljujući železnici jer su stoku tovarili u vagone i tako je otpremili na sever.

Veliki Džim Gart je cepteo od gneva, jer je sva borba, koju je ogorčeno i dugo vodio, bila uzaludna. Isto tako, nije imala smisla ni osveta na koju se odlučio. Konačno, železnica je bila tu i ništa se više nije moglo izmeniti. Ipak, nije odustajao od dalje borbe.

Kada je Dejvis pao, mesni šerif Nans Rejn je potegao „kolt“, ali nije znao na koga da uperi cev.

— Ko je pucao? — pitao je glasno čuvar zakona, a onda istrčao na ulicu. Međutim, nije bilo nikoga ko bi mu na ovo pitanje odgovorio.

— Prokletstvo, kakva svinjarija! — opsovao je kroz zube i prišao ustreljenom. Okrenuo ga je na leđa i nekoliko trenutaka gledao njegovo avetinjski blede lice.

— Mrtav — zaključio je muklo, a onda Dejvisu zaklopio oči. U međuvremenu su se ljudi, koji su stajali ukočeni od užasa, malo pribrali. Još uvek uzbuđeni počeli su nemo da prilaze.

Nans Rejn je preleteo pogledom jednog po jednog. Poznavao ih je godinama.

— Ne, ne, niko od vas nije to učinio — zaključio je konačno. — Ipak, ja znam da ovo nije nesrećan slučaj već dobro smišljeno ubistvo. A znam i ko to ubistvo nosi na savesti. Vi to, takođe, znate.

— Na vašem mestu ne bih to tako glasno tvrdio, šerife — upozorio ga je jedan od goniča.

Probio se kroz gomilu i stao raskoračen pred čuvara zakona. Bio je to Ralf Rodžers, nadzornik na Gartovom ranču. Imao je široko lice i

jako izražene jagodične kosti. Kad bi se nasmejao, pokazivao je dva reda nepravilnih zuba, požutelih od duvana.

Cela pokrajina zazirala je i strahovala od Ralfa Rodžersa. Imao je snažnu pesnicu, čije dejstvo je bilo gotovo ravno dejstvu kovačkog čekića. Govorilo se da bi mladog bika mogao da savlada i baci na zemlju golim rukama.

Šerif Rejn značajno je pogledao nadzornika. Bio je to pogled koji je mnogo kazivao. Dobro je poznavao ovog čoveka, čak suviše dobro. Zbog toga je priželjkivao, ne jednom, da ga vidi iza rešetaka. Na žalost, do sada ništa nije mogao da dokaže protiv njega, a ni njegovog gazde.

— Dolazi dan kada ću moći da budem još daleko glasniji, da urlam ako treba! — uzvratio je šerif nadzorniku. — Moći ću da govorim dovoljno glasno da me mogu čuti čak i do ranča na planinskim obroncima.

— Nadajmo se da nećete promuknuti pri tom — primetio je kaulob, cereći se. — Ima ljudi koji zbog takvog urlanja izgube glas, ili prosto zaneme zauvek — dodao je dajući svojim rečima naglašen značaj.

Šerif je oslonio desnu ruku na dršku „kolta“. Lice mu je bilo tvrdo kao isklesano od kamena.

— Da sam na tvom mestu, Rodžerse sada bih odjahao. Mogu da pretpostavim da je mister Gart veoma nestrljiv da sazna novosti.

— Šta to treba da znači?

— Nosi se do đavola, čoveče! — brcnuo se šerif na Rodžersa i okrenuo mu leđa.

— To zadovoljstvo vam neću prirediti, šerife. Možda će me gazda ponovo poslati u grad sa cvećem. da odem na groblje i položim na njegov grob.

Pri tom je pokazao na ubijenog.

Nans Rejn se ljutito okrenuo ka Rodžersu.

— Sad je dosta, ako kažeš još samo jednu reč strpaću te u zatvor zbog narušavanja reda.

Nadzornik se na to bezobrazno nasmejao.

— I to je moguće, šerife, samo pazite, onda bi se moglo desiti da nosim bukete cveća na dva groba... od kojih bi jedan bio vaš.

Čuvar zakona je već hteo da se maši revolvera, ali se umešao gradonačelnik.

— Ostavite se toga, šerife. Današnja svečanost nam je ionako već pokvarena. U svakom slučaju, nemate sada dovoljno vremena da to isterujete, voz samo što nije stigao.

Čuvar zakona je žmirnuo i preteći pogledao Rodžersa. Znao je da je već dugo vremena trn u oku Velikom Džimu Gartu i da bi Rodžers jedva dočekao da ga napuni olovom. Da li bi mu to uspelo niko nije znao, jer je šerif bio vrlo brz na pištolju, ali u svakom slučaju postojala je mogućnost da pleti glavom.

U tom trenutku ponovo je odjeknuo zvižduk lokomotive i kompozicija šarenih vagona izronila je iz prerije klateći se kao džinovska gusenica. Okupljeni ljudi su odmah zaboravili na predašnju tragičnu događaj i njihov žagor prigušio je kleparanje i škripu metalnih točkova. Konačno, ljudi su ovde ginuli na ulicama svakog dana, a dolazak železnice bio je nešto nesvakidašnje.

Šerif je uzdahnuo i dobacio Gartovom nadzorniku:

— U redu, ostavićemo to za drugu priliku. Ali, tada se nećeš olako izvući.

Rodžers je podsmešljivo odgovorio.

— Ko zna, možda druge prilike neće ni biti. Možda ću se dotle popraviti — dodao je.

Serif nije imao vremena da se dalje objasnjava. Voz je tutnjeći, šisteći i škripeći ulazio u stanicu.

*

Vagon obojen jarkožutom bojom bio je sasvim nov i tapacirana sedišta pružala su luksuz i udobnost kao prijatno namešten salon kuće nekog bogataša. Sve je još bilo čisto i na svom mestu u skladu sa svečanom vožnjom kojoj je namenjen. Kada se današnji dan završi taj vagon će, kao i ostali vagoni ove kompozicije biti povučen da čeka neku drugu sličnu priliku.

Putnik udobno zavaljen na sedište pored prozora po svemu je odgovarao vagonu kojim se vozio, a čovek bi ga lako mogao zamisliti na nekom šetalištu ili bulevaru San Franciska, Nju Orleansa ili Sent Luisa. Bio je odeven u tamno odeo, tamni karirani sako i tamne pantalone od mekanog štofa, blistavo belu košulju, svileni prsnik i imao je kravatu boje ljubičice. Nov crni šešir sa širokim obodom i ravnim temenom bio mu je navučen duboko na čelo. Njegovu odeću dopunjavale su poluvisoke cipele od lakovanog boksa, mekane kao rukavice.

Izraz putnikovog lica delovao je neuobičajeno ozbiljno i običan posmatrač je lako mogao steći utisak da je to lice koje se nikada ne osmehuje. U izrazu tog lica bilo je nečeg tvrdog, oštrog i kameno nepomičnog kao na licu granitne statue. Imao je sivoplave oči, ledeno hladno svetlucave, koje su gledale ozbiljno, smireno i prodorno do u dubinu duše. Bilo je još nečeg na ovom čoveku što je odudaralo od

njegovog aristokratskog lica i elegantnog gradskog odelu: revolver nisko opasan na bedru. Revolver kalibra 45 sa niklovanim metalnim delom ukrašen drškom od slonove kosti.

Bio je to Dok Holidej. Sedeo je udobno smešten na sedištu vagona koji je ulazio u stanicu. Odlučio se da putuje baš tim specijalnim vozom znajući da će imati sve udobnosti koje inače nisu uobičajene u vozovima Dalekog zapada. Zbog toga je i prihvatio da istrpi vrevu i gužvu svečanosti i bio je ne malo začuđen što doček nije bio onako buran kao što je očekivao. Nekoliko minuta ranije učinilo mu se da je čuo udaljeno klicanje i salve pucnjeva, ali sada je umesto vike čuo samo pojedinačne povike, a umesto radosnih, sa perona su ga gledala većinom zbunjena i zabrinuta lica. U svakom slučaju to nije bio doček kakav se mogao očekivati.

Lokomotiva je još jednom kratko zviznula i odmah zatim voz je stao u stanici. Holidej je uzeo svoju putnu torbu i izašao na platformu. Do tada umeren žagor pretvorio se u bučne pozdrave i viku i Dok je silazeći niz stepenice naišao na manje-više uobičajen prizor. Gomilu šareno obučenog naroda, neku vrstu tribine iskićene zastavama, transparente sa dobrodošlicom i opštu vrevu. Oko opreznog pustolova ugledalo je i ono što je na radosna lica prisutnih navuklo senku zbunjnosti i brige, leš nesrećnog železničara koji još nije bio uklonjen sa perona, ali isto tako i nešto što drugi nisu videli: strelca iz zasede koji je pritajen ležao na krovu saluna i koji je bio odgovoran za smrt čoveka na peronu. Sem Holideja to niko nije znao, ali je vispreni pustolov u magnovenju snimio scenu i izvukao zaključke. Strelac

na krovu bio je ubica, a šta je bio njegov zadatak znali su samo on i onaj ko ga je najmio.

Najmljeni strelac se zvao Fred Mareb. Delovao je neugledno i neupadljivo. Ramena su mu bila uska i ravna, a lice bledo kao u bolesnika.

Prvi deo zadatka, za koji je Mareb bio plaćen, već je obavljen. Dejavis je ležao u prašini, a sad je na redu bio mesni čuvar zakona. Tako je glasio dogovor. Prvo ustreliti železničara, a onda zvezdonosca. I sam najmljeni ubica jedva je čekao da okonča svoj posao. Sada je nestrpljivo čekao trenutak i priliku da opali. Ali za razliku od malopredašnje paklene pucnjave sada se niko nije hvatao oružja. Ako bude pucao biće svakako primećen. Ali za najmljenog ubicu i to je bio deo posla.

Dok Holidej je lagano sišao na peron. Znao je tačno šta ovde treba da se odigra.

Izgleda da je tome došao trenutak!

Strelac iz zasede je podigao pušku, desni kažiprst mu se već grčio na obaraču, pucanj samo što nije odjeknuo. Međutim, metak nije mogao da izađe iz cevi, jer je prst ostao u zgrčenom položaju, a strelac u nemogućnosti da ga pokrene.

Džordžijanac je bio brži. Metak koji je ispalio pogodio je tačno cev Marebove puške. Od udara usijanog olova puška se naglo pomerila, a kundak svom žestinom tresnuo strelca po glavi. Ubica je skešio, a onda se zateturio i klonuo na kolena. Nekoliko sekundi ostao je ošamućen.

Sve oči su se istog trenutka okrenule ka Holideju. Pucanj iz revolvera bio je toliko neočekivan da je odjeknuo kao grom iz vedrog neba. Iznenadeni šerif Rejn se probio kroz

gust obruč okupljenih građana i stupio na mali čist prostor ispred voza.

— Ko je pucao? — upitao je preteći snažnim glasom.

Džordžijanac je u međuvremenu napunio „kolt“ i vratio ga u futrolu.

— Ja.

Šerif je odmerio stranca od glave do pete.

— Da sam na vašem mestu, mister, sklanjao bih prste sa pucaljke. Da budem iskren, vi mi ne izgledate kao neko ko s tom opasnom stvari ume da barata.

Upravo to je rekao najvećem od svih strelaca, čoveku koji je najveštije rukovao „koltom“ na Divljem zapadu. Za svog života nije imao takmaca, a najverovatnije mu ni kasnije niko nije bio ravan, niti dostigao njegovu slavu.

Rejn se osvrnuo oko sebe kao da proverava nije li taj „nevešti“ strelac nekoga slučajno ranio ali niotkuda se nije čuo jauk ili glas protesta. Svi su ćutali i čekali razvoj događaja. Samo je lokomotiva šumom izbacivala paru.

— Na koga ste pucali?

— Na strelca. Skrivenog strelca.

Šerif je trepnuo: prišao korak bliže Holideju. Ni on, kao ni ostali, nije primetio kada je Marebova puška kliznula s krova.

— Čoveče, nemojte da vam reči izvlačim iz usta — breknuo se Rejn ljutito — Da li je to neko na vas hteo da puca?

— Koliko sam mogao da procenim, ne.

— Zašto ste onda pucali?

— Koliko sam mogao da procenim neko iz ovog skupa bio je na nišanu. Možda baš vi, šerife. Pošto ne volim ubice iz zasede ja sam intervenisao. — Zatim je dodao. — Kako vidim, neko je već mrtav.

Tek sada Rejn nije ništa shvatao. Okrenuo se i upitno pogledao ljude oko sebe.

— Je li neko od vas video strelca?

Svi su odmahнули glavom. Na to se Holidej uputio preko ulice i uzeo pušku.

— Evo puške, šerife, još je topla. A to znači da je neko iz nje pucao. Dalje razmislite sami.

— Koliko znam puška ne puca sama. Gde je onda taj vaš strelac?

— Možda još uvek leži na krovu, a možda je već uhvatio maglu.

Kao po komandi su podigli glave i pogledali prema krovu saluna. Upravo u tom trenutku se Fred Mareb osvestio, uspravio se, protrljao oči i pogledao dole na ulicu. Odmah mu je bilo jasno šta se dogodilo. Skočio je i potegao „kolt“.

I ovoga puta je Džordžijanac bio brži. Kao pod dejstvom čarobnog štapića, niklovani „kolt“ mu se našao u desnici i istog trenutka pucanj je odjeknuo ulicom.

Fred Mareb je kriknuo. Metak mu je zakačio čizmu.

Ljudima u glavnoj ulici Ostina zastao je dah. Ovaj elegantno odeveni stranac počeo je da im biva neprijatan. Tako kako je ovaj čovek potegao oružje, potezali su samo najopasniji ljudi, najozloglašeni revolveraši a oni su svi u svom gradu želeli mir.

U tom trenutku taj čovek brze ruke ipak im je učinio uslugu.

Holidej je uperio revolver na Mareba.

— Baci oružje — rekao je tiho, ali odlučno, glasom koji ne trpi pogovor.

Najmljeni ubica je piljio u Holideja. lica izobličena od mržnje. On, Fred Mareb da bude poražen, da ga pobedi gradski kicoš. To mu jednostavno nije išlo u glavu.

— To ćeš mi platiti — procedio je kroz zube i bacio oružje.

— Ne drži pridike, nego silazi! — presekao ga je Holidej.

Za to vreme Rejn se pribrao i izvukao „kolt“.

— Ovo je sad moja stvar — rekao je Holideju preko ramena, a onda doviknuo strelcu: — Šta tražiš gore na krovu?

Mareb se našao u paklenoj situaciji. Istina, nije mu to bilo prvi put u životu. Bivao je čak u ovakvoj gužvi više puta. Umeo je da izađe na kraj sa zakonom i ludima koji su taj zakon zastupali. U svakom slučaju, nije lako odstupao.

— Ne možete mi valjda zabraniti da se popnem na krov? Hteo sam ovu zabavu da posmatram odozgo.

— Baš me zasmekavaš — uzvratilo je Rejn. Naravno, na licu čuvara zakona nipošto nije bilo osmeha. Odmah je shvatio šta je ovaj čovek tražio na krovu. — Ti, kukavno pseto! Ti si malo pre ustrelilo ovog starca. Zato ćeš na vešala.

Okupljeni građani počeli su da se komešaju.

— Šta čekamo? S njim treba odmah na drvo za vešanje!

— Tišina! — zaurloao je šerif. — Taj čovek će biti izveden pred redovan sud.

Sa krova se zaorio piskavi smeh Freda Mareba.

— Morate prvo da dokažete da sam ja ubio toga čoveka, šerife!

— I hoću. U to budi uveren. A sada izvoli sići, da te ja ne bih skidao s krova usijanim olovom.

Dok Holidej se udaljio sa ulice i ušao u salun.

Krčmar je stajao na vratima i preko volje krenuo za gostom.

— Prokletstvo! — mrmljao je nezadovoljno sebi u bradu, a onda dodao glasno: — Baš bih rado video šta će se dalje napolju dogoditi.

— To vam niko ne brani. Dajte mi jedan brendi, a onda možete napojiti da nešto ne propustite.

U glavnoj ulici Ostina se nije dešavalo ništa značajno. Mareb je pod pretnjom revolvera sišao, spuštajući se niz stub trema, a onda ga je Rejn sproveo u zatvor.

Možda je još jedino bio vredan pomena pogled, koji je Ralf Rodžers uputio najmljenom ubici. Dovoljno reći da ga Mareb shvati.

*

Tako je počeo ovaj uzbudljiv i pun događaja dan za grad na reci Kolorado. Dan, kada je prvi put stigao voz iz Galvestona. Taj početak nove epohe nije baš mnogo obećavao, iako je železnica trebalo Ostinu da donese novi život. Taj dan, prekretnica, počeo je smrću. Da, počeo je smrću i to je ujedno bio i početak krvavih vremena za ovaj teksaški grad, a i za celu pokrajinu. Do tada je dugo sve bilo mirno i tiho u Ostinu. Čak suviše tiho po šerifovom mišljenju. Kao da je osetio da se priprema bura.

II

U jednom rukavcu reke Kolorado, na podnožju planinskih lanaca, zapadno od grada, nalazio se Gartov ranč. Kuća je bila podignuta u stilu meksičkih hacijendi, bela, velika i moćna. Zadnji deo kuće je bio okrenut prema reci, tako da je jedan rukavac gotovo opasivao dvorište ranča.

Tako je kuća bila nalik na dobro obezbeđenu, neosvojivu tvrđavu.

Džim Gart ju je izgradio još u doba Indijanaca. U ono vreme morao je da se obezbedi i vaštiti od napada Komanča. Za horde crveno-

kožaca, reka je predstavljala prirodnu prepreku. Spustiti se iz planina bilo je čak i kanuima nemoguće, jer je voda bila previše brza.

Ta teška vremena je Džim Gart uspeo da preživi. Bile su to godine najžešćih borbi, no ovaj čovek kao da je bio stvoren za takve borbe i ta vremena. Ništa nije moglo da ga saviije i unisti. Dva puta su Lipan Indijanci oterali gotovo svu njegovu stoku i dva puta je Gart počinjao od početka.

Po visini i snazi Gart gotovo nije zacstajao za svojim nadzornikom Ralfom Rodžersom. Grudni koš mu je bio snažan kao u bika. Nosio je samo šivena odela, jer su mu gotova pucala na svim ušivcima. Pri tom nije na sebi imao ni jedan jedini gram sala. Lice mu je bilo tvrdo kao kamena gromada, a oči sive kao barut i gotovo zaklonjene čekinjastim obrvama. Poslednjih godina oko usta su mu se usekle dve duboke bore, koje su njegovom licu davale izraz ogorčenosti.

Za bogatim rančermom Džimom Gartom ležale su godine ispunjene napornim radom. Sada je bio vlasnik nekoliko hiljada goveda. U njegovoj službi nalazilo se preko dvadeset kauboja, ljudi koji nisu zazirali ni od smrti ni od samog đavola.

Tako se život bogatog rančera pretvorio u stvaranje bogatstva i izgubio svaki drugi smisao. Kada je prebrodio prve teškoće oženio se u želji da na svom carstvu ustoliči svog naslednika, ali u tome nije imao sreće. Nije dobio decu, a posle nekoliko godina umrla mu je i žena. Mogao se ponovo oženiti, što su mu neki i savetovali, ali to nije učinio i tako je njegov san o nasledniku otišao u nepovrat. Njegov ranč, ogromno carstvo trave i stoke postao mu je cilj i suština živo-

ta, i sve što je radio bilo je podređeno tom cilju.

Onda je došla izgradnja željeznice i sručila se na njegovo carstvo poput rušilačke letnje oluje.

Dve decenije ranije, Gart bi pozdravio izgradnju pruge jer u suštini nije bio protivnik progresu. Pruga je tada i njemu bila potrebna i smatrao bi je početkom nove dolazeće epohe. Ali su vreme i neuspjen na porodičnom polju učinili svoje i u sudaru između opšteg napretka i ličnog interesa koji mu je postao srž života, pobjedu je odneo interes. Nije se više postavljalo pitanje što bi i njemu samom bilo lakše da svoju stoku transportuje željeznicom. Sada je moćni rančer bio opsjednut idejom da mu je ne samo izmakao profit koji je ranije ostvarivao kao preprodavac, već da sitni rančeri ne zavise više od njega i njegove dobre volje. Nekrunisani stočarski kralj bio je skinut sa svog prestola i on to nije hteo da prihvati. Nije hteo da prihvati poraz i bio je spreman da borbu protiv željeznice prihvati sam i sada kada su svi ostali položili oružje.

Bilo je to u kasno popodne. Džim Gart je stajao na verandi svoje kuće i posmatrao dvorište i dalje preko ograde svoje prostrano imanje. Čekao je nadzornika koji je trebalo da mu donese vest da je onaj prokleti željezničar likvidiran. Osim toga, hteo je da čuje i da mu je šerif uklonjen s puta.

Nans Rejn i Gart su bili prijatelji sve do dana kada je počela izgradnja željeznice. Onda je došlo do razlaza. Gart je sada čuvaru zakona pripisivao deo krivice za svoj neuspjeh. Smatrao je da Rejn nije ko-

ristio svoj uticaj da zaštiti njegov položaj i da je suviše navijao za željeznicu. U njegovim očima to je bio neoprostiv greh.

Istina je, međutim, bila daleko od toga. Kao predstavnik zakona. Nans Rejn je bio dužan da održava red i mir i štiti interese svih građana. Konačno, svi građani su ga plaćali za taj posao i on se tako prema poslu i odnosio. Pre njega postavljalo se pitanje da li će grad uopšte imati šerifa. Niko nije hteo da se prihvati da nosi zvezdu iz prostog razloga što je običan gonič zaradivao isto koliko i šerif. Istina, posao na pašnjacima bio je naporan, ali je, s druge strane, posao čuvara zakona bio opasan jer je svakodnevno stavljao život na kocku.

No sve bi se dalo podneti da nije došlo do gradnje željeznice. Grad se podelio oko tog pitanja i došlo je do sukoba interesa. Na jednoj strani našlo se nekoliko krupnijih rančera na čelu sa Velikim Džimom Gartom kojima je pruga sekla zemlju ili im je smetala iz nekog drugog interesa, a na drugoj željeznica i ostali građani. Sukobljeni interesi manifestovali su se i u zahtevima koje su obe strane podnosile šerifu, a kojima on nije mogao uvek udovoljiti. Tako je došlo do zameranja, prve varnice su krenule i lavina je krenula nizbrdo. Gartova mržnja prema željeznici brzo se personifikovala u ličnosti graditelja Dejvisa i šerifa Rejna.

I sam Veliki Džim se počeo menjati. Neuspjeh dovodi do izliva do tada skrivenih karakternih osobina pa je Gart postao osoran, svadljiv i nemoguć u saradnju. Grupa kaulboja koji su godinama radili na Gartovom imanju napustila ga je ubrzo posle nastanka tih promena. Odlazili su jedan po jedan. Do tada strog, ali pravičan, rančer je postao

mračan i krajnje neugodan. Postavljao je kaubojima zadatke koji ovima više nisu odgovarali. Bili su to zadaci koji su više ležali revolverašima nego kaubojima.

Jednoga dana je na imanje došao Ralf Rodžers. Džim Gart je bio zaslepljen mržnjom ili nije hteo ništa da vidi, jer je sigurno da bi takvog čoveka ranije oterao još iz dvorišta. Sada ga je, međutim, primio u službu. Posle Rodžerovog dolaska su i poslednji stari kauboji otišli. Posao oko okupljanja kaubojja, nove momčadi, uzeo je Rodžers na sebe i odabrao ljude prema svom nahodenju. Bili su to sve bez izuzetka skitnice i razbojnici. U goveda se nisu razumevali, ali su zato vanredno vešto rukovali oružjem. Obziri i moral bili su im nepoznati pojmovi, pa su bez oklevanja izvršavali svaki zadatak koji im je dat.

Samo za poslednji zadatak Gart je najmio stranca, revolveraša. Njegovi ljudi bi i taj zadatak izvršili bez pogovora. Međutim, rančer nije hteo da rizikuje da neko od njegovih ljudi bude uhvaćen. U svakom slučaju, postojala je opasnost da strelac iz zasede bude otkriven.

Time nije bilo sve sređeno, sve što je Veliki Džim smislio, što će se ubrzo i pokazati.

Čuo je topot kopita još pre nego što je mogao da vidi jahača. Tek posle nekoliko minuta čovek je skrenuo u dvorište imanja. Bio je to nadzornik.

Rančer je otpljunuo opušak cigare u pesak i mračno pogledao Rodžersa. Lice mu se iznenada razvuklo ne u osmeh, već pre u grimasu zloradosti, jer je očekivao povoljnu vest.

— Halo, gazda! — pozdravio ga je Rodžers mrzovoljno. pošto je prišao bliže verandi. Lagano je sišao s konja i oklevao da mu saopšti šta

se dogodilo, strahujući od Gartovog izliva besa,

Rančer je sišao niz stepenice.

— Otvaraj usta već jednom! Šta se dogodilo? Je li teklo kako je predviđeno?

Nadzornik je zabacio šešir na potiljak i rukavom obrisao znoj sa čela.

— Dejvis je mrtav! — počeo je.

Na rančarovom licu je zaigrao satanski osmeh.

— Taj više neće postavljati železničke pragove u ovoj zemlji. Sprečio sam ga da obavlja svoj prljavi posao. Onda je podigao glavu i prikovao pogled svojih sivih očiju za nadzornikovo lice. — Šta je s onim drugim? Da li je i on zario nos u prašinu?

Takve izraze ranije Gart nikada ne bi prevalio preko usana.

Rodžers je slegnuo ramenima, a zloradi osmeh je nestao sa rančarovog lica kao rukom izbrisan.

— Ne znači to valjda...?

Nadzorniku je bilo teško da prevale preko usana.

— Mareb ne snosi baš svu krivicu...

Gart ga je nestrpljivo prekinuo odmahnuvši rukom.

— Šta hoćeš time da kažeš „ne baš svu krivicu?”

— Sve bi išlo odlično da se taj stranac nije iznenada pojavio.

— Koji stranac?

— Nikad ga još nisam do sada video u gradu, ali sam ustanovio nešto veoma značajno: taj čovek rukuje revolverom kao Vajat Erp!

— Kako to da razumem? Je li došlo do obračuna revolverima? Da li je Mareb mrtav?

Rodžers je još jednom obrisao znoj sa čela.

— Da je bar tako, gazda. U tom slučaju ne bismo imali šta da izgubimo.

Gart je prišao dva koraka bliže nadzorniku. Iz sivih očiju kao da su sevale munje.

— Šta je s Marebom?

— Sedi u zatvoru.

— Šta...? — zaurao je rančer.

— U zatvoru? Živ je?

— Da.

Gart zamalo što nije skočio svom nadzorniku za vrat. Na slepoočnica-ma su mu iskočile žile debele kao konopac. Disao je burno i isprekidano.

— Zašto ga nisi sredio?

Rodžers je uzmakao nekoliko koraka da ne bi bio na dohvata ruke pobesnelog rančera. Onda je tek odgovorio kao da se izvinjava:

— U tom slučaju bih ja sada sedeo u zatvoru, gazda.

— Pa šta? To bi mi bilo draže, nego da taj revolveraš živi i govori! — vikao je Gart i trčao gore-dole kao razjarena zver u kavezu.

Da, tako je, to je nadzornik znao. Međutim, u pokrajini mu još ništa nisu mogli da natovare na vrat, što bi ga odvelo u zatvor. S druge strane, prijateljstvo između Rodžersa i Garta nije bilo takvo da bi nadzornik dobrovoljno za svog gazdu otišao na vešala.

— Moramo pokušati da ga izvučemo napolje, ili da ga likvidiramo tamo u zatvoru, a da to niko ne primeti.

— Nadajmo se da još nije propevao. Međutim, brinem jer je Rejn stari lisac. Obećao zatvoreniku kule i gradove, a onda ga ipak odvesti na vešala.

— Ne verujem da će Mareb propevati, gazda. On je porekao na ulici da je ubio Dejvisa, a šerifu neće biti lako da dokaže suprotno.

Gart je teško disao. Razmišljao je napregnuto neko vreme a onda upitao:

— Šta je s tim strancem? Da li je on možda nešto video?

Rodžers je podigao obrve.

— To ne znam tačno.

— Prokietstvo, jesi li se bar raspitao ko je on?

— Smatrao sam da je najbolje da se izgubim iz grada i prvo sa vama razgovaram.

Džim Gart je nastavio da šparta dvorištem. Vraški neprijatna situacija za njega. Ako Mareb nešto prizna, biće uništen. To je morao da spreči ne zbog toga što mu je bilo stalo do života već više zbog želje za osvetom. Žed za osvetom ga je izgarala.

— Jahaćemo u grad. Okupi ljude. Ili ćemo ga izvući napolje, ili ga načisto srediti.

Gart je opet upotrebio izraz kakav koriste samo razbojnici u međusobnim razgovorima. Međutim, on kao da više nije umeo da govori na drugi način.

Izenada je iza leđa čuo glas sestre. Nečujno je stupila na trem i tako mogla da čuje poslednjih nekoliko reči.

— Koga to hoćeš načisto da središ, Džime?

Gart se okrenuo i ljutito odmerio sestru pogledom. U svojoj zaslepljenosti mrzeo je čak i nju, ženu koja je verno bila uz njega tolike godine.

Rut Gart je bila uništena radom, jer je u teškim i sušnim godinama dirinčila kao muškarac. Rut je takođe teško patila zbog bolesne mržnje svog brata, ali tilo i zatvoreno na svoj način. Bila je pobožna i u tome nalazila neku utehu. Ali patila je zbog očigledne promene naravi koja je nastupila kod Džima, iako se to nije primećivalo.

Često, u dugim besanim noćima, nosila se mislju da napusti brata.

Htela je da mu pruži priliku da u kuću dovede mladu ženu. Možda bi ga to spaslo od propasti. S druge strane, strepela je da bi ga to baš moglo i dokrajčiti. Tako je ostala da spreči najgore.

Džim Gart je pošao uz stepenice verande, gledajući sestru.

— Već sam ti jednom rekao da gledaš svoja posla. Ovo o čemu se ovde priča nisu ženski razgovori.

— Misliš? — uzvratila je Rut glasom u kome se osećao prizvuk tuge.

— Šta ti to znači: „misliš” — povikao je Gart, ne uspevajući da se obuzda. — Ono što ja tvrdim, tako je i nikako drugačije.

— Ti ćeš nas sve učiniti nesrećnim — rekla je mirno.

Garta je to potpuno izbacilo iz ravnoteže. Taj blagi, meki, preklinjući ton dovodio ga je do ludila. Da je vikala, mogao bi bar da je istera iz dvorišta.

— Koga ja ovde mogu da učinim nesrećnim? — zaurao je neobuzdano. — Na koga to ciljaš? Možda na sebe? Ti si mrtvo drvo, suvo i bez grana.

Žena se okrenula i vratila u kuću oborene glave.

Bivalo je sve gore i gore iz dana u dan. Kada bi bar znala kakvu sada paklenu zamisao hoće da sprovede. Možda bi u tom slučaju mogla da spreči nesreću. Osećala je da se sprema nešto užasno, nešto što će ih sve uništiti.

Džim Gart je namrgođena lica gledao za njom. U poslednje vreme počeo je da je mrzi. Nju, svoju rođenu sestru, sa kojom je pre pola veka došao u ovaj kraj, sestru, koja je ceo svoj život žrtvovala za brata.

III

Prvi voz je stigao u ranim popodnevnim satima. O predviđenom i pripremljenom svečanom dočeku više nije moglo biti govora. Na licima građana ogledao se sav užas događaja koji su se nedavno odigrali.

Dejvis, graditelj ove deonice pruge, očekivao je odlazak prvog voza u tamnom kovčegu ispred gradske većnice.

Guverner i nekoliko njegovih službenika, užasnuti su saslušali izveštaj koji im je podneo gradonačelnik. Pružni radnici stajali su sumornih lica okupljeni pred većnicom. Većina od njih i sama je učestvovala u izgradnji ove deonice.

Bilo je predviđeno da se u gradskoj većnici održi proslava sa igrankom i time krunišu višemesečni naponi i muke. Od toga, naravno, nije moglo biti ništa. Ljudi su, istina, sedeli za stolovima i jeli, ali je bilo očigledno da im sočna goveđa pečenica ne prija. Nije bilo radosti i veselja prigodnog za takav svečan događaj.

Posle obeda, guverner je pošao u zatvor da vidi uhapšenika.

Fred Mareb je sedeo na drvenoj klupi u svojoj ćeliji i drsko se cerio. Nije ni pomišljao da ustane.

— To je on! — saopštio je šerif muklo.

Guverner je oštro odmerio revolveraša. Primetio je da na hladnom, podrugljivom razbojničkom licu nema traga ni uzbuđenja ni pokajanja.

— Zbog čega ste ubili onog čoveka? — pitao je guverner dubokim glasom.

Mareb ga je pogledao sa usiljenim čuđenjem.

— U ovom gradu događaju se čudne stvari. Čovek se popne na

krov i odmah ga optuže da je ubica. Kažem vam da sa tim ubistvom nemam ništa i tražim da me pustite.

Guverner je upitno pogledao šerifa.

— To je taj čovek, zar ne?

— Da, on je — uzvratilo je čovek zakona i prostrelio revolveraša pogledom. — Poriče delo, iako u njegovoj pušci nedostaje metak.

Mareb se potuljeno nasmešio, očigledno uveren da nema čega da se plaši.

— Čovek može da nosi pušku, zar ne? I može se desiti da u njoj nedostaje jedan metak, je li tako? To ne znači da je taj čovek ubica. Uostalom, hteo bih da vidim kuršum kojim je taj čovek ubijen. Znam da nije ispaljen iz moje puške! Ko zna čiji zalutali metak ga je pogodio?

Plaćeni ubica je radio planski i imao je oprobane metode. Mogao je da ustrelji Dejvisa i „koltom”. No, u tom slučaju bi metak ostao u grudima starog železničara. Međutim, metak iz puške sa tog rastojanja mora da probije telo i nestane u prašini. To je dobro, jer metak u ruci sudije mogao bi da bude dokaz, što je zločinac morao da spreči.

— Ovde ima nekoliko ljudi spremnih da se zakunu da je metak morao doći sa krova saluna...

— Da li je neko video da sam ja pucao i može li neko da se zakune da je metak zaista i poleteo sa krova?

— Kada ja govorim, treba da zavežeš... — prekinuo ga je šerif i zbunjeno pogledao guvernera. — Izvinite, što se ovako izražavam, ser. Dokaz protiv ovog lupeža je i to što ga je stranac video i da je uperio oružje na mene.

— Ko je taj stranac? — zapitao je guverner.

Revolveraš je načuljio uši. Hteo je pošto-poto da sazna to ime. Neće zaboraviti kako se stranac zove sve dok mu se ne bude osvetio. Tom gradskom kicošu može da zahvali što sada sedi u zatvoru. Da se on nije pojavio i umešao, imao bi novac u džepu i verovatno bio daleko od Ostina preko sedam brda i dolina.

Šerif je slegnuo ramenima. Tek sada mu je došlo do svesti da nije uopšte saznao kako se zove čovek koji tako brzo poteže oružje.

— Nisam imao prilike da sa njim govorim — uzvratilo je šerif.

— Gledajte da to saznate, jer nam je taj čovek potreban na suđenju kao svedok. Osim toga, ako sam dobro shvatio vašu priču, taj stranac vam je spasao život.

Ova primedba bila je Rejnu krajnje neprijatna. Nije baš išlo u prilog čuvaru zakona da mu stranac, koji slučajno stigne u grad, spasava život. Najzad, bila je dužnost samog Nansa Rejna da obezbedi red i mir u svom gradu i brine se da zvezda zakona bude poštovana. Uprkos tome, rekao je:

— Dobro, razgovaraću s njim. Učiniću to odmah, da bih mogao da vas obavestim.

Guverner je odmahnuo rukom.

— Nije potrebno. Ja u svakom slučaju očekujem od vas precizniji izveštaj o svemu što se danas dogodilo u Ostinu. Treba da krenem; jer će i voz ubrzo!

Fred Mareb je ustao sa klupe i prišao rešetkama:

— Onda srećan put, mister!

Bio je to vrhunac drskosti i besidnosti.

Rejn je već hteo da priskoči ćeliji, ali ga je guverner sprečio.

— Ostavite se toga, čoveče. On ne može ni vas ni mene više da uvredi. Mislim, on je već mrtav čo-

vek. Ne sumnjam da će ga sudija osuditi na smrt. Obzirom na okolnosti, čudilo bi me ako bi bilo drukčije.

Rekavši to, prezrivo je odmerio revolveraša i u društvu šerifa napustio zatvor.

Kad su izašli na ulicu, železničari su upravo spuštali na kola kovčeg sa njihovim ubijenim šefom. To je trebalo da bude poslednje putovanje starog Dejvisa. Njegov leš biće odvezen do Galvestona, primorskog grada u Meksičkom zalivu, grada odakle je on, Dejvis, postavio šine sve do ovog surovog teksaškog kraja.

Dok Holidej je iznajmio sobu u salunu. Znao je da mora ostati u gradu sve dok se suđenje revolverašu ne održi. Zakon je predviđao da se svedoci moraju lično pojaviti na suđenju.

I bez toga Džordžijanac je imao nameru da ostane u Ostinu. Jedino mu baš nije bilo prijatno, što ga je u ovom gradu kao dobrodošlica dočekalo puškaranje. No, gotovo je postao rezigniran. Izgleda da mu je bilo pisano da ga usijano olovo sledi kao što prašina uvek sledi vetar. Neko vreme živio je u San Antoniju. Tamo ga niko nije poznavao. Međutim, ovaj nemirni čovek nije mogao dugo da ostane na jednom mestu. Hteo je ponovo na sever, u Kolorado ili Vajoming. Leto se približavalo, pa je klima u planinama bila daleko prijatnija.

Holidej je sedeo u salunu za stolom kraj prozora. Lokal je bio potpuno prazan, čak je i krčmar izašao da vidi odlazak voza.

Džordžijanac je imao pred sobom flašu brendija i čašu. Mešao je kar-

te, bacajući povremeno pogled kroz prozor.

Tada je u salun stupio šerif. Natmureno lice otkrivalo je njegovo loše raspoloženje. Nans Rejn je mogao imati oko četrdeset godina. Ranije je bio zaposlen u kompaniji „Vels Fargo“ i radio kao oružani pratilac vozača. No, ocenio je da je to suviše naporan i nemiran život, a pri tom krajnje opasan, gotovo koliko i šerifski. Bacio je pogled kroz lokal i otkrio Holideja za stolom kraj prozora. Video je karte u njegovim rukama i pomislio: kockar koji vešto rukuje „koltom“. Prokletstvo, tom čoveku duguje život.

Lagano se približavao strančevom stolu, očekujući da će ovaj podići pogled. Na to je u svakom slučaju morao dugo da čeka.

Džordžijanac je mirno mešao karte i dalje posmatrao ulicu. Rejnu nije ništa drugo preostalo, no da počne razgovor.

— Ostajete li dugo u gradu, mister?

Holidej još uvek nije skrenuo pogled prema pridošlici.

— Možda. Zašto pitate?

— Potrebni ste nam kao svedok.

— Znam — uzvratio je kockar jednosložno na svoj uobičajeni način.

— Smem li da znam vaše ime? — nastavio je Rejn, kojem je odbojan strančev način išao na nerve.

— Holidej — uzvratio je Džordžijanac. — Džon Holidej. — Još uvek nije skrenuo pogled prema šerifu.

— Holidej? — ponovio je Rejn i zamislio se. Ime mu se činilo poznatim, ali nije mogao da ga poveže sa nečim određenim. Odjek tog imena odvlačio ga je nazad u prošlost, u vreme kada je bio pratilac diližanse i krstarilo širom Divljeg zapada, ali mada se trudio nije mu us-

pelo da dokuči njegov pravi smisao. Ostao je nekoliko sekundi pored Holidejevog stola očekujući da će mu pogled na lice tog stranca krenuti iskru sećanja, ali uzalud. Nije uspevao da dopre dalje od imena. Znao je ipak da je to ime povezano sa nečim neobičnim, nesvakidašnjim. Pri pogledu na došljaka koji je sedeo i mirno ređao karte, shvatio je da je to normalno jer je taj čovek po svemu bio neobičan, nesvakidašnji.

Konačno je došao do toga da treba da mu zahvali što mu je vraški teško padalo. Bilo bi mnogo lakše da došljak nije postavljao oko sebe neki nevidljivi zid hladnoće, da nije bilo njegovog odbojnog držanja koje je kočilo Rejnovu želju. Ipak, uspeo je da preko jezika prevafi poziv na zajedničku čašu pića. Poziv je, međutim, bio izrečen usiljeno, skoro neljubazno i već pre nego što ga je izgovorio, Rejn je znao da će biti odbijen.

— Ne, hvala. Snabdeven sam.

Nans Rejn je jasno osetio da je za neugodnog stranca ovim razgovor bio okončan. Okrenuo se na potpeticama i napustio salun, zveckajući mamuzama. Sada je tek Holidej okrenuo glavu od prozora i natočio sebi brendi.

Spolja je tog trenutka dopro prodoran zvižduk lokomotive. Odmah zatim je voz klopajući krenuo.

*

Nad Teksas se spustila noć, tamna i tajanstvena. Svetlelo je samo bledom svetlošću milion zvezda. Ni daška vetra. Jara, koja je vladala tokom celog dana, još uvek je lebдела nad ulicama i krovovima grada. Ponekad bi zaškripala neka suva daska, ili bi se činilo kao da u daljini odjekuje metak. Ponegde bi

zarzao konj, ili bi se čuo bat nečijih koraka i zveckanje mamuza.

Iz gotovo svih prozora još uvek je dopirala svetlost — ona prigušena, žućkasta, pomešana sa zelenom bojom koju stvara štiti na lampi.

U salunu su gotovo svi stolovi bili zauzeti. Međutim, bilo je neobičajeg mirno. Ljudi su bili ljuti što su zbog ubistva ostali bez zabave i veselja, što im je zadovoljstvo bilo pokvareno. Istini za volju, retko se dešavalo da se u gradskoj većnici priređuje slavlje.

Većina prisutnih muškaraca u salunu nisu bili oženjeni, pa bi retke zabave u gradskoj većnici bivale jedina prilika da zaplešu.

Za Holidejev sto do tada još niko nije seo. O strancu se šušalo i šaputalo. Gosti su želeli da saznaju šta ga je dovelo ovamo u grad.

Krčmar je otvorio knjigu gostiju i još jednom pogledao šta je stranac upisao. Tek tada je otkrio nešto što je za grad predstavljalo izuzetnu senzaciju. Čovek je bio doktor. Znači, Dok Holidej! Nebesa, šta bi on tražio ovde u gradu?

Za nekim od stolova isprela se priča koja se posle širila, tako da su ljudi počeli da sumnjaju da je Holidej došao u Ostin po nalogu železničke kompanije.

Ta priča brzo je stigla i do Velikog Džima Grata.

IV

Šerif Rejn je ustao od pisaćeg stola i stavio šešir na glavu. Posle ovako mučnog dana pozeleo je i sam da popije viski. Bacio je još jedan pogled prema ćeliji i hteo da izađe, ali ga je revolverašev glas zadržao.

— Dokle mislite da me držite ovde, šerife?

Rejn se okrenuo.

— Tebi se izgleda mnogo žuri na vešala.

Mareb je podsmešljivo nakrivio glavu.

— U zabludi ste, šerife. Žuri mi se da izađem oдавде.

— To će se dogoditi brže nego što bi ti odgovaralo. Put koji ćeš onda preći nije preterano dugačak. Vešala obično gradimo na trgu.

— Imam prijatelje koji će se pobrinuti za mene. A onda se pričuvajte. Ja umem da budem i zlopamtilo.

— Pretnje mrtvih ljudi me ne plaše.

— Sačekajte. Videćemo, šerife. A ko je onaj momak kojeg ste uzeli kao svedoka protiv mene?

— To je neki Holidej — omaklo se Rejnu. Ljutnuo se na samog sebe što je to kazao. Najzad, nije dužan da razbojniku odgovara na pitanje, pogotovo što je znao da Mareb ima moćnog zaštitnika.

Međutim, uhapšenikova reakcija bila je takva da je šerif prišao bliže rešetkama.

— Šta je to s tobom? — upitao je zatvorenika, jer je revolveraš poskočio kao da ga je ujeo otrovni pauk. S nevericom je piljio u čuvara zakona.

— Jesam li vas dobro razumeo? Rekli ste Holidej?

— Da, tako se stranac zove. Šta je po sredi, poznaješ li ga?

— Da nije slučajno Dok Holidej?

— Ne, Džon Holidej... — odgovorio je Rejn i začutao. Odjednom mu je sinulo zbog čega mu je to ime bilo poznato. Pogledao je i promena na njegovom licu bila je razbojniku dovoljan putokaz. Pun podsmeha, on je uzvratio:

— Dakle vi ste zaista odabrali vraški finog svedoka, šerife. Svaki sudija će se radovati što mu se

pružila prilika da bar jednom vidi najozloglašenijeg pustolova Divljeg zapada. A da li će mu verovati, drugo je pitanje.

Nans Rejn se okrenuo bez reči i udaljio. Čulo se zatvaranje vrata ili bolje rečeno tresak. Šerif je osetio neodoljivu potrebu da neko vreme bude sam.

Kada se najzad našao u svojoj neudobnoj i uzanoj spavaćoj sobi i seo na ivicu kreveta zagnjurio je glavu u šake i namršteno piljio pred sebe.

Šerif nije bio u mogućnosti da sredi dve misli u glavi. Bio je nervozan i povremeno ga je oblivao hladan znoj.

Kako je ono bilo? Šta je onaj lupež rekao?

Da, izgovorio je ime koje kao da je samo po sebi mirisalo na barut, strah, trepet i ubijene ljude.

Dok Holidej!

Šerif je ovo ime promrmlijaio muklo sebi u bradu, a zatim se obazreo na sve strane, kao da strahuje da ga je neko prisluškivao. Možda Šelbi, taj krivonosni lupež, koji je uvek zahtevao da bude plaćen kao pomoćnik, onda kada se garantovano ništa u Ostinu nije dešavalo. U trenutku kada je smrtonosni metak ispaljen u glavnoj ulici i pokosio starog železničara, Šelbi je nestao bez traga.

Dok Holidej!

Ime nalik na udarac pesnice, ili bolje rečeno kao zviždanje metka. Ime koje svaki čovek na Zapadu poznaje. Da li uopšte postoji taj Dok Holidej, pitao se čuvar zakona. Da nije možda samo proizvod nečije mašte, legenda. Takva pitanja nicala su se pred njim zamagljujući neprijatnu stvarnost. A stvarnost je bila Dok Holidej!

Rejn je mogao da se zakune da za

to ime zna već skoro deset godina, što nije bilo tačno. Jer da jeste bilo tačno, onda bi ovaj slavan čovek danas morao da bude prilično star.

Međutim, ovaj mladi... Da li je, u stvari, bio tako mlad? Izgledao je kao da mu je... zaista koliko mu je moglo biti godina? Cetrdeset? Nemoguće! Trideset možda, ili neka manje. Na glatkom, oštrom ali lepo oblikovanom strančevom licu nisu se mogle lako pročitati godine. Možda i zbog toga što su se videle uglavnom samo oči. Te ledenoplave, tvrde kao čelik, ili kristal, oči koje sateruju ljudima jezu u kosti. Veoma su ličile na dve kuglice leda, izazivajući strah da će nešto snažno i ubitačno poput polarne oluje svakog trenutka poteći iz njih i smrznuti sve pred sobom.

Dok Holidej!

Ime od kojeg se koža ježi. Koliko je grobova ostalo iza njega.

Pričalo se da ih je najmanje pedeset? Možda i više, ili manje možda? U svakom slučaju, oni kojima je Holidej došao glave počivali su u grobovima širom Divljeg zapada. Svakog meseca u novinama je pisalo nešto o njemu. Ako nije baš bilo nečeg određenog da se o njegovim avanturama kaže, onda su ga pominjali kao poređenje. U brojnim člancima nagađali su gde se nalazi, gde bi mogao da se pojavi, i time samo povećavali strah građana.

Sada se evo sasvim iznenada pojavio ovde u Ostinu.

Uostalom, zašto ne u Ostinu?

Već nekoliko puta je bio u Teksasu i u njemu se opet nalazi. Ko zna, možda nikad nije ni odlazio iz Teksasa? Ko je to tačno znao!? Taj čovek je još za života postao mit, spomenik, čudo koje još uvek postoji i živi.

Sve je shvatljivo, samo ne jedno: da se, naime, taj vitak, visok čo-

vek, odjednom pojavio u ovom gradu i da je onda krajnje neočekivano ispalio metak takvom sigurnošću i preciznošću da je svima dah zastao. Bio je majstorski hitac, pa i više od toga. Strelac koji „koltom“ sa takvog rastojanja pogodi razbojnika gotovo potpuno zaklonjenog, još naružanog puškom, bilo je nepojmljivo i jednostavno neverovatno.

Šerif je dalje razmišljao o svom svedoku i spasiocu. Kako ono beše? Da nije možda pre izvesnog vremena u fioci svog pisaćeg stola imao poternicu raspisanu za Holidejem?

Rejn je skočio i otrčao u kancelariju. Tamo je grozničavo ispreturao sve fioke pisaćeg stola.

— Ne, ništa!

Da možda nešto nije bilo u tom smislu u novinama?

Rejn se lagano vratio u svoju spavaonicu, a onda je opet napustio i nervozan i uzbuđen neko vreme stajao na otvorenim vratima koja vode u dvorište.

Preko, na krovu šupe, sedela je velika crna mačka i posmatrala ga žmirkajući. Sam bi davno znao odakle ovim životinjama uvek takva snaga, takva pokretljivost i gipkost. Pogled na mačku ponovo ga je vratio na razmišljanje o Holideju. I on je bio crn, tačnije rečeno tako je delovao zbog tamne odeće i zbog glasa koji je uživao.

Odjednom je šerifu Rejnu palo na pamet da je i ranije ponekad razmišljao o tome šta bi se dogodilo kada bi Holidej došao u njihov grad. O tome je naročito često razmišljao u početku svog šerifovanja u Ostinu. Setio se i toga da nije smislio ništa određeno, niti doneo bilo kakav zaključak kako da se postavi i šta da čini. Rezultat takvih razmišljanja uvek je bilo osećanje neugodnosti. Jednog slavnog revolveraša, Bil. Kida, video je jednom preko,

kod Linkolna. Tačno, Bili Kid je ovde u Teksasu bio veoma poznat. No, upoređujući ga sa ovim sumornim, opasnim Dokom Holidejem, Bili Kid je sada za šerifa Rejna bio samo sitan razbojnik, gotovo smešan.

Doktor? Da, pričalo se da je on pravi doktor. To je pisalo i u novinama. Čak su vešti novinari iščeprkali i gde je stud'rao. Saznali su da je nekada bio veliki hirurg, čovek koji je majstorski operisao vilice.

Šta li onda takvog čoveka goni da krstari Divljim zapadom?

On ovamo ne pripada, nije mu ovde mesto. Istina, teško je bilo ma za koga tvrditi da baš ovoj zemlji pripada.

Bilo kako bilo, on je ovde — u Ostinu!

Taj otmeno odeveni, elegantan čovek, koji već odelom, nalik na sudijsko, odbija i diže između sebe i ostalih ljudi ogradu svojim ledenim licem. Teško je s njim uspostaviti kontakt i razgovarati, jer na pitanja nerado odgovara i gotovo uvek jednosloženicama, glasom nalik na lomljivu stakla.

To je dakle Dok Holidej?

Najgore u svemu je to što mu je baš Dok Holidej, njemu, šerifu iz Ostina, bez svake sumnje, spasao život.

I ne samo to. Pored svega lošeg glasa koji je uživao, znalo se da je Dok Holidej često činio neshvatljive plemenite postupke. Pričalo se da Dok Holidej brzo poteže revolver, ali se vrlo malo znalo o tome zbog čega je to činio. Tek vrlo retko, ako je neko bio toliko radoznao da pojedine njegove obračune istražuje do kraja, saznalo bi se da je revolver potegao da bi nekoga zaštitio ili da bi od sebe odbio izazov nekog sumanutog revolveraša željnog slave. Ali istina je retko

izlazila na videlo. Za veliku većinu ljudi, Holidej je bio samo hladnokrvni revolveraš iza koga su ostajali nizovi svežih humki.

A on, šerif, umesto da tom čoveku zahvali, sada je lupao glavu kako da ga progna iz grada. Strepeo je da će, ako ostane u gradu, doći do neke žestoke partije pokera u visoke uloge, a možda i do svade i čarke i, naravno, dvoboja revolverima. Jer, gde se taj Dok Holidej pojavi, puca se. Taj čovek je davao pune ruke posla svim Rejnovim kolegama, svim majstorima koji su tesali mrtvačke sanduke, svim proizvođačima municije i svim krčmarima. Baš tako je pisalo u jednim od novina koje je šerif Rejn čitao. Te novinske priče bile su lepo pisane, zanimljive i uzbudljive. To što su piskarala izveštavala, bivalo je predmet mnogih razgovora u salunima i predstavljalo zahvalne teme muških razgovora. Zanimljivo, uzbudljivo, ali — iz daleka.

Prokletstvo, šta sada da čini? Dok Holidej se nalazi u ovom gradu i njemu šerif treba da zahvali što je živ. Sigurno je da će građani, bez obzira na sve, zahtevati da bude proteran.

Uzdržano i šapatom naravno. U svakom slučaju, zahtevaće to pod pretnjom smenjivanja. Rejn kao da ih je čuo: „Za šta vas konačno plaćamo, šerife“. Kao da je već slušao debelog Kolmena i lukavu udovicu, koja je već godinu dana posle udaje oterala svog vrednog muža u grob. Da ne pominje još desetine drugih građana.

„Taj čovek mora da ode, što pre je moguće.“

— Hej, šerife! — trgao je Rejna iz razmišljanja piskavi Marebov glas. — Šta se dogodilo? Da vam večera nije teško pala?

Mareb! Do đavola, na tog lupeža je potpuno zaboravio!

Šta mu se to odjednom natovarilo na vrat, šta se to zbiva u gradu u kojem je poslednjih godina bilo uglavnom mirno? Prvo ubistvo starog Dejvisa, a onda smrtna opasnost. Hteli su da ga ustrele iz zasede. Na kraju, kao kruna svega, taj Dok Holidej stigao je u Ostin. Samo je on još nedostajao!

Ali, da nije došao, šerif bi ležao u mrtvačkom sanduku.

To je, međutim, Rejn zaboravio. Strančevo ime mu je tako preteći bubnjalo u ušima, da je poželeo u ovom trenutku da odjuri u salun i progna ga iz grada.

To je ipak bilo nemoguće, jer je Holidej morao da ostane u Ostinu sve dok sudija ne dođe.

Razmišljajući o svemu tome nesređeno i grozničavo, Nans Rejn je csetio da će se pre nego što Holidej ode iz grada dogoditi mnogo toga značajnog i dramatičnog. Kao da je i sam priželjkivao da bude tako. Uostalom, ne dešava se baš svakodnevno da čovek kakav je Holidej dođe u njihov grad.

Svaka stvar ima dve strane kao i medalja.

I na Nansa Rejna su bezbrojni naduvani novinski izveštaji uticali stvarajući mu pogrešnu predstavu, prežstavu koja je imala veoma malo zajedničkog sa čovekom koji je upravo sada sedeo u salunu i mirno ređao karte...

Ono što je šerif tog dana video sopstvenim očima, nije mnogo uticalo, bilo je ugušeno teretom mitova i legendi koje su se širile oko imena Doka Holideja.

Sve što je više razmišljao o njemu, šerifu je sve teže padalo što mu je baš taj čovek spasao život.

Ubica Fred Mareb ležao je ispružen na drvenoj klupi. Sve vreme je razmišljao o svojoj situaciji i za to je imao jake razloge. Šerif je uvrnuo fitilj lampe tako da je oskudna, drhtava svetlost ispunjavala prostoriju.

Razbojnik je odjednom čuo kako spolja dopire topot kopita. Odmah je skočio sa svog zatvoreničkog ležaja i stao pod prozor. Bili su to kauboiji koji su se vraćali na svoje rančeve. Uprkos tome, Marebu se činilo da mu preti neposredna opasnost, opasnost koju čak može da dodirne. Kao da je čučala pri-tajena tu negde, u nekom od uglova prazne ćelije.

Revolverašu nije bilo teško da pogodi kakvi se razgovori vode na Gartovom ranču i kakve su odluke donesene. I on je sam nekoliko puta u svom zločinačkom životu za novac izvršavao slične zadatke. Ili će pokušati da ga izvuku iz zatvora ili...

Šerifska kancelarija nalazila se na kraju glavne ulice; jedina kuća u gradu izgrađena od kamena. Bilo je gotovo nemoguće iz nje osloboditi zatvorenika, ukoliko oslobodioci nemaju uz sebe ključeve. Ključeve, koje je šerif Rejn nosio u svom džepu.

Mareb je o svemu razmišljao i najzad došao do zaključka da se u njegovom slučaju može jedino primeniti ono „ili“.

Postojalo je nekoliko mogućnosti i načina da se likvidira čovek koji nenaoružan sedi u ćeliji. Na prozorima nije bilo stakla, bili su samo obezbeđeni gvozdenim rešetkama. U ćeliju bi se mogao ubaciti dinamit ili bi ga mogli dokrajčiti i zauvek učutkati komadom usijanog olova.

U svakom slučaju morao je da čuti.

Naravno, revolveraš nije želeo da do toga dođe. Odlučio je da te noći ne spava.

Serif je bio već pun sat odsutan. Mareb je začuo ispod prozora sumnjiv šum i odmah skočio na noge. Prišao je sasvim uz prozor tako da ga niko ne bi mogao pogoditi metkom.

„Možda je u pitanju dinamit“, strahovao je, osluškujući napregnuto. Treba ih sprečiti!

— Nema nikakve svrhe da me učutkate, momci — progovorio je u mrak. — Sve sam napisao.

Šum, koji se čuo spolja, odjednom je umukao. Mareb je, međutim, mogao da čuje disanje nekoćine ljudi.

Da je bar šerif došao na pomisao da postavi stražu oko Kancelarije. Mogao je da sazna sve što je hteo da zna da se nekim čudom prišunjao i prisluškivao. Međutim, Nans Rejn je za to vreme stajao za šankom u salunu i gledao u pravcu Holidejevog stola.

Iza šerifske kancelarije nalazio se trošan polusrušeni koral, a odmah iza njega na peskovitom i golom brežuljku gradsko groblje.

U koralu su stajala dva čoveka. Džim Gart i Rodžers nadzornik. Ostali su čekali kod konja, kraj groblja.

Rančer je zaboravio na svaku opreznost i odlučio da lično vodi ovaj poduhvat. Znao je da se ovog puta radi o njegovoj glavi. Čuo je revolveraševe reči iz ćelije i zamislilo se. Da li je Mareb govorio istinu?

Lagano se uspravio i približio, koliko je mogao, glavu prozoru.

— Ko ovde govori o učutkivanju, Mareb? Hoćemo da te izvučemo odavde.

Revolveraš se gorko nasmejavao.

— Nemojte se truditi, Garte, ja sam sve predvideo.

Rančer se ujeo za usnu. Trudio se da govori mirno.

— Jesi li već nešto priznao?

— Nisam valjda budala! — uzvratilo je razbojnik.

— Gde je to pismo koje si spominjao?

Revolveraš se ponovo nasmejavao.

— Već sam vam kazao da budala nisam, Garte. Taj iskaz je dobro smešten i biće otvoren tek ako budem mrtav.

Rančer je priklonio glavu uz samo nadzornikovo uho.

— Šta sad?

To je bio prvi put da rančer svom nadzorniku postavlja takvo pitanje. Do tada ga ničije mišljenje nije zanimalo. Bio je gospodar i izdavao naredjenja. Čak i da su bila pogrešna, morala su se izvršavati.

Šta sad? Te reči bile su melem za Rodžersove uši. Imao je odmah spreman odgovor.

— Blefira. Sredimo ga!

Revolveraš je mogao da prati razgovor, iako je vođen šapatom. Odmah je prepoznao nadzornikov glas.

— Oprezno, Rodžers, tvoje ime je takođe u pismu, amigo, tako da odmah možeš dobiti tri konopca odjednom. Jesi li me razumeo?

Nadzornik je razumeo.

— Žalim što ti onaj kicoš nije smrskao glavu — procedio je ljutito kroz zube.

Mareb se zakikotao, jer je neposredna opasnost bila uklonjena.

— Znae li vi, u stvari, ko je taj kicoš?

— Ko? — upitao je rančer žučno.

Plaćeni ubica je malo pričekao, pre nego što je izgovorio Džordžijančevo ime:

— Dok Holidej!

Mareb je napregnuto osluškivao, očekujući reakciju koju će izazvati ove dve reči. Činilo mu se da oseća dejstvo ovog imena na dvojicu pod prozorom, zato je dodao likujući:

— Kaže li vam to ime nešto? Meni, na primer, govori mnogo. Ja sam imao ime na Zapadu i do sada me niko nije mogao poraziti u dvoboju revolverima...

— Video sam to — promrsio je Rodžers prezirivo.

— Poganče! — dreknuo je zaptvorenik, ispunjen besom.

Nadzornik je udahnuo vazduh punim plućima, pa se obratio rančeru:

— Gazda, znate li vi ko je Dok Holidej? Ivens je prisustvovao onoj gužvi u Dalasu, pričao nam je.

Bili Ivens je bio prisutan one večeri kada se Dok Holidej borio sa Gonzalesom varalicom na kartama.

Gart se setio te priče.

— Poznajem ga, naravno. Mislim, po čuvenju. No, šta se on meša u naše stvari?

— Naš čovek je bio preko u salunu da prisluškuje šta se priča. Čuo je da je železnička kompanija najmila kockara.

Odlučujuća reč je pala.

Sumanuti rančer je zaškrgutao zubima.

— Ako je tako, upoznaće nas! Time je samom sebi izrekao smrtnu presudu.

Razbojnik u ćeliji je osetio da njegove šanse rastu. Međutim, bio je nestrpljiv, jer je šerif mogao svakog trenutka da se vrati.

— Ako neko s tim čovekom može da izađe na kraj, onda sam to ja, rančeru — uveravao je plaćeni ubica. — Taj lupež je mene jed-

nom savladao na brzinu, drugi put mu to ne bi uspelo.

Gart se obratio svom nadzorniku:

— Dovedi ljude i konje brzo!

Ralf Rodžers je još uvek stajao ispred prozora ćelije.

— Šta ćemo ovde s konjima, gazda?

Ranije se nikad ne bi usudio da postavi ovo pitanje. No, pošto ga je pre nekoliko minuta Gart upitao za savet, postao je smeliji. Očavno je već imao tu čast da bude umešan u sve rančerove poslove. Mislio je da je sada pravi trenutak i najbolja prilika da svoje prednosti koristi, ali, silno se prevario.

— Izdao sam ti naređenje! Sevaj! — naredio mu je rančer.

Kauboj je progutao psovku, uvukao glavu u ramena i nestao u mraku.

Nekoliko minuta kasnije vratio se, vodeći ostale ljude.

— Šta sad? — upitao je.

— Skidajte lasa sa sedla, ljudi! — naredio je Gart.

Poslušali su bez reči, iako još niko nije znao šta rančer smjera. Tek pošto je Gart vezao krajeve lasa za rešetke ćelija, naslutili su šta će se zbiti.

Tu je bilo devet konja, najsnažnijih koje je Gart posedovao. Međutim, posao koji su sada ove životinje morale da obave, gotovo je premašivao njihove snage. Trebalo je da istrgnu iz zida gvozden rešetke. Rančer je išao od konja do konja i ispitivao lasa, pa tek onda naredio ljudima da se penju na konje.

— Slušajte me dobro — rekao je tiho. — Ako sve bude išlo kako treba, neka neko od vas primi Mareba na svog konja, a onda u pravcu juga. Tek kad stignete do

planina, vratite se, ali u širokom luku na ranč.

— U redu, gazda! — prihvatio je Rodžers mrzovoljno.

— Ti ne ideš s njima — presekao ga je Gart oštro.

— Zbog čega to? — upitao je nadzornik iznenađeno.

— Mi ostajemo u gradu. Voleo bih tog Holideja da vidim izbliza.

Rodžersu do toga uopšte nije bilo stalo, ali ovog puta se nije usudio da stavi bilo kakvu primedbu.

Iziskivalo je zaista mnogo hladnokrvnosti ostati pod ovakvim okolnostima u gradu. Džim Gart je posedovao tu hladnokrvnost. Možda je to već bio početak njegovog samouništenja, početak njegovog ludila, koje ga je vuklo u provalliju.

— Dakle, krećite! — naredio je svojim ljudima. — Pokušajte da načinite što je moguće manje buke. Kad budem izbrojao do tri, obodite konje.

U tom trenutku na istoku se pojavio mesec, bacajući svoju žućkastu svetlost na avetinjsku scenu.

Uspelo je pri drugom pokušaju. Zidovi su počeli da krekaju, a kamenje izleće kao ispaljeno iz topa. Jedan od kauboja je prodorno kriknuo, jer mu je jedna od iščupanih gvozdenih šipki kao strela pogodila leđa.

Zid je popustio i gvozdene prečke su se toliko iskrivile da je stvoren otvor veliki gotovo kao vrata.

Fred Mareb je izleteo napolje, vičući:

— Brzo odavde!

Bacio se na prvog konja.

Nije trebalo ništa govoriti ljudima. Ceo ovaj poduhvat podigao je toliku buku da se na daleko čulo. Uplašeni kauboji savili su lasa i

poterali konje prema jugu, kao da ih đavoli gone.

Plaćeni ubica bio je slobodan!

*

Nans Rejn je u tom trenutku upravo naručio svoj peti viski.

— Šta je to danas s vama? — pitao je kelner iznenađeno, znajući da šerif gotovo nikada ne popije više od dva viskija.

— Sipaj i ne ispituj toliko! — promrsio je Rejn razdraženo.

Upravo u trenutku kada su se lasa zatezala, Dok Holidej je ustao od stola i prišao šanku. Stao je uz samog šerifa.

— Vidim da se lepo zabavljate, šerife — primetio je.

— Da li vam to smeta, mister? — zapitao je Rej zvanično.

— Ne, nikako, ali na vašem mestu ja bih bolje pripazio na zatvorenika.

Nenaviknut na veću količinu žestokog pića, šerif je zakrvavljenim očima pogledao opasnog stranca.

— Pustite da to bude moja briga.

Džordžijanac je klimnuo potvrđno glavom i pripalio cigaru.

— Potpuno se slažem s vama — zaključio je povukavši prvi dim.

Nans Rejn nije mogao ga shvatiti na šta kockar cilja. Rekao je pomalo nervozno:

— Šta vi, u stvari, hoćete? Taj lupež sedi iza brave i rešetaka, a naš zatvor je tako građen da u njega niko ne može da prodre bez ključa.

Holidej je otresao kažiprstom pepeo sa cigare, a onda se okrenuo da pođe prema svom stolu. No, pre nego što se odvojio od šanka, dodao je:

— Možda i ne treba prodreti

unutra. Metak će i bez toga naći svoj put.

Rekavši to, uputio se prema stolu.

Šerif je ostao za šankom i naručio još jedan viski. Možda je žestoko piće bilo krivo što nije shvatio na šta je Džordžijanac ciljao.

Bilo je tačno jedanaest časova.

Da je Nans Rejn otišao do svoje kancelarije, za njega bi postojale dve mogućnosti: ili bi mu Gartovi ljudi prosvirali metak kroz glavu, ili bi odmaglili bez zatvorenika.

Čuvar zakona je, međutim, ostao u salunu ispijajući viski.

V

Preko puta šerifske kancelarije stanovao je stari Robins u maloj naherenoj, trošnoj kući. Isprana tabla bila je prikucana kraj vrata. Ako bi se prolaznik potrudio, mogao bi da pročita da na tabli piše „krojač“.

Robins zapravo i nije bio krojač, nego krpa. Poslovi su bili ograničeni i malo plaćeni, tako da od toga nije mogao da živi. Našao je bolji izvor zarade, prodajući viski malobrojnima Indijancima, koji su još živeli u blizini grada.

Trgovci u Ostinu doneli su zajedničku odluku da crvenokošcima ne prodaju alkoholna pića. Ta odluka donela je Robinsonu bolji život. Kupovao je najjeftinije piće i prodavao ga skupo Indijancima. Pošto se takav prljav posao mogao obavljati samo noću, Robins je iz večeri u veče sedeo kraj otvorenog prozora očekujući svoje mušterije.

Tako je bilo i ove noći.

Zbog toga je uspeo da čuje čak i prvo pucketanje kamenja, a i tresak srušenog zida. Skočio je na noge i nagnuo se kroz prozor.

— Šta to bi? — uzviknuo je upla-

šeno u mrak. — To mora da je bilo tamo preko!?

Od uzbuđenja nije čuo topot kopita konja koji su grabili žestoko mamuzani. Krpa je u mraku napipao svoj pohabani šešir i stavio ga na glavu, a onda pohitao napolje. Robins nikada nije bio junak, pa je zbog toga zastao pered svojom kućom. Dalje na ulici čula se glasna rasprava nekolicine ljudi. Mora biti da su i oni čuli buku, ali očigledno nisu znali odakle dolazi.

Robins je stavio drhtavu ruku na usta. Bio je rastrzan oprečnim osećanjima: radoznalošću i strahom. Najzad je ipak pobedila radoznalost. Da je znao šta će mu ta radoznalost doneti, najverovatnije bi se hitro okrenuo, vratio u kuću i zauzeo svoje uobičajeno mesto pored prozora.

Vukući noge prešao je na suprotnu stranu ulice.

Fasada šerifske kancelarije nije bila obasjana mesečinom, ali je Robins ipak uspeo da vidi da se tu ništa nije dogodilo. Hteo je već da se vrati kada ga je zadržao šum koji se čuo iza kuće. Mora biti da je to ispao kamen iz već naprslog zida. Za Robinsa je taj šum bio putokaz ka sopstvenoj nesreći.

Šunjao se oko šerifske kancelarije kao mačka zastajući posle svakog koraka i osluškujući. Mesec je potpuno obasjao zadnju stranu kancelarije pokazujući ogromnu crnu rupu na zidu. Stari krpa je krknuo iznenađeno kao ošinut korbačem. Niko nije ošinio starog Robinsa, ali kamo sreće da jeste još pre nego što je pošao ovamo, jer bi mu to uštedelo mnogo nevolje.

Spretnošću koja se nije mogla očekivati od čoveka njegovih godina, preskočio je drvenu ogradu i nastavio da se šunja nešto odlučnije prema rupi na zidu. Kada je sti-

gao do rupe, proturio je gornji deo tela unutra i kroz rešetke ćelije na pisaćem stolu video upaljenu lampu.

U tom trenutku se dogodilo.

Cuo je šum i čudno pucketanje iznad svojih leđa, ali mu reakcije ipak nisu bile dovoljno brze, pa se tako nije izvukao na vreme. Ostatak zida se odvojio i pao na njega. Robins je bio priljubljen uz zemlju i beznadežno prikiješten. Istina, nije bio smrtno ranjen, ali je izgubio svest.

Kada su se krila pomičnih vrata otvorila i Gart sa svojim nadzornikom stupio u salun, ljudi su nesvesno učitali.

Koliko je vremena prošlo otkako rančer nije ovamo navraćao? Većina građana ga već godinama nije videla. Gotovo da ga nisu prepoznali. Posiveo je, a lice mu je bilo izbrazdano bezbrojnim borama i potpuno izmenjeno.

Rančer je kružio pogledom svojih barutnosivih očiju preko glava prisutnih gostiju. Gotovo ih je sve poznavao. Nekada davno je ovde s njima pio i igrao poker.

Koliko ima od tada, proletelo mu je kroz glavu. Mora da je u međuvremenu prošla čitava večnost. Nije više čeznuo za tim vremenima. Za njega su sada svi ovi ljudi bili neprijatelji i u njihovim očima je čitao porugu koje u stvari nije bilo.

— Hodi, Rodžers, popićemo po čašu — rekao je glasno i odlučno svom nadzorniku. — Imali smo vraški topao dan.

U tom trenutku se šerif okrenuo. Do tada nije primetio rančera, verovatno zbog viskija kojeg je sa-
suo u sebe.

— Ti si, Džime? — rekao je zapliscujući jezikom, kada je rančer prošao pored njega.

Gart je zastao i hladno odmerio čuvara zakona.

— Za vas mister Gart, šerife! Jeste li razumeli?

Onda je nastavio dalje i prišao šanku. — Jednu flašu viskija — rekao je gotovo režeći.

Keiner je već držao pripremljenu flašu u ruci koja je drhtala. Ni sam nije znao zbog čega, ali je osećao da nešto mučno lebdi u vazduhu.

Predosećanja nisu prevarila kelnera. Ovaj težak dan za Ostin još nije bio završen.

— Hajde brže, nespretnjakoviću — brećnuo se Gart.

— Da, da, mister Gart, stižem — mucao je i natiočio dve čaše.

Rančer je prineo čašu usnama i otpio samo jedan gutljaj, ali ga je oamah ispljunuo.

— Ti izgleda hoćeš da me otruješ, čoveče? — povikao je i rukom odgurnuo flašu i obe čaše sa šanka. — Taj bučkuriš možeš da daješ glupacima, ali ne meni.

Kelner je drhtao i unezvereno buljio čas u Garta čas u druge goste saluna.

— To je viski koji obično služimo, mister Garte. I vi ste ga uvek pili.

Gart je pobledeo od ljutine. Poslednji dani ispunjeni porazima toliko su ga ispunili gorčinom da je u svakoj reči video nečiju uvredu.

— To što obično služiš nije dovoljno dobro za Džima Garta, bedni lupežu. Džim Gart pije samo najbolja i najskuplja pića. — Okrenuo se prema salunu i obratio se gostima koji su ga ćutke gledali. — Džim Gart je još uvek neko i nešto. Još ćete svi vi jesti iz moje ruke kao pre. Mislili ste da me je

železnica uništila? E, tu ste se prevarili. Imam ja još aduta u rukama, a najslabše se smeje onaj ko se poslednji smeje.

U lokalu je zavladała mučna tišina. U poslednje vreme su čuli razne priče o rančeru. U svakom slučaju, ne mnogo prijatne. Međutim, ovako ga nisu zamišljali. Ljudi nisu sada čekali iz straha. Većina od njih nije imala nikakve veze sa Gartom, njegovim govedima, pa ni sa železnicom. No, oni su ga ranije poznavali pa su sada čekali začuđeni. Ovo više nije bio Veliki Džim Gart, nego neki drugi čovek, skoro umobolnik!

Dok Holidej je postavio dijagnozu već posle prvih rančerovih rečenica, iako nije znao šta se ovde uopšte zbiva. Nije znao međusobnu povezanost ubistva na ulici sa ovim nabusitim rančerom. Nije čak ni slutio.

Džordžijanac je bio zainteresovan kako će gosti u salunu reagovati na ovaj rančerov izazov. Da li je i ovde onako kako je obično bilo u drugim mestima? Da li ljudi gutaju bez reči uvrede i izazove?

Ako Holidej nije naslućivao vezu događaja u Ostinu, ostali su bili upućeniji, naročito šerif. Nans Rejn se u trenu gotovo potpuno istreznio i odmah se zapitao zbog čega je rančer došao. Šta ga je navelo da posle toliko vremena baš večeras dođe u Ostin i to baš u ovaj salun? Bilo je i drugih saluna u koje je Gart nekada odlazio.

Pogled mu je nesvesno odlutao prema Holideju. Verovatno je rančer načuo priču da Holidej radi za železnicu pa je došao da sam isпита situaciju. A možda je predložio i obračun. To je morao da spreči. Cedeći reči upitao je Garta. — Šta vas je dovelo u Ostin... baš danas?

Rančer ga je prezirivo odmerio.

— Ako baš hoćete da znate: dobar viski. A ovaj šmokljan me je poslužio nekim bučkurišem. — Onda se brecnuo na kelnera. — Hoćeš li me već jednom poslužiti, zedan sam!

Uplašeni kelner je pružio ruku ispod tezge i izvadio flašu sa čistom, crnom etiketom. Drhtavim prstima otvorio je flašu i nasuo dve čaše.

— Evo mister Gart. Ovo nam je pre neki dan stiglo iz Škotske. Nadam se da će vam odgovarati.

U tom trenutku je u salun utrčao jedan čovek, pitajući bez daha:

— Gde je šerif?

Rejn se okrenuo.

— Zatvorenik, ubica koga ste uhapsili, umakao je. Srušili su zid.

Ova vest bila je ravna eksploziji dinamita.

Nans Rejn se ponovo okrenuo i pogledom potražio rančera, koji je u tom trenutku posmatrao Doka Holideja.

— Dakle, ipak — rekao je glasno šerif. Niko izuzev velikog kockara nije znao šta bi ova primedba trebalo da znači. Uostalom, niko od gostiju nije ni obraćao pažnju na šerifovu primedbu. Svi su kao bez glave istrčali na trem. Među njima se nalazio i čuvar zakona.

Za manje od jednog minuta u salunu su ostala samo četiri čoveka: Dok Holidej, rančer, Ralf Rodžers i kelner.

Bilo je pola sata pre ponoći.

*

Kada su ga oslobodili kamenog bloka, koji ga je pritiskivao, Robins je ječeći ustao. Šerif je stajao tik iza njega.

— Šta ti ovde tražiš? — zapitao je Rejn iznenađeno, pošto je prepoznao starog krpu.

— Sa svog prozora sam čuo kako je zid pao.

— Ma nemoj! I onda si došao i našao se pod tim istim zidom? — primetio je šerif podozrivo.

Potpuno nepravilno sumnjičio je Robinsa. Uostalom, odavno je podozrevao da se krpa bavi nekim nedozvoljenim poslovima.

— Ali, šerife, ostatak zida se srušio na mene tek kada sam hteo da uđem — mucao je Robins.

Sve što je ispričao šerifu zvučalo je, treba priznati, prilično čudno. Teško bi neko u to mogao da poveruje. No, pre ili kasnije, istina će morati da izađe na videlo.

Uprkos tome, krojač Robins je žestoko prekovao sebe zbog svoje radoznalosti.

— Možda se ubica sakrio u njegovoj kući? — upozorio je jedan od građana čuvara zakona.

Starac se od muke zasmejavao.

— Kako možeš da govoriš takve besmislice, čoveče? Uostalom, idi preko pa vidi.

Šerif je odmahnuo rukom.

— Taj razbojnik nije toliko glup da ostane u gradu.

— Ponekad to može da bude mudrije nego otići — rekao je čovek koji je sumnjao da krpa Robins prikriva ubicu. Bio je to trgovac, koji je, takođe, sumnjao u Robinsa da se bavi nedozvoljenim poslovima sa Indijancima. Zapravo, Bob Kenter — trgovac je bio uveren da je ubica odavno uhvatio maglu iz grada. Jedino je želeo da malo zaviri u Robinsovu kuću.

Želja mu se ispunila.

— Dobro, idemo onda da pogledamo — složio se šerif, pa se obratio krojaču: — Tebe ćemo u me-

duvremenu smestiti na sigurno mesto.

Robins se opirao i negodovao, no ipak su ga strpali u ćeliju.

— To ćete još zažaliti! — vikao je za šerifom. — Uskraćujete slobodu jednom časnom građaninu!

„Časni građanin“ je potpuno zaboravio na galone rakije koje je držao u svojoj ostavi.

Čuvar zakona, istina, nije našao revolveraša Freda Mareba, ali je zato trgovac Bob Kenter, znajući šta traži i gde treba tražiti, pronašao alkohol.

— To sam i slutio — vikao je gnevno. — Mi se odričemo zarade, samo zbog toga da bi u pokrajini vladao red i mir, a ovaj stari lisac pravio dobre poslove.

— Dakle, zbog toga ste hteli u Robinsovu kuću? — zaključio je šerif prezrivo, iako je u sustini bio zadovoljan što je uspeo da uhvati Robinsa i otkrije kakvim se nedozvoljenim poslovima bavi.

U poslednje vreme su Indijanci sve češće krali. Osmelili su se da krađu goveda s pašnjaka. Dva puta su rančeri javljali šerifu da su na svojim pašnjacima sretali pijane Indijance.

Sada je Nans Rejn bio siguran u to da Robins sa bekvstvom zatvorenika gotovo ništa nema, ali je merao da ga zadrži u zatvoru.

Ljudi su se polako razišli. Većina ih je otišla kućama.

U međuvremenu se krpa Robins setio svojih galona. Znači, sa tim poslom je gotovo. Biće sreća ako se izvuče bez kazne.

U salunu je vladala tišina. Konobar je bojažljivo čistio ovlaženi šank, a Rodžers i njegov poslodavac su smrknutih lica pijuckali

škotski viski. Iz Gartovih očiju izbijao je mrak mržnje prema Holideju koji je mirno sedeo za stolom i pratio pogledom kolutove duvanskog dima koji su se dizali ka tavanici. Rančer je mrzeo pustolova već samo zbog toga što je pokvario njegov plan i onemogućio Mareba, a kada je čuo da taj elegantni došljak radi za železnicu, njegova mržnja je proključala. No ipak je bio dovoljno svestan da tu mržnju prikrije jer bi u suprotnom mogao otkriti planove koje je imao na umu. Njegov obračun sa Holidejem morao je ostati van okvira obračuna sa železnicom. Uzdao se u sebe i svog nadzornika i smerao je da Holideja izazove.

Zgrčivši vilice odvojio se od šanka i teškim koracima se uputio ka stolu za kojim je kockar sedeo. Došavši do stola obema rukama se podbočio na čojom pokrivenu površinu.

— Vi ste, dakle, Dok Holidej?

— Je li to pitanje ili konstatacija? — rekao je Dok Holidej.

— Više prvo nego drugo.

— Ako će vam to popraviti raspoloženje, odgovor je: jesam. Jeste li zadovoljni?

Rančer je upola naduo obraze i malo se isprsio.

— Daleko od toga. Naprotiv, to me baš ljuti.

Holidej je digao jednu obrvu.

— Zaista? Mada me to mnogo ne interesuje, ipak ću vas pitati: zašto?

— Zato što je lopovska železnica našla prikladnu ličnost da štiti njene interese.

Holidej je čuteći odbio dim i pogledom ispratio prorodeni oblacić koji se dizao uvis. Tok ovog razgovora nije mu se dopao. Iz rančeroovog ponašanja zaključio je da pred sobom ima ako ne potpuno ludog onda

svakako umno poremećenog čoveka. Mladan osmeš zaigrao mu je na uglovima usana. Iz iskustva je znao kojim tokom će se kretati događaji koje nije želeo niti izazvao.

Postojala je, doduše, alternativa toj neminovnosti. Mogao je da ustane, sedne u prvi voz ili se vine u sedlo i zauvek napusti ovaj grad. Nije više bio obavezan da čeka sudenje u Ostinu jer je zatvorenik pobegao. Ako bi tako postupio sigurno bi uštedeo sebi mnogo nepriključa i nevolja. Međutim, u njemu se nešto bunilo protiv toga. Zašto je baš uvek on morao da bude taj koji popušta, koji beži pred sudbinom? Zar su drugi ljudi imali neki zaštitni oklop protiv zla, zar su razbojnici, pijanice, derikoke, varalice, lupčizi i ostali šljam imali više sreće od njega. Duboko u duši znao je da nikada nije bio kriv za zlo koje je činio, da se uvek samo branio i ništa više. Ali sve što je činio uvek mu je uzimano za zlo.

Ogorčen zbog svega, odmerio je ledenim pogledom čoveka naslonjenog na sto.

— Čini mi se da vas pored šanka čeka društvo. Kako bi bilo da tame nastavite razgovor?

Rančer je tek sada prvi put pogledao kockara pravo u ledeno plave oči. Odjednom je osetio da je ovaj čovek jači od njega, da poseduje snagu koja njemu nedostaje. Međutim, ovo saznanje još više je povećalo njegovu mržnju.

— Ja razgovaram tamo gde hoću i kada hoću — breknuo se ljutito. — Ako vam to slučajno ne odgovara, možete da se gubite. Na Zapadu ima dovoljno gradova gde revolveraši mogu da se šepure.

Ovo je za Doka Holideja bilo previše. On nikada nije tražio kavgu, pa je tako ni ovog puta nije tražio.

Međutim, nije imao razloga da otpri takvu uvredu.

Sakupio je karte koje su ležale pred njim, brižljivo ih složio u kutiju, a zatim stavio u džep. Onda je tek ustao od stola i to bez žurbe, gipkim pokretima.

Još je bilo vremena da se rančer povuče. Na žalost, u svojoj nadmenosti i izbezumljenosti nije osetio opasnost, ali ju je zato osetio Ralf Rodžers. Diskretno je pročistio grlo i progovorio.

— Viski je odličan, gazda.

Namera mu je bila da Garta udalji od opasnosti. Ali rančer ga nije čuo.

Dok Holidej je raskopčao kaput. Drška njegovog „kolta“ svetlucala je pri svetlosti lampe. Lice mu je bilo glatko, hladno i bezbojno, kao stena koju godinama šiba kiša.

— Gubite se! — rekao je neumljivo i odsečno.

Oči rančera Garta ličile su na dva uzana proreza. Ranije, jednom, dok je još bio razuman, osetio bi da mu je odzvonilo. Međutim, u svojoj ludačkoj mržnji postao je gluv i slep.

— Nećete mi vi određivati kada treba da odem! — zaur-lao je izbezumljeno.

— Ako me ne ostavite na miru i ne udaljite se, isprašiću vas tako da to nikada nećete zaboraviti — dočekao ga je Dok glasom ledenijim od severca.

Niko se do toga dana nije usuđio da tako nešto kaže Velikom Džimu. Rančerovo lice izgubilo je svaku boju, a oči dobile potpuno ukočen ludački sjaj. Ruka mu je pala na dršku „kolta“.

— Dok Holidej, platićete mi za ovu drskost!

Džordžijanac mu je odgovorio bezbojnim, metalnim glasom.

— Pokušajte!

Tada je Gart počinio životnu grešku i potegao „kolt“. Uspeo je čak da izvuče oružje iz futrole i namravao da podigne cev prema protivniku.

Niklovani revolver Doka Holideja oglasio se samo jednom. Metak se odbio od drške rančerovog revolvera, a onda mu probio dlan kao tanku dasku.

Gart u prvom trenutku nije osetio bol. Piljio je prvo u svoju ruku, a onda skrenuo pogled prema šanku gde se sada nalazilo njegovo oružje.

Krčmar je nemo blenuo. Lice mu je bilo belo kao krpa kojom je brisao čaše. Samo su mu na obrazima gorele dve crvene mrlje.

Ralf Rodžers nije znao kako da se ponaša. U normalnim okolnostima bi priskočio svom gazdi. Međutim, sada je video upereni revolver u Holidejevoj ruci. Znao je tačno, šta ga čeka ako samo mrdne.

Rančer se opet pribrao, pogledao još jednom svoju zakrvavljenu ruku, a onda kockara.

— Ovo će te koštati života, Holideje!

Činite ono što smatrate da morate učiniti — uzvratilo je Džordžijanac hladno i ponovo seo za sto. S nemarnošću kojoj nije bilo ravne, natočio je sebi brendi u čašu.

Rančer je izvadio maramicu iz džepa i uvio s njome krvavu šaku. Lice mu je bilo avetinjski blede, a barutnosive oči kao da su gorele.

Dok Holidej je izdržao ovaj pogled.

U tom trenutku su se krila pomičnih vrata naglo otvorila i šerif je ušao u lokal. Odmah je sagledao situaciju.

— To ste vi pucali, Holideje!?

— Da, šerife! Pobrinite se da ovaj čovek nestane odavde!

Pri tome je pokazao na rančera.

Gart je zapenušio od gneva.

— Da nestanem!? Da nestanem odavde ja a ne ON, skitnica i protuva! — Ciknuo je i presekao pogledom Rodžersa. — A ti, kukavno pseto, šta si se ukipio? Zašto te plaćam? Potegni i ubij ga!

— Ovde neće biti više pucanja — naredio je Nans Rejn i izvukao oružje. Uperio je cev na nadzornika. — Bilo je dovoljno.

— Ne, nije dovoljno — navaljivao je rančer. — Neću dozvoliti da me neki dolutali revolveraš zlostavlja.

— Vi ste prvi potegli „kolt” — umešao se hrabro krčmar.

Džim Gart se beskrajno lagano okrenuo prema šanku.

— Pogani trovaču, usuduješ se da govoriš protiv mene? Zažalićeš to.

Disao je bučno i neravnomerno.

Holideju je opet proletelo kroz glavu da je to čovek koji ne gospodari svojim umom.

Šerif je prišao rančeru.

— Možda bi bilo bolje da sada napustiš grad, Džime.

— Već sam vam rekao da sam za vas mister Gart, šerife.

— U redu — prihvatio je Nans Rejn, ne menjajući izraz lica. — Dakle, obraćam vam se kao šerif i naređujem da napustite grad.

— Iz kojeg razloga? — prosiktao je stočar.

— Zbog remećenja javnog reda i potezanja oružja. Ako ostanete u gradu, uhapsiću vas.

Rančer je tupo piljio u čuvara zakona. Znači, dotle je zaista došlo. Nisu ga se bojali i to samo zbog toga što mu je ovaj prokleti stranac izbio metkom oružje iz ruke. To je bila poslednja kap i od tog momenta sva njegova mržnja usmerena je na Doka Holideja. Sada je u njemu video svog najvećeg neprijatelja, čoveka koji želi da mu uništi poziciju u pokrajini.

veka koji želi da mu uništi poziciju u pokrajini.

Nans Rejn je podigao rančerov revolver sa poda i zadenuo ga sebi za opasač.

— Mislim da je bolje, mister Garte, da neko od vaših ljudi sutra dođe po ovaj revolver.

Rančer ga je posmatrao van sebe od gneva. Bilo mu je potpuno jasno da je ovu partiju izgubio. To mu je još povećavalo bes. Nije bio navikao da iz nekog događaja, iz nekog poraza i neuspeha izvuče pouku.

— Poklanjam vam taj „kolt”, šerife.

Kako je to samo rekao! Zvučalo je kao da je upravo izgovorio smrtnu presudu. Nastavio je gotovo u istom tonu sa uzdržanim besom, ali preteće:

— Džim Gart ima još „koltova” i gomilu metaka! Meni se čini da vi čeznete za nekoliko unci usijanog olova, šerife!

To je bilo žestoko. Svaki šerif teško bi to mogao da otrpi, međutim, Nans Rejn je zatvorio oči, ili bolje rečeno uši, ali ne iz straha. Bilo mu je žao rančera. Morao je da se seti godina kada su prijateljevali. Nije mogao da shvati da se jedan čovek može toliko promeniti.

U salun su u međuvremenu stigli radoznali gosti, ali je bilo tiho kao u crkvi. Na licima građana videlo se šta misle. Samo još nekoliko njih bila su uz rančera. Dok Holidej nije na njih obraćao pažnju, tim pre što za vreme najžešće rasprave nisu bili u lokalima.

Kada je rančer ponovo prišao Džordžijančevom stolu, mogli su da naslute šta se pre toga dogodilo.

— Videćemo se ponovo, Holideje — rekao je ljutito. — To će biti

ujedno i naše poslednje videnje, budite uvereni!

Veliki kockar nije podigao glavu, a ni pogled. Okretao je u rukama čašu s brendijem i pušio. Prezir koji je izbijao iz njega nikome nije promakao.

— Doći će dan kada ćete pustiti glas, Holideje — nastavio je rančer svoju pretnju. — Biće to krik, krik samrtnika!

Tek tada je Holidej podigao glavu. Pogledao je rančera kao što lekar posmatra svog pacijenta.

— Svakome dođe njegov dan, ali niko ne zna čiji će dan doći pre, mister Garte. To vas je život valjda naučio.

Gart je nešto opsovao. — Vaš je vrlo blizu, budite sigurni, Holideje.

Krčmar nije mogao, a da ne prasne u smeh. Likovao je zbog rančerovog poraza. I šerif Rejn je smatrao da je svađa otišla predaleko i da se sukob može ponovo zaoštriti. Nije smeo to da dozvoli, jer je mogao izgubiti ugled pred svojim sugrađanima.

— Dosta je svega. Vas dvojica napustite grad, inače ćete se naći u zatvoru — obratio se Gartu i Rodžersu.

Gart se nasmejao.

— Ima ljudi koji umeju da izađu i iz ćelije.

Šerif je razumeo ovu aluziju. I ranije je bio uveren da se iza zatvorenikovog bekstva krio rančer Gart, ali to nije mogao da dokaže.

— Vi to najbolje znate, mister Gart — rekao je čuvar zakona otegnuto, naglašavajući svaku reč, svako slovo. — Međutim, kad sledeći put budem nekoga zatvorio, ostaću da sedim kraj njega sve dok ne stigne na vešala.

— Možda, šerife — uzvratio je rančer. — Možda.

Onda je Rodžersu dao znak i krenuo u pravcu vrata. Pokreti su mu bili kao u drvenog lutka. Ralf Rodžers je pošao za njim smeškajući se. Nije se moglo ustanoviti zbog čega se smeška. Da li je likovao zbog gazdinog poraza, ili su ga uveseljavale reči koje je na kraju njegov gazda uputio šerifu. Možda i zbog jednog i zbog drugog.

Kada su Veliki Džim Gart i njegov nadzornik izašli iz saluna, leptir vrata su se još dugo škripeći ljuljala. Onda je nastala tišina koju je posle kratkog vremena prekinulo lagano krckavo škriputanje. Oomah zatim začuo se zvučan, ali rezak ženski glas.

— Ovoga puta Dok Holidej nije šćepao svoju žrtvu. Ali ne treba se zavaravati: vuk dlaku menja, ali cud nikada. Uskoro će opet pokazati zube.

Holidej se trgao kao ošinut. Digao je glavu i na vratima ugledao „ridokosu vešticu“ Lauru Higin.

Sada je protiv sebe imao dva opasna neprijatelja.

Uzdahnuo je i okrenuo jednu kartu na sto. Bio je to keč pik.

Nekome je predstojala smrt.

VI

Nebo je bilo blede, gotovo bezbojno, a sunce još nije krenulo na svoju uobičajenu putanju. Na istom horizontu tek su se pojavile prve crvene pruge. Ubrzo zatim isplovila je usijana lopta i odmah počela nemilosrdno da greje teksaški pesak, dajući mu purpurni odsjaj.

Prošlo je tri dana, a niko još nije zaboravio pucnje koji su odjeknuli u Ostinu. Izgledalo je da nad gradom još uvek lebdi nevidljivi, preteći oblak barutnog dima.

Građani su se osećali okruženi opasnošću, ne znajući ni kakva je ni odakle im preti.

Tih poslednjih dana šerif je gotovo stalno bio u sedlu, ali nije uspeo da otkrije trag odbeglog zatvorenika.

Sunce se ogledalo na novopostavljenim šinama, odbijajući svetlost i obasipajući njime mračna lica dvojice ljudi.

Bili su Džim Gart i revolveraš Frederik Mareb.

Ovog jutra ih je poseban razlog doveo ovamo na železničku prugu. Odabrali su baš ovo mesto. Pruga je ovde obrazovala širok luk, pa je preglednost bila bolja.

— Ovde moramo zaustaviti voz — rekao je rančer. — Ovo je mesto gde ćemo ga sačekati. — Izvadio je sat iz džepa. — U šest sati uveče proći će ovuda.

Frederik Mareb je pomilovao konja po grivi. U ovom pokretu nije bilo ni malo nežnosti. Učinio je taj pokret, jer se osećao nesigurnim. Zadatak koji je dobio nimalo mu se nije dopao, ali drugog izbora nije bilo. Rančer ga je imao u rukama i pristao je da isplati revolveraša tek pošto ovaj bude izveo napad na železnicu.

Rančer nije obraćao pažnju na kiselo revolveraševo lice. Bilo mu je potpuno svejedno šta ovaj čovek misli. Trebalo je prosto da čini ono što mu se naredi, jer, konačno, novac je Gartov.

— Daću ti šestoricu ljudi, to mora biti dovoljno — rekao je rančer i žmirkajući pogledao u pravcu istoka. — Na lokomotivi su dva železničara, a drugih putnika nema.

Fred Mareb je klimnuo glavom i pogledao rančera sa strane ispod cka. Počeo je i on da veruje da kraj sebe ima ludaka. Da nije bi-

lo dolara koje je trebalo da dobije od njega, odbio bi ovaj zadatak.

Bilo je ipak još nečeg što ga je držalo u ovoj pokrajini.

Dok Holidej! Hteo je da se obračuna sa njim.

— U rendu je, biću večeras ovde — procedio je kroz zube. — Kada ću dobiti svoju lovu?

Gart ga je prezirivo odmerio.

— Možeš doći po novac u toku noći, ako sve bude išlo kako treba.

— A šta će biti sa Holidejem? — raspitivao se Mareb. Do tada pustolova uopšte nisu pominjali. Prepredeni revolveraš se nadao da će moći iz svoje lične osvete da izvuče i korist.

Nije pogrešio u računici. Pri pomenu Holidejevog imena rančerove oči su zasvetlele. Zainteresovano je pogledao revolveraša.

— Šta, zar i njega hoćeš da uzmeš na sebe?

Mareb je osetio povoljan vetar, ali je ipak bio oprezan.

— Sve zavisi od cene.

Rančer je ljutito isturio bradu. Ovaj momak mislio je samo na novac. On, Gart je imao sasvim druga merila. Njegova deviza bila je osveta i nije mu bilo stalo do dolara. Imao ih je više nego što mu je bilo potrebno, a za likvidiranje Holideja bio je spreman da žrtvuje dosta.

— U redu, daću ti za to pet stotina dolara, ali samo u tom slučaju ako mi doneseš njegov prokleti „kolt“.

Revolveraš se kiselo nasmejao.

— Ne govorite to valjda ozbiljno, rančeru? Pet stotina dolara za Doka Holideja? Znam ljude koji bi žrtvovali deset puta više — slagao je ne trepnuvši.

Džim Gart je zatvorio oči. Prokleta ajkula, pomislio je u sebi,

iako je i njemu taj kockar bio desetostruko vredan.

— U redu, daću hiljadu dolara, ali to je moja poslednja reč, ni centa više. Nego, imam jedno pitanje: Kako to misliš da ga likvidiraš? U Ostinu je previše vrelo za tebe.

Mareb se razmetljivo iscerio.

— Možda je drugima vrelo pod petama kada Mareb dolazi u grad. Meni je sve u redu, mister Gart.

Rančer ga je odmerio ispod oka.

— Posle onoga što se desilo, na tvom mestu se ne bih toliko razmetao.

Plaćeni ubica je otrpeo ovaj udarac, ali je umeo i da parira.

— Koliko sam obavešten, ni vi bolje niste prošli u salunu.

Džim Gart je prostrelio Mareba pogledom. Konačno, ovom čoveku može i da zahvali za sve što je ovih dana pretrpeo, njemu i Doku Holideju. U međuvremenu se uverio da Mareb nije ostavio za sobom nikakvu pismenu izjavu i priznanje, nego da je prosto blefirao. Poslednjih dana je imao prilike da svoju pretnju i ostvari, što je rančer konačno zaključio.

— Ja, uostalom, nisam revolveraš — rekao je Gart odbojnim glasom.

Fred Mareb nije dozvoljavao da ga vredaju. Takve primedbe su ga dovodile do besa, iako to nije pokazivao. Zato se iscerio govoreći:

— Ali zato vam je revolveraš potreban, mister.

— Da, da, potreban mi je, ali onaj koji pogađa — glasio je rančarov odgovor.

Gart je naglo okrenuo konja i odlazeći doviknuo preko ramena:

— U pet sati će ljudi biti ovde. Sve ostalo ti je poznato.

Zario je mamuze konju u slabi-

ne i životinja je, njisnuvši, nagla u trk. Učinio je to podsvesno, u želji da na nekome iskali nagomilani gnev i istog trenutka kao da mu je laknulo. Ali ne, nije mu laknulo zbog toga što je naneo bol životinji koja mu ništa nije skrivila već zbog osećanja da će bar jednom neprijatelju vratiti milo za drago. Da, noćas će mu železnica i svi oni koji je pomažu doživeti poraz, jedan u nizu poraza koje im je namenio. Videće oni da sa Velikim Džimom Gartom nema šale.

Pomisao na revanš vratila mu je raspoloženje i on se osmehnuo sam za sebe. Svet oko njega odjednom mu je postao lepši i on je počeo da zapaža plavetnilo neba, prostanstvo prerije prošarano bokorima livadskog cveća i cvrkut ptica u krošnjama drveća. Život je mogao biti vrlo lep da nije bilo te železnice i da se nije pojavio onaj prokleti pustolov. Sećanje na Holideja opet mu je smračilo raspoloženje i rančer je procedio kroz zube jetku psovku. Platiće mu i taj nitkov, sačekaće i dobiće on svoje! Ako Mareb ne uspe uspeće neko drugi, ali osveta će ga svakako stići.

— Stići će ga, ne zvao se ja Džim Gart — prošaputao je rančer i ponovo poterao konja.

U tako zamagljenom raspoloženju izbio je iz jednog žbunovitog šumarka iza koga je trebalo skrenuti ka jugu da bi stigao nazad na ranč. Bio je to nešto kraći put od onoga kojim je čas ranije jahao sa Marebom i sa padine na koju je izbio već su se videli udaljeni krovovi njegove ranč kuće i staja za stoku uvijeni popodnevnom izmaglicom. No, pre nego što ih je ugledao njegov pogled se zadržao

na nečemu što nikako nije očekivao da će tu videti. U lakom jednopregu sa štitnikom od sunca sedela je mlada lepa žena odevena u prikladnu sportsku suknju i bluzu dovoljno zategnutu da istakne primamljive obline njenih grudi. Iako je sedela u senci šarenog suncobrana, odsjaj sunca plamteo je u njenoj ridoj kosi čineći bleđim njeno ozbiljno lice. Ugledavši konjanika, ona je čvršće pritegla uzde i izgovorila nekoliko umirujućih reči konju koji je nervozno zacupkao u mestu. Osetivši društvo, Gartov konj je zarzao i usporio trk. Kada je rančer stigao na dvadesetak metara od jednoprega, mlada žena je digla ruku i doviknula:

— Stanite, mister Gart.

Rančer je zategao vodice i pritegao konja na domak jednoprega. U tišini koja je potrajala nekoliko sekundi čulo se samo dahtanje zadahnog konja.

— Ko ste vi? Šta želite? — progovorio je rančer nabusito.

— Želim da razgovaram sa vama.

— Da razgovarate sa mnom? Ovde? Sada? — začudio se rančer.

— Da, sada i ovde, jer ne želim da nas neko vidi zajedno.

Rančer je ozbiljno pogledao mladu ženu.

— Ko ste vi?

— Ja sam Laura Higgins, ali to vama ne znači ništa jer za mene niste čuli.

Džim Gart je začuđeno nabrao obrve.

— To je istina, ja vas ne znam.

— Ali ja znam vas, mister Gart — rekla je devojka i uz značajan smešak dodala. — A znam i još nešto što vi ne znate.

— A šta to? — zapitao je Gart

uzdržano jer nikada nije podnosio samouverene žene.

— Znam na primer da imamo zajedničkog neprijatelja — rekla je Laura i njene zelene oči su sevnule.

— Čekajte malo, mlada damo. Vi govorite o nečemu što ne spada u vaš delokrug. Ja zaista imam neprijatelja, ali vas vidim prvi put i...

— To nije važno — prekinula ga je Laura. — Ja tačno znam šta govorim. Kada vam kažem ko je naš neprijatelj vi ćete se složiti sa mnom.

Rančer ju je podozrivo pogledao.

— Ko je taj?

— Dok Holidej!

Gart je skoro poskočio u sedlu. — Holidej! Taj nitkov! — Onda je ispod oka pogledao Lauru i nastavio nešto oštrijim tonom. — Čujte, taj pas će dobiti svoje od mene ali u svemu tome nema mesta za vas. Moj račun s njim je nešto sasvim drugo nego ljutnja jedne uvredene kačiperke! Do viđenja mis...

— Uvredena kačiperka! Ne radi se uopšte o tome na šta vi mislite, mister Gart — rekla je Laura glasom koji je ličio na siktanje zmije zvečarke. — Taj čovek je ubio mog oca i zbog toga hoću da mu se osvetim. Već tri godine čekam trenutak da ga vidim mrtvog.

Rančer se uozbiljio i ponovo zategao uzde. — Žao mi je, mis Higgins, to je nešto drugo. Ali, svejedno mi vaša pomoć nije potrebna. Ja ću to obaviti sam i osvetiću se i za vas.

Laura ga je znalački pogledala. — Tu se varate, moja pomoć će vam biti itekako korisna. A znate li zašto?

Gart je sa dosadom nakrivio glavu na jednu stranu.

— Da čujem.

— Zato što znam nešto što mislite da niko ne zna — rekla je značajno.

— A to je?

Laura je počutala nekoliko sekundi, a onda prkosno stisnula usne.

— Varate se ako mislite da ste mnogo mudri i vešti, mister Garte. Naprotiv, biću sasvim iskrena i reći ću vam da se ponašate kao prava budala. Da, baš tako — potvrdila je kada je Gart ljutito tresnuo rukama o sedlo. — Već dva dana slušam priče o vama i slušam vas šta govorite. Čula sam sve šta ste rekli onoga dana kada ste se sudarili sa Holidejem. Slučaj je hteo da vas vidim danas kada ste sa onim revolverašem, vašim plaćenikom, odjahali na zapad... i da vas sada sretnem samog. Šta mislite, treba li mnogo pameti da bi se zaključilo šta ste mislili?

Gart je natmureno ćutao i gledao Lauru.

— Ne, ne treba — nastavila je ona. Tamo gde ste jahali nalazi se pruga, vaš čovek je ostao na straži a vi ste se vratili da mu pošaljete pojačanje! U koju svrhu? E, to vi najbolje znate!

Rančer ju je smrknuo gledao.

— Devojko, igrate se vatrom!

— Ne ja nego vi čoveče! — presekla ga je Laura oštro. — Šta mislite, da niko neće pogoditi ko je izveo napad na voz? Kakve ste reči izgovorili u salunu to će znati i malo dete! Zaista se čudim da odrastao čovek može biti tako nerazuman.

Gart je ćutao i grizao usne. Rukama je stezao uzde svog konja.

— Pa šta?! Niko neće moći ništa da dokaže.

— Ne računajte mnogo na to.

Srećom, tu sam ja da razmišljam za oboje. Zato sam i došla ovamo. — Začutala je da bi se rančer smirio. — Imam plan kako da jednim udarcem ubijemo dve muve. Železnicu i... Holideja.

— Kako? — zapitao je rančer muklo.

— Vaši ljudi će noćas napasti voz sa tovarom stoke. Šta ste planirali sa stokom ne znam, ali napad će predvoditi Dok Holidej, to jest čovek koji će izgledati kao on.

Okrenula se i sa sedišta pored sebe uzela jedan paket.

— Evo vam ovo. Unutra je bela košulja, kravata i „kalifornija” šešir kakav Holidej obično nosi.

— Otkuda vam sve to?

— Rekla sam vam da već tri godine čekam trenutak da mu se osvetim. Računala sam i na neku ovakvu situaciju. Nedostaje mi jedino niklovan revolver.

— Ja imam jedan — prisetio se rančer, očigledno sve spremniji da prihvati plan Laure Higin. — Ali kako zamišljate da se to izvede.

— Prosto. Onaj vaš revolveraš rastom podseća na Holideja. Kad obuče ovu košulju i stavi kravatu i šešir svako će u njemu prepoznati Holideja, obzirom da će napadači biti maskirani. Dakle, železnica će biti oštećena, a za napad će biti okrivljen naš smrtni neprijatelj.

— Ali šta ćemo s njim? On je u gradu i svi će ga videti. Imaće alibi. Vaš plan ima velik nedostatak devojko, on je neizvodljiv!

Laura se nadmoćno osmehnula.

— Mislite? Zar vam izgledam toliko naivno? Naprotiv, mister Garte, plan je sasvim izvodljiv pod uslovom da Holidej bude dosledan džentlmen kakav jeste.

— Kakve veze to ima sa vašim planom?

— Mnogo. Na toj pretpostavci počiva ceo plan. Jedan džentlmen neće odbiti poziv na sastanak koji mu je uputila jedna dama, makar ta dama bila i neprijatelj.

— Džentlmen... dama... o čemu vi to govorite?

— Objasniću vam — rekla je Laura osmehnuvši se. — Pozvala sam Holideja na sastanak. Ako se odazove, a ja mislim da hoće, zateći će se van grada u vreme kada napad bude izvršen. Prema tome, neće imati alibi, a odelo koje će vaš čovek nositi biće dokaz da je učestvovao u napadu. Naravno, biće potrebno još ponešto učiniti, ali plan će sigurno uspeti. Šta mislite na to?

Gart je neko vreme ćutao i posmatrao mladu ženu. Na kraju, pružio je ruku i uzeo smotuljak sa stvarima.

— Vi baš umete da mrzite, zar ne?

Laura nije ništa odgovorila. Pri kupila je kajase i uzela bič iz futrole. — Neka me danas posle podne jedan vaš čovek čeka severno od grada.

Zatim je poterala konja bičem i jednopreg se udaljio. Džim Gart je ostao da gleda za njom vrteći glavom.

— Đavolja žena — izustio je sebi u bradu.

VI

Vozovođa Baren je upravljao „Gvozdenim konjem” na pruzi Ostin—Galveston, prvi put toga dana. Već nekoliko godina je bio zaposlen u železničkoj kompaniji „Union pacifik” i kontinent je prešao sa svojom lokomotivom nekoliko puta s kraja na kraj. U izvesnom smislu rastao je uz železničke pruge svuda širom Amerike. U

početku je radio kao pružni radnik, još u doba Indijanaca. Bio je to težak, surov život, pun pritajenih opasnosti. Indijanci su se borili na krv i nož protiv izgradnje železnice. Jedan od njihovih velikih poglavica okupio ih je na borbu sluteći šta „Gvozdeni konj” znači za njihov narod. Nije se prevario. Belci su dolazili u velikim grupama, nazivajući sebe lovcima. Međutim, bili su to ubice životinja, ljudi koje je zabavljalo da sa prozora voza pucaju na krda bivola. Prerija, prostrani pašnjaci koji su pripadali Indijancima, pretvorili su se u groblja divljači. Lešinari su postali debeli i lenji ne trudeći se više ni da polete. Bivoli, glavna divljač crvenokožaca, bili su u pravom smislu te reči istrebljeni. Čitava krda su poubijana bez ikakvog povoda i razloga. Snažna tela životinja ležala su u preriji ispušnjavajući vazduh zadahom smrti. Leševa bivola bilo je na hiljade.

Železničar Baren je zapamtio ta vremena. Ostala su mu zauvek urezana u sećanje. Nije ih se rado sećao. Kasnije, kada je postao vozovođa, često je upravljao lokomotivom kroz države srednjeg zapada. Bilo je grozno videti masovno istrebljenje snažnih životinja, ali su železničke kompanije prihvatile grupe lovaca, jer im je to donosilo veliku zaradu. Uostalom, nisu uopšte mislili na Indijance i njihovu teritoriju, kratko rečeno, nisu smatrali crvenokošce ljudskim bićima. No, ta vremena su odavno prošla, a onda su počele borbe sa rančerima. Veleposednici su se žilavo borili protiv toga da ustupe jedan deo svojih prostranih pašnjaka za izgradnju železnice. Ta borba još uvek nije bila okončana.

Prvih tri stotine milja gvozdenog puta od obale do glavnog gra-

da Teksasa postavljeno je bez većih teškoća, no to je bilo pre nekoliko godina. Sada pak, pri postavljanju poslednje kratke deonice, došlo je do žestoke žilave borbe. Ona je dostigla svoju kulminaciju, baš ovog sunčanog avgustovskog dana.

U Ostinu je svako ko je mogao da hoda bio na nogama. Prvi put ce se goveda tovariti u vagone. Mali rančeri iz okoline su sakupili svoja goveda i prodali ih trgovcu.

U Ostinu su svi bili na nogama, samo Garta i njegovih ljudi nije bilo. To se šerifu Rejnu učinilo značajnim. Stajao je ispred svoje kancelarije, oslonjen o stub trema i žmirkajući gledao u pravcu vagona. Ljudi su upravo tovarili poslednja grla. Vozovođa Baren je proveravao da li su sva vrata vagona dobro zabravljena. Ovog puta nisu mu dali pratioca, jer je trebalo samo prevesti goveda.

Kompanija nije računala ni sa kakvim nezgodama. Međutim, prevarili su se u računu. Još uvek nisu bili svesni upornosti rančera Džima Garta.

Jedini koji je računao sa svim mogućim bio je šerif. Dobro je poznao Garta. S vremena na vreme pogledao je niz ulicu prema zapadu kao da nekog očekuje.

Na zapadu na brežuljcima nalazio se Gartov ranč.

Nans Rejn nije uzalud čekao. Pojavila su se dva jahača: Džim Gart i njegov nadzornik. Jahali su korakom i zaustavili konje ispred šerifove kancelarije.

— Halo, šerife — doviknuo je rančer glasno. — Sada će se i vaši kravari obogatiti.

Čuvar zakona je osetio porugu, ali i pretnju u rančеровим rečima. Istina, nije mu baš bilo jasno šta

Gart smera, ali je nanjušio opasnost.

— Šta baš danas tražite u Ostinu? — upitao je i odmah zbog toga zažalio.

Gart se bučno nasmejao.

— Nismo još dotle došli, šerife Rejn. — Osmeh mu je nestao sa lica. — U ovaj grad mogu da dolazim kad hoću i isto tako odlazim iz njega. Mislim da bi bilo bolje da to pitanje uputite tipovima kao što je Holidej.

Nans Rejn ih je odmerio od glave do pete. Podozrenje mu se formalno čitalo sa lica, kao iz otvorene knjige.

— Čuo sam šta ste rekli, mister Garte. — Reč „mister” izgovorio je otegnuto. — Ako Doka Holideja smatrate razbojnikom to bi bila vaša stvar. Ipak, dao bih vam jedan savet: te izraze upotrebljavajte samo onda kada se onaj na koga se odnose ne nalazi u blizini.

Gart je uskipeco od gneva i nesvesno pogledao svoju zavijenu ruku.

— Te vaše savete sačuvajte za sebe! — odbrusio je ljutito. — Uostalom i ne vidim ga u blizini.

Rejn je slegnuo ramenima i okrenuo se bez reči. Pošao je niz glavnu ulicu sa određenom namenom u glavi. Trebalo je preduprediti iskru mogućeg obračuna. Mačda je Gart bio ranjen, nije smeo da sasvim isključi mogućnost sukoba između njega i pustolova.

Mali rančeri su primetili Garta, Neki od njih su se smeškali i podrugljivo ga gledali. Svima je bilo poznato da je on bio taj koji je hteo da spreči izgradnju železnice. Znali su i razlog. Međutim, na podrugljiv smeh su se drznula samo nekolicina; ostali su uvukli glave u ramena. Bili su uvereni da Gart nije došao samo zbog toga

da posmatra kako se stoka tovaru u vagone. Podozrevali su da nešto smeru.

Salun „Bufalo” počeo je da se puni. Ljudi su ispijali čašicu za čašicom. Sada su u džepu imali više novca nego ikada ranije. Do tada nisu nikada toliko novca dobili za svoja goveda.

Uprkos tome, govorili su gotovo šapatom. Samo jedan čovek u lokalnu bio je dobre volje. Trgovac stokom Volt Biger. Bio je to čovek širok koliko i visok. Lice mu je bilo kao sveža pečenica, bez i jedne bore iako je imao blizu šezdeset godina. Oči su mu bile male i lukave kao u lisice. Uprkos debljini, bio je stalno u pokretu i gestikulirao živo rukama. Šetao je od stola do stola i očigledno se radovao zbog toga što su mu kupci zadovoljni.

— Gospodo, sve vas pozivam na po jedan viski! — vikao je tako da je salun odjekivao. — Ovog puta sam platio dobru cenu tako da je moja zarada ravna nuli. Učinio sam to zbog toga što se nadam da ćete uvek ubuduće svoju stoku prodavati starom dobrom Voltu Bigeru.

Nema sumnje, to je bila masna laž koju je „dobri” Volt Biger često ponavljao svojim kupcima. Na kraju krajeva, nikada nije bio spreman da makne prstom, ukoliko ne bi naslutio dobru zaradu.

Kada je krčmar napunio sve čaše, a Biger zaustio da izgovori zdravicu, vrata su se otvorila i šerif je ušao u salun.

Debeli trgovac je pohitao prema njemu.

— Baš dobro što ste došli — rekao je Biger, ulagujući se. — Popijte i vi čašicu s nama!

Šerif je odbio.

Prošao je pored trgovca i prišao šanku.

— Gde je Dok Holidej?

Krčmar je upravo sabirao koliko debeli trgovac duguje.

— Dok Holidej? — ponovio je odsutno i nastavio da računa.

— Da, Dok Holidej — zarežao je šerif. Bio je izuzetno loše volje od kako je Gart stigao u grad.

Tek pošto je završio računanje, krčmar je podigao glavu.

— Gde bi mogao da bude? — uzvratilo je neljubazno. — Pogledajte sami. Možda je u svojoj sobi... Ako nije nekuda otišao.

— Baš si pametan — primetio je šerif osorno. — Gde bi mogao otići?

— Ne znam. Danas pred podne pitao me je gde je gradska štala.

— A ja sam ga video kad je odjahao iz grada. Bilo je to pre otprilike dva sata — javio se jedan omanji čovek crvenih očnih kapaka od pića.

Rejn se zamislio. Iskra nade kresnula mu je u srcu. Možda je Holidej napustio grad? Pogled mu je nehotice odlutao ka vrhu stepenica koje su vodile na sprat i on se žurno uputio tamo. Posle nekoliko minuta vratio se nazad ali mnogo mračniji u licu.

— Stvari su mu u sobi — rekao je krčmaru. — Nije otputovao...

Trgovac Volt Biger je smatrao da je vreme da se ispije runda koju je on plaćao. Stigao je tog jutro vozom, pa tako nije imao pojma šta se u Ostinu poslednjih dana zbiva. Ime Holidej mu ništa nije govorilo, a i iz razgovora koji je čuo samo je zaključio da je ovaj čovek neka neobična osoba.

— U vaše zdravlje, gospodo! — rekao je debeljko i ispio svoj viski na dušak.

— Nemojte se zagrenuti! — odjeknuo je jedan grub glas s vrata.

Bio je to Veliki Džim Gart. Stajao je raskoračen na ulazu, a odmah iza njega nadzornik. Lice mu je bilo bezizražajno.

U salunu je zavládala pritiskujuća tišina. Izgleda da samo debeli trgovac nije primetio promenu. Gledao je prema Gartu svojim svinjskim očima i široko se smejao:

— Ja mogu ovoga da podnesem prilično, mister — izjavio je razmetljivo i odmah se dogegao do Garta. Imao je šesto čulo za stočare i odmah ocenio da je ovaj plečati čovek na vratima odgajivač goveda. Činilo mu se da je nanjušio posao.

— Dolazite kasno, mister. Moji vagoni su puni, no ako se bude isplatio, spreman sam da jednog od sledećih dana ponovo dođem.

Džim Gart je odgurnuo debeljka kao lutku i prišao šanku.

— Ne verujem da ćete za to imati priliku — rekao je odbojno.

Nadzornik Ralf Rodžers se nesvesno uhvatio za glavu. Zar je gazda poludeo? Kako ovakve stvari može ovako otvoreno i glasno da govori?

Šerif Rejn je stegao usne i posmatrao rančera ispod poluspuštenih kapaka.

— Šta to treba da znači? — upitao je žustro.

Da bi prikrio grešku, Džim Gart se grohotom nasmejao.

Tako se nekada smejao u davna vremena, pomislio je šerif. Smeh mu je bio otvoren, glasan i uvek bi njime propratio dobro obavljen posao.

— Ništa ne znači, šerife Rejn — uzvratilo je Gart i prezrivo pogledao čuvara zakona.

Tek trgovac nije znao šta bi ova

primedba mogla da znači. Biger je delovao kao prilično ograničen čovek. Međutim, to je bila varka. U stvari, bio je oštrouman i lukav kao lisica. Odjednom je osetio, namirisao opasnost. Došla je odnekud tu i Bigeru se činilo da je gotovo može doći rukama.

— Kako možete reći da možda neću imati priliku? — upitao je prigušenim glasom u kojem više nije bilo ni ljubaznosti ni razdraganosti. Naprotiv, zvučao je napregnuto.

Rančer je slegnuo ramenima i nastavio da se smejuji.

— Bila je to tako, jedna opaska. Znam ljude koji su preko noći bankrotirali.

Trgovac je još uvek držao čašu u ruci. Kada je čuo reč „bankrotstvo“, lice mu se ukočilo.

Osiromašiti od danas do sutra! Na to Biger nije hteo da misli, a još manje o tome da govori. Bio je siromašan, gotovo kao prosjak. Otac mu je bio pijanica, a majka rano umrla. Sa samo devet godina morao je sam da zarađuje hleb na jednoj meksičkoj hacijendi. Sa urođenom žilavošću probijao se kroz život i napredovao. Sada se za nje ga nije moglo tvrditi da je bogat, ali je posedovao dovoljno da uspešno obavlja poslove i dobro živi. U svakom slučaju, sav njegov gotov novac bio je uložio u goveda.

Toga dana mu se činilo da je napravio dobar posao. Sada je došao ovaj rančer da mu kvari raspoloženje.

— Vaša predviđanja su veoma čudna, mister — promrsio je i spustio čašu na šank.

To što je debeli trgovac rekao glasno, pomislio je i šerif i drugi gosti u salunu.

U tom trenutku vrata su se na-

glo otvorila. Vozovođa Baren je ušao u lokal.

— Putujemo, gospodo! Gde je mister Biger?

— Odmah dolazim — uzvratio je debeli trgovac i mašio se džepa.

Pošto je isplatio račun, trgovac je podigao obe ruke uvis, obraćajući se svima:

— Gospodo, bilo mi je zadovoljstvo da vas upoznam. Uskoro ću ponovo doći.

— To i ja pretpostavljam — rekao je rančer glasno da su svi mogli čuti.

Biger se ponovo okrenuo obuzet onim neprijatnim osećanjem da mu preti opasnost.

— Šta vi zapravo hoćete od mene? Ja s vama nisam imao nikakvih nesporazuma.

— To ne biste lako ni mogli.

Sada se čuvar zakona umešao i stao između njih.

— Krenite sada! — rekao je, uhvativši Bigera za mišiću. Gurao ga je prema vratima.

Rančer se zlokobno i cinično nasmejao.

— Želim vam srećan put! — doviknuo je za Bigerom.

Trgovac je zastao na vratima kao da je hteo nešto da kaže, a onda je odmahujući glavom napustio salun. Većina gostiju krenula je za njim. Svi su želeli da vide odlazak voza. Gart i njegov nadzornik su takođe izašli na trem sa čašama u rukama. Nekoliko minuta kasnije zaorio se prodoran zvižduk lokomotive praćen klaparanjem točkova.

Veliki Džim Gart je izvadio čašnik iz džepa. Bilo je šest časova i trideset minuta i sunce se lagano bližilo horizontu.

Za to vreme Dok Holidej je jahao prema severu ostavljajući levo od sebe trasu pruge koja se u daljini nazirala kao tanka prava crta.

Jahao je zadubljen u misli. Kada je toga dana u kasno jutro ustao iz postelje, na podu njegove sobe čekalo ga je pismo od Laure Hugins ubačeno kroz prorez ispod vrata. Otvorio je pismo i jedva je mogao da poveruje svojim očima: Laura ga je pozivala na sastanak!

U prvom momentu posumnjao je da se radi o nekoj prevari ali je brzo došao do zaključka da je pošiljalac zaista Laura. Pismo je bilo napisano finim ženskim rukopisom i mirisalo je na njen parfem. Sećao se dobro njenog mirisa još od pre nekoliko godina. Teško, dakle, da je trebalo sumnjati da je pismo zaista uputila Laura, ali se sa dosta razloga moglo postaviti pitanje šta ju je za taj postupak motivisalo. Da li je poziv da se sretnu daleko izvan grada bio neka klopka? To bi se moglo pomisliti obzirom na njenu mržnju ali baš zato nije bilo verovatno da će ga usput sačekati neki ubica iz zasede. Laura je, doduše, želela da mu se osveti ali ne tako što bi ga usmrtio hitac nekog busijaša. Ona je htela da ga muči, da vidi njegov strah od smrti, da praktično što više produži njegovo umiranje. Trenutna smrt za nju nije bila dovoljno zadovoljenje. Ako je smerala osvetu onda je to moglo da bude nešto drugo, a ne metak iz zasede.

Iako je znao da sa tom ženom mora biti vrlo oprezan, ipak je odlučio da pođe na sastanak. Kopkalo ga je šta lepa riđokosa osvetnica namerava i radoznalost je odnela prevagu.

Već čitav čas jahao je ka severu

puštajući konja da kaska laganim kasom. Posle tri milje naišao je na trag jednogrega koji je dolazio sa istoka i pružao se u istom pravcu kuda je on išao. To bi mogla biti Laura, jer trag nije bio stariji od pola sata. Jahao je trgom još više od pola sata i iza jednog uzvišenja kupastog oblika naišao na proređen šumarak kao što je u pismu bilo napisano. Trag je vodio baš tamo.

Na proplanku oivičenom retkim šibljem ugledao je jednogreg. Prišavši bliže video je da je konj vezan za jedno stablo i da u kolima nema nikoga. Priterao je konja blizu jednogrega i stao. U šumarku je vladala prijatna hladovina, a iz granja niskog drveća čuo se cvrkut ptica.

— Došli ste, dakle — začuo je Holidej iza sebe ženski glas i okrenuo se u sedlu. Pred njim je stajala Laura Higinis sa nekoliko poljskih cvetova u ruci. Bila je odevena u suknja-pantalone od sitno kariranog štofa i pamučnu bluzu svetlozelene boje poput boje njenih očiju. — Već sam počela da sumnjam da ćete se pojaviti... iako ne bi ličilo na vas da se ne odazovete pozivu jedne žene.

— Predite preko toga, mis Higinis, i recite mi zašto ste me pozvali.

— Na čašicu razgovora, eto zašto — rekla je Laura ne skidajući pogled sa cvetova. — Nadam se da niste razočarani? Očekivali ste možda nešto više?

— Nisam razočaran, ali sam malo iznenađen... Obzirom na to da do sada nismo prijateljski razgovarali.

— To je istina... ali kako bi moglo da bude drukčije? Vi znate šta ste mi učinili.

— Mnogo puta sam pokušao da vam objasnim...

— Nemojte opet počinjati inače ću čoveku koji vas drži na nišanu dati znak da vam kuršumom prosvira glavu.

— Ah, dakle ipak je u pitanju zamka! Kako sam mogao biti toliko naivan...

— Zamka da, ali ništa vam se neće desiti ako budete mirni. Ne nameravam da vam podarim brzu i laku smrt.

— To nisam ni očekivao, mis Higinis, ali... šta onda nameravate da mi podarite? — zapitao je Holidej podsmešljivo i mašio se tabakere.

— Ni makac! — povikala je Laura i kada je Holidej zastao u pola pokreta dodala. — Još samo malo i bili biste mrtvi Holideje... svojom krivicom. Ne zaboravite da ste na nišanu, a moj strelac neće biti sentimentaln kao ja.

— Sentimentalni? Vi? — rekao je Dok ironično.

— Zar nisam? Umesto vulgarne smrti sa metkom u leđima, namenila sam vam nešto mnogo pompeznije! Nešto u skladu sa vašim ugledom mister Holideje. Nešto o čemu će se na Divljem zapadu dugo pričati.

— Počastvovan sam — rekao je Dok ironično. — Tome se od vas nisam nadao.

— Zaista. Da bolje poznajete ljude mogli ste se od mene nadati mnogo čemu.

— Hoćete reći, ako bih bolje poznavao žene?

— Ne, moja pripadnost ženskom polu nema ništa sa mojim odlukama u vezi sa vama! — rekla je Laura strogo i prišla korak bliže. — Sjašite, mister Holideje i okrenite mi leđa.

— Rekoste da ste mi namenili

nešto pompeznije — primetio je Holidej silazeći iz sedla. Pokušao je pritom da otkrije gde se nalazi skriveni strelac, ali mu to nije uspeo.

Laura kao da mu je pročitala misli.

— Tražite mog čoveka? Nećete ga videti, dobro je skriven. Okrenite se i stavite ruke na leđa, Holideje.

Holidej je poslušao. Tračak nade zagrejao mu je srce. Kada Laura pride da ga veže on će je zgrabiti i... biće na konju.

Ali nade su mu se izjalovile. Tek što je okrenuo leđa Laura mu je priskočila i udarila ga drškom malog revolvera po glavi. Holidej je osetio oštar bol i mračan oblak zaklonio mu je vidik. Trenutak kasnije srušio se u mrak nesvestice.

Pribrano, kao da izvodi mnogo puta vežbanu operaciju, Laura je okrenula Holideja i izvadila iz njegovog džepa čistu maramicu. Natopila je maramicu hloroformom iz jedne flašice, stavila je svojoj žrtvi na nos i usta i pustila ga da tako diše nekoliko minuta. Za to vreme je s mržnjom i prezirom gledala Doka u lice.

— Od ovoga ćeš spavati bar nekoliko časova. A kada se probudiš čekaće te veliko iznenađenje.

Uspravila se i pre nego što je pošla ka svom jednopregu dodala se prezirom koji se graničio sa gađenjem.

— Najzad ćeš mi platiti, Holideje. Platićeš poniženjem i životom.

VIII

Volt Biger je sedeo zadovoljan pored otvorenih vrata jednog od vagona i sa uživanjem pušio svoju dugu, crnu cigaru. U prednjem delu vagona bilo je vezano nekoliko gr-

la goveda. Uplašene životinje gledale su svojim krupnim očima u drvene zidove vagona. Trgovac je gotovo potpuno zaboravio čudnu scenu i neobičan razgovor u salunu „Bufalo” u Ostinu. U mislima je računao koliko će dobit izvući iz ovog posla i kakvu cenu može da postigne za ovu stoku. I u lokomotivi je vladalo odlično raspoloženje. Biger je dvojicu železničara častio flašom viskija, pa su ova dvojica s vremenom na vreme otpila po koji gutljaj.

Teška mašina kotrljala se ravnomerno gvozdenim tračnicama. Oblak crnog dima izvijao se iz dugačkog dimnjaka i ubrzo se u komadićima otkidao, nošem vetrom. Iz daljine je moglo da izgleda da se nad nebom sakupljaju kišni oblaci.

Predeo je bio usamljen i pust. Tek negde bi se u daljini video u žutom pesku poneki džinovski kaktus.

— Moraš da trpaš, Džim — doviknuo je Baren svom ložaču, pokazujući na vratanca.

Ložač je bio mlad čovek, zvao se Džim Volter i uprkos godinama, imao je preko stotinu kilograma. Mogao je da radi i više kao konj, pa je Baren bio veoma zadovoljan kada su mu dodelili ovog mladog čoveka.

Ložač je otvorio vratanca, ubacio nekoliko drvenih oblica i gurnuo ih unutra. Jara, koja ga je iz kazana zapahnula, nije mu smetala. Bio je navikao na ovakvu toplotu. Pre nego što se zaposlio na železnici radio je kao ložač na parobrodu koji je plovio Misisipijem. Bio je to parobrod visok kao kuća, kakvih je bilo na desetine na velikoj reci. U ložionici ovog kolosa vladala je uvek paklena vrućina.

Pošto je ponovo zatvorio vrata kazana, mašinovoda je povukao ručicu nekoliko santimetara nadole. Mašina je odmah umanjila tempo.

Voz se približavao jednoj krivini. Pod normalnim okolnostima Baren ne bi zbog toga smanjivao paru; no pruga je bila postavljena tek pre kratkog vremena, a mašinovođa je imao veliko iskustvo. Naime, tek posle izvesnog vremena, a naročito posle kišnog perioda, pruga je dobijala svoj definitivni oblik, a do tada se uvek moglo računati sa svim neprijatnim iznenađenjima.

Lokomotiva još nije stigla do krivine kad je Baren odjednom uzviknuo:

— Šta je to?

Sada je mladi Volter pogledao napred i razrogačio oči od užasa.

Nasred pruge ležao je ogroman kamen, bolje rečeno kamena gromada. Kako li je samo dospela ovamo? Na daleko ni planine, ničeg, izuzev peska i poluosušenih kaktusa.

Baren je okrenuo ručicu i pritisnuo kočnice. Teško natovareni vagoni su se svom žestinom sručili na lokomotivu.

Goveda u vagonima su počela da muču.

Volt Biger je gotovo izleteo kroz otvorena vrata.

Mašinovođa je grčevito držao ručku. Lice mu je bilo ukočeno. Da li će se voz blagovremeno zaustaviti? Kamena gromada je bila prevelika da bi mogla ostati između točkova.

Dešavalo bi se da tokom noći neko goveče zaluta na prugu, ali njega ukloniti s pruge nije bio problem. Široki gvozdeni branik na lokomotivi je taj posao bez problema mogao da obavi. Međutim, ovolu kamenu gromadu gurnuti s pruge bilo je isključeno.

Mnoge misli su u nekoliko sekundi proletele vozovođi kroz glavu. Dva puta je do sada doživeo napad na železnicu i preživeo. Jednom se to dogodilo u planinama. Čena Indijanci su iščupali šine. Srećom voz

je bio pun ljudi, tako da su se crvenokošci spasli bekstvom.

Drugi napad vozovođa je doživeo u Nebraski u blizini Ogalale. Bili su to beli razbojnici, obavešteni da se radi o transportu zlata.

Šta li će se ovog puta dogoditi? Dva železničara su bila sama na lokomotivi i u celom vozu. Na trgovca stokom Baren uopšte nije računao.

Za sada još nikoga nije primetio na pruzi. Međutim, već po mestu gde je postavljen kamen moglo se pretpostaviti da je u pitanju napad, jer je mesto bilo vešto odabrano. Uostalom, Baren je bio gotovo sasvim siguran, jer kamen nije mogao pasti na prugu sa neba.

Voz se zaustavio uz zaglušujuću buku i kloparanje.

Četiri jarde ispred kamene gromade.

— Prokletstvo, kako je ovaj kamen dospeo ovamo? — uzviknuo je Volter i već je hteo da siđe s lokomotive.

— Ostani ovde čoveče! — naredio mu je Baren i, dograbivši pušku, dodao je ložacu. Puška je već godinama bila stalni pratilac na svim putovanjima.

Volter je odmahivao glavom ništa ne shvatajući.

— Ali, Baren, moramo da oslobodimo prugu.

— Sačekaj momče, stvar nije tako naivna.

Vozovođa je napregnuto buljio ispred lokomotive, ali još ništa nije mogao da otkrije.

Odjednom se začuo nečiji glas iz zadnjeg dela kompozicije.

— Šta sad to znači? Zašto ste zaustavili ovde nasred pruge? Šta se desilo? — Bio je to trgovac stokom.

— Čoveče, povucite se nazad u svoj vagon — dovikivao mu je Baren.

Bilo je već prekasno.

Samo delić sekunde kasnije pucaj i krik odjeknuli su istovremeno. Biger je podigao ruke uvis kao davljenik, a onda se odmah sručio na zemlju.

Da je trgovac stokom ostao u svom vagonu, vozovođa bi sada još mogao da spase goveda iz Ostina. Već je držao upravljačku ručicu u ruci i hteo da krene unazad. Možda bi mu bilo uspelo da umakne razbojnicima.

Sada je, međutim, ustreljeni ležao na pruzi.

Baren je izvukao „kolt“, a ložac je već držao pušku spremnu u ruci. Zgrčeni pored kazana pogledom su petraživali okolinu. Od razbojnika ni traga ni glasa.

— Prokletstvo. Ovo nikako ne mogu da razumem! — siktao je Volter. — Prvo nas zaustavljaju, a onda se niko ne pojavljuje.

Baren je posmatrao žmirkajući zalazeće sunce.

— Možda čekaju da se spusti mrak.

— Ako mi pre toga uspemo da uhvatimo maglu, gazda?

Mašinovođa je zabacio kapu na potiljak gurajući je drškom revolvera.

— Cenim da smo s tim zakasnili. Trebalo je to odmah učiniti. Ako sad poteramo ovog gvozdenog konja, razbojnici će se odmah pojaviti. Sigurno su se pritajili iza žbunja kraj pruge. Konačno, ne možemo da pokrenemo voz jer trgovac leži na pruzi.

Železničar je bio u pravu. Tri čoveka su se pritajila i vrebala na jednoj strani pruge, a trojica na drugoj. Pet kaubojas sa Gartovog ranča i revolveraš Mareb! Za razliku od ostalih napadača koji su bili obično odeveni i oko vrata imali ma-

rame spremne da u datom trenutku navuku na lice, Mareb je na sebi imao belu košulju, vezanu kravatu i na glavi „kalifornija“ šešir, a preko odela je nosio navučen ogrtač koji je skrivao njegovo odelo.

Kamen su kolima dovukli sa jednog od rančeva u planinama. Konje i kola su ostavili nedaleko od pruge u jednoj udoljici.

Revolveraš je vodio razbojnike koji su sebe nazivali goničima stoke, Mareb je pucao na trgovca Bigera.

— Sad smo ih prikovali — sapnuo je plaćeni revolveraš pakosno se smeškajući. Pored njega u žbunju je ležao Webster, krivonogi Teksašanin. Bio je to rođeni lupež. Crni prevez pokrivaio mu je praznu očnu duplju, što je još više potenciralo neprijatan izraz njegovog razbojničkog lica.

— Ostaviće ubijenog da leži i odmagliti bez njega — upozorio je revolveraša.

— Oni to neće učiniti, jer ono debelo bure nije mrtvo. Ako to ipak pokušaju i krenu da hvataju maglu, odmah skaćemo.

Revolverašu je bilo jasno da svoj prijavi posao neće moći da obave bez teškoća.

— Kada treba da napadnemo? — pitao je Teksašanin.

Mareb se okrenuo i pogledao u pravcu zapada.

— Čekaćemo dok se spusti mrak. Najviše pola sata.

Za dvojicu ljudi na lokomotivi tih pola sata izgledalo je kao večnost. Baren je bio mirniji, ali je zato Volter drhtao od uzbuđenja, jer do sada još nikada nije doživeo napad. Ne bi se moglo reći da ga je obuzeo strah. Za njega je strah bio nepoznat pojam, ali, ipak, neizvesnost je bila suviše velika da bi mogao da bude miran.

— Prokleta banda! — opsovao je

ložač. — Verovatno očekuju da na-
pustimo lokomotivu.

— Na to će morati dugo da če-
kaju — uzvratilo je Baren oštro.

U kazanu je vrila voda. Lokomo-
tiva je bila zagrejana za vožnju, a
pritisak pare udarao je na ventil.
Odjednom je uz prodoran zvižduk
izbio beli oblak pare. Ventil je po-
pustio i kazan se oslobodio preko-
mernog pritiska.

Oba železničara su znala taj zvuk.
Baren ga je već nekoliko minuta
očekivao.

Razbojnici su se trgli i čvršće ste-
gli oružje. Brzo su se umirili pošto
su utvrdili šta se s lokomotivom zbi-
va.

Volta Bigera je šištanje probudi-
lo iz duboke nesvestice. Otvorio je
oči i ugledao nad sobom tamne ob-
rise vagona i oblak bele pare. U pr-
vom trenutku nije znao gde se na-
lazi, a onda je video da leži na pru-
zi. Šestim čulom osećao je da se
ovde zbiva nešto užasno i gotovo je
premro od straha.

Debeli trgovac je hteo da ustane.
ali ga je prodoran bol u grudima
odmah bacio nazad na zemlju.

Šta se dogodilo? Pokušao je da
sredi misli. No, onda je čuo mukan-
je goveda. Tek tada mu se raz-
bistrilo u glavi: znao je šta se zbi-
va i gde se nalazi. Bojažljivo je opi-
pao rukom bolno mesto na grudi-
ma i osetio da mu je košulja na-
topljena toplom, lepljivom tekući-
nom.

— Umirem — stenjao je i jadiko-
vao. Biger nije hteo da umre ni u
kom slučaju. Bar ne još sada. Imao
je nameru da se uskoro povuče iz
poslova negde daleko na istok, gde
se ne oseća miris goveda i gde ne-
ma kaubojka koji jedan drugom bu-
še glave mecima. Da bi to postigao
i tako proveo starost, probijao se
pune tri decenije kroz život koris-

teći svoju urođenu žilavost i lukav-
stvo. A sada, treba svemu da dođe
kraj? Ne, to se ne sme dogoditi. U
Bigeru se sve bunilo protiv tog
užasnog saznanja.

Šta da čini?

Nije bio u položaju ni u moguć-
nosti da se uspravi, pa prema tome
ni da sam sebi previje ranu. Poku-
šao je da se još jednom uspravi bar
u sedeći položaj.

Uzaludno. Ostao je da leži na
zemlji kao da su ga prikovali kol-
cem.

Gde li su ona dvojica železničara?
Da nisu možda mrtvi? Sigurnosni
ventil se ponovo spustio i sve se
iznenada utišalo kao što je i po-
čelo. Nastala je duboka tišina od
koje su Bigera gotovo bolele uši.

Sunce je na svojoj putanji stiglo
do zapadnog horizonta. Kao džinov-
ska usijana kugla dodirnulo je zem-
lju, a onda kao da je utonulo u
nju.

Volt Biger je posmatrao dugačke
senke vagona i užasnua se pri po-
misli da sada nastupa noć.

Beskrajno očajanje ispunilo je
teško ranjenog čoveka. Ko da ga
nade u ovakvom mraku ako su
dvojica železničara mrtva.

Tek tada mu je dospelo do svesti
da su na njega pucali. Gde su ti
napadači i zbog čega su zaustavili
voz? Od njega nemaju šta da uz-
mu. Sav njegov gotov novac ostao
je u gradu, goveda su još uvek u
vagonima. Čuo je njihovo mukanje
i udaranje telima o drvene zidove.

Odjednom je čuo laki šum. Naj-
verovatnije je dolazio iz lokomotive.

U njemu je zasvetlela iskra nade,
gotovo mu naterala suze na oči.

— Hej, ima li tamo još nekoga?
— vikao je. Hteo je zapravo da vik-
ne i učinio je takav napor, među-
tim, preko usana mu je prešlo jed-
va čujno mrmljanje.

Ipak su ga Baren i Volter razaznali.

— Još je živ — došapnuo je vozovoda ložaču.

— Dobro je što nismo pošli unazad.

— Ali kako misliš da ovog teškog čoveka donesemo u lokomotivu.

Bilo je to vrlo mudro pitanje. Sada napustiti lokomotivu bilo je ravno samoubistvu.

— U ovom trenutku mu ne možemo pomoći. Moramo da sačekamo i vidimo šta banditi smeraju.

Baren je proturio glavu kroz otvor vrata obraćajući se Bigeru:

— Ostanite da ležite, jeste li me razumeli?

Trgovac stokom je razumeo. Upornošću i tvrdoglavošću ranjenika i bolesnika ovaj predlog nije hteo da prihvati. Sada, pošto je znao da su dvojica železničara živa, u njemu kao da se rodila nova snaga. Uspeo je čak da govori glasnije.

— Ne pomišljam na to da ovde ostanem i ležim. Podignite me u lokomotivu inače ću iskrvariti.

Baren je obrisao rukavom znoj sa čela. U lokomotivi je vladala pritiskujuća žega. Obojici je gotovo zastajao dah. S mukom su disali. Dok je voz bio u pokretu temperatura je bila podnošljiva zbog vetra, ali ako ostanu duže u mestu, pretvorile se u pečenje.

Ma koliko je Baren želeo svim srcem da pomogne ranjeniku, to je bilo nemoguće. Prokockao bi poslednju šansu da spase sebe, svog ložača pa i trgovca.

Bilo je pitanje imaju li još uopšte ma kakvu šansu? Svakako neki zalutali usamljeni razbojnik nije ovde sam zaustavio voz. To se već moglo zaključiti po ogromnoj steni na šinama. Trebalo je nekoliko snažnih ruku da toliku stenu dokotrljaju. Jedan čovek to ne bi mogao.

Ako ih je bilo puno, morali bi da se predaju, ako bi im se za to još pružila prilika.

— Šta je — jadikovao je trgovac. — Hoćete li konačno doći?

— Sačekajte još trenutak, onda...

Vozovoda Baren nije uspeo da izvrši rečenicu.

Prava kiša metaka zasula je gvozdenu lokomotivu. Meci su zviždali odbijajući se o tvrdi metal i hrleći prema noćnom nebu. Neki od njih udarali su u točkove ili probijali ne baš debele zidove vagona.

Baren i njegov ložač ležali su na podu lokomotive. Još uvek nisu bili izloženi neposrednoj opasnosti, jer su ih debeli gvozdeni zidovi štitili od metaka.

Ali koliko će ih još štititi?

Baren je znao da su ovu igru izgubili još pre nego što je počela. Razbojnika je bilo previše i tu se ništa nije moglo učiniti.

Da su nekom srećom, umesto goveda, u vagonima bili putnici, sve bi verovatno uzelo drugi obrt. Ovak, ostale su samo još dve mogućnosti: ili da se predaju, ili da se brane dok ne ispale i poslednji metak.

— Lezi preko kod izlaza — viknuo je vozovoda — i pucaj na sve što se kreće.

Volter je poslušao. No, ma koliko naprezao oči, ništa nije mogao da primeti. Jedino je video sevanje iz cevi oružja i to mu je služilo kao meta.

Revolveraš Mareb je bio veoma proračunat i sve je predvideo. Naredio je kaubojima da čim ispale metak odmah menjaju mesto. Na taj način su bili zaštićeni, a osim toga, kod železničara je stvoren utisak, da je umesto šest lupeža voz napalo mnogo više.

Trgovac Biger je drhtao smrtno uplašen i bez prestanka jadikovao.

— Ovo je kraj — mrmljao je sebi u bradu i nesvesno se svaki čas krstio.

Vozovođa je ostao miran. U jednom predahu došapnuo je svom ložaču:

— Štedi municiju, Džim.

— Sačuvaću jedan metak za sebe. Oдавде izlaska nema.

— Ne govori besmislice, čoveče. Znam ja te razbojнике. To nisu Indijanci. Do nas im uopšte nije stalo.

Volter se gorko osmehnuo.

— Zbog čega nas onda obasipaju kao ludaci usijanim olovom?

— Treba sačekati — mrmljao je Baren, ne mogavši da dâ odgovor na takvo pitanje. Želeo je da sačeka priliku da sa razbojnicima pregovara.

Izgledalo je kao da razbojници takvu nameru uopšte nemaju. Ponovo su zasuli lokomotivu kišom metaka. Jedan od manometara se razbio u komade, a staklo zasulo dvojicu železničara. Tanak stub šišteće pare počeo je da izlazi iz uništenog uređaja.

— Prokletstvo, još i to — psovao je Baren. — Ako ovako budu nastavili, ova sandučara neće moći da prevale ni pet milja.

Napolju se opet sve utišalo. Mareb i njegovi ljudi morali su da pune oružje.

Vozovođa je iskoristio ovu priliku.

— Hej, ljudi! — povikao je u noć. — Šta hoćete od nas? Mi imamo samo goveda u vagonima i po nekoliko centi u džepovima.

Odgovora nije bilo.

Kauboj Vebster je munuo revolveraša u bok.

— Šta ćemo sada?

Mareb je ležao i punio revolver. još uvek neodlučan. Rančer mu je

dao u zadatak određen plan, znatno drukčiji od onih za koje je obično bio plaćen. Njemu, revolverašu, ljudski život nije ništa značio i najlakše mu je bilo potegnuti revolver. Ali sada je trebalo izvesti čitavu predstavu, a on je morao da odluči šta i kada će od te predstave izvesti. Ni njemu samom nije bilo jasno zašto je Gart promenio plan i od prostog napada odlučio da napravi cirkus. U tom cilju morao je da obuče belu košulju i veže mašnu koju nikada u životu nije nosio. A tek „kalifornija“ šesir! I sve zbog toga da bi ličio na onog kicoša koji ga je skinuo sa krova u Ostinu! Šta će još morati da radi za šaku dolara?!

Ti minuti u kojima je plaćeni ubica Mareb razmišljao, predstavljali su odlučujuće trenutke za dvojicu železničara.

Baren kao da je to osetio.

— Recite šta hoćete od nas, mi ćemo se predati. Šta imate od toga ako nas poubijate? Mi vas ne poznajemo niti vas u ovom mraku možemo videti.

Kauboj Vebster je u sebi pomislio da je železničar u pravu.

— Da li je gazda rekao šta da činimo sa ovom dvojicom? — pitao je revolveraša.

— Da, rekao je.

— Treba li da ih uklonimo?

— Ne. Potrebni su živi.

— Šta, ostavićemo žive svedoke?

— Takav je plan — rekao je Mareb.

Teksašanin je neko vreme razmišljao, a onda jedva razumljivo promrsio:

— Tako uvek čini. Šalje nas u vatru, i ako jednog dana pođe napako, visi ćemo.

Ove reči nisu ostale bez dejstva. Mareb se setio one noći provedene u zatvoru u Ostinu. Bio je uveren

da bi ga Gart likvidirao bez oklevanja da nije bilo priče o tobožnjem pismu.

— Ovoga puta uradićemo kao što je rekao. — Približio se pruzi i upitao glasno. — Ima vas trojica, zar ne?

Baren i ložac su odahnuli s olakšanjem. Istina, još uvek nisu bili uvereni da je opasnost prošla, ali ipak je nešto značilo što su razbojnici spremni da sa njima razgovaraju.

— Da — uzvratilo je Baren u noć. — Jedan je teško ranjen.

— Znam — objasnio je Mareb hladno. — Ja sam pucao na njega.

Vozovođa je zaškrgutao zubima. Kako je samo taj prokleti razbojnik s ponosom govorio o svom nedeću. Čuvao se, međutim, da bilo šta u tom smislu primeti.

— Koliko oružja imate? — pitao je revolveraš dalje.

— Jednu pušku i jedan „kolt“ — uzvratilo je Baren iskreno.

Nije imalo nikakve svrhe obmanjivati razbojnike. Osim toga, to bi moglo imati i kobne posledice.

— Ako to nije tačno, gotovi ste! — uzviknuo je Mareb potvrdivši Barenova strahovanja.

— Tačno je, kad vam kažem.

— Bacite oružje iz lokomotive. Jedan od nas će doći da ga uzme.

— Šta će biti s nama?

— Videćete. U svakom slučaju proći ćete bolje ako se ne opirete.

Volter je došapnuo svom šefu:

— Ne smemo na ovo pristati. Poubijaće nas kao zečeve.

— Moramo rizikovati, čoveče!

— Ali, gazda, ja vas ne poznajem kao takvog.

— Ti, momče, izgleda još ne poznaješ ovaj kraj. Na Misisipiju je drugačije. Ovde vladaju surovi običaji.

Volter je opsovao.

— U redu, vi najbolje znate.

Umesto da bilo šta kažu, Baren je bacio svoj „kolt“ pored pruge. Ložac je oklevao, pa mu je Baren naredio:

— Bacaj već jednom!

Istog časa puška je poletela prema žbunju. Snažni ložac je u svom nemoćnom gnevu bacio tako daleko da zamalo nije pogodila revolveraša u glavu.

— Hej, jeste li poludeli? — povikao je Mareb besno. — Platićete mi za tu glupu šalu.

— Budalo jedna! — grdio je vozovođa ložaca. — Ovo nas može skupo stajati.

Volter je ćutao. Uvideo je da je pogrešio, ali je još uvek kipteo od nemoćnog gneva.

Revolveraš je sa svojim ljudima oprezno prišao lokomotivi. Svi su držali oružje na gotovs.

U međuvremenu je mesec izašao. Njegova žućkasta svetlost prelamala se na mesinganim delovima lokomotive.

Mesec, mirni pratilac noći bio je svedok ove jezive scene.

Mareb je naredio svojim ljudima:

— Dvojica treba da se popnu s jedne, a dvojica s druge strane. Pucajte na železničare, ako samo učine jedan pokret.

Dvojica železničara su bila sigurna da razbojnici neće oklevati da ih poubijaju. Zbog toga su stajali ukočeni, podignutih ruku.

Razbojnici su navukli marame na lice i popeli se na lokomotivu. Jedan je držao železničare u šahu pred uperenom cevi revolvera, a drugi ih pretresao tražeći oružje. Naravno, iskoristili su priliku da oduzmu Barenu i Volteru novčanike.

— Nemaju više oružja — doviknuo je razbojnik Marebu koji je stajao po strani u mraku.

— Onda ih vežite, ali brzo, nema-
mo vremena!

Vozovođa i ložač su bili tako ve-
zani da nisu mogli da maknu ni
malim prstom. Posle toga su ih sme-
stili, ne baš nežno, na veliki drveni
deo tendera.

Vebster je stajao s druge strane
lokomotive kraj ranjenog trgovca
Brižljivo mu je ispraznio sve džepove.

— Šta da učinim sa ranjenikom?
— pitao je Mareba.

— Baci ga na lokomotivu.

Vebster se nasmejao.

— Kao da je to tako jednostavno
Momak ima bar sto pedeset kila.

Svi su se nasmejali i istovreme-
no pritekli u pomoć. Biger je uba-
čen u lokomotivu kao džak brašna.
Zastenjao je od bola, a onda pao u
duboku nesvest. Njemu razbojnici
nisu vezali ruke, jer to nije bilo po-
trebno.

— Gotovo — javio se Vebster si-
lazeći.

— Onda brzo uzmite dinamit.

Čuvši ovu reč, Baren je podigao
glavu.

— Šta li ti lupeži smeraju s di-
namitom? — promrmljao je. — Da
neće da nas dignu u vazduh?

Volter je takođe čuo naredenje i
prestravio se.

— Trebalo je da zadržimo oružje.
Sada će ceo voz dići u vazduh.

— Ne verujem. Da su imali na-
meru da nas poubijaju, mogli su to
čim su nam oduzeli oružje.

Iako je to bilo logično, ložač ni-
kako nije verovao.

— Ako stave dinamit u lokomo-
tivu, za dva minuta ćemo biti ug-
ljenisana pečenica.

Baren više nije imao prilike da
nešto kaže. Snažna detonacija na-
rušila je tišinu noći.

Goveda su u paničnom strahu
počela da muču.

Još jedna detonacija je odjeknula.

Razbojnici su otvorili vrata va-
gona i goveda su izbezumljeno po-
čela iskakati iz vagona da se spasu.
Mnoga grla su pri skoku polomila
noge i ostala da leže. Ona kojima
je uspeo da se dokopaju čvrstog
tla bežale su u izbezumljenom stra-
hu na sve strane. Nekoliko grla je
još prilikom eksplozije bilo ranjeno
u vagonima. Bežeći bezglavo, životi-
nje su se i međusobno povređivale.
Svakom čestitom čoveku Divljeg za-
pada bi, pri pogledu na ovaj pri-
zor obasjan mesečinom, srce zaig-
ralo u grudima od gneva i užasa-
nja. Uostalom, od tih goveda su svi
oni živeli neposredno ili posredno.
Goveda su bila bogatstvo ove zem-
lje pa i više od toga, bila su potre-
ba Divljeg zapada. Uostalom, samo
se tako može objasniti da je zakon
prema kradljivcima stoke bio kraj-
nje strog.

Kako, međutim, kazniti ove hije-
ne u preriji? Nisu ukrali ni jedno
grlo da bi ga prodali, niti da bi
utolili glad. Jednostavno su uništili
čitavo jedno krdo.

Bigera je detonacija osvestila. U
početku nije dao glasa od sebe, sa-
mo je užasnut slušao mukanje svo-
jih goveda. Jednostavno, nije hteo
da poveruje, da prihvati, ono što se
pozadi u vagonima dešavalo. Ovo
samozavaravanje mu nije uspeo
zbog zaglušujućeg mukanja.

Počeo je nemoćno da stenje.

— Ostavite moja goveda! Ona
vam ništa nisu učinila.

Bol ga je brzo savladao, tako da
je još samo mogao da jeca i šapuće
kao malo dete.

Baren i Volter su ćutali. Sve vre-
me su lupali glavu šta ovo sve može

da znači. Jasno je da nisu u pitanju kradljivci stoke. Tako lud ne može niko biti da goveda isteruje dinamičkom iz vagona i to baš ovde na krivini, gde je nasip kraj pruge tako strm.

Najzad je detonacija umukla. Uskoro zatim i topot kopita goveda u bekstvu. Čulo se samo još mukanje i ječanje povređenih i ranjenih životinja.

Volter se nagnuo prema mašinovodi.

— Shvatate li vi ovo?

Baren je umorno odmahnuo glavom.

— Ne. Džime, ne shvatam!

— Šta mislite šta će sada biti, gazda? — pitao je dalje Volter.

— Ne znam. Pretpostavljam da će sada otići. Nas će neko ranije ili kasnije ovde naći.

Baren očigledno nije poznavao Džima Garta niti je mogao da sluti šta je taj čovek, izopačen mržnjom, smislio.

No ubrzo je sve saznao. Fred Mareb se popeo gvozdanim stepenicama na lokomotivu i raskoračen stao pred vezane ljude. Široki kišni ogrtač bio mu je malo otkopčan i pri svetlosti mesečine ispod njega se nazirala bela košulja i kravata. Lice mu je bilo pokriveno okovratnom maramom i od trenutka kada se popeo na lokomotivu nije progovorio ni reč.

Železničari su takođe ćutali. Iskusni Baren je znao da je u ovakvoj situaciji najbolje što manje otvarati usta a ložač je mudro sledio njegov primer.

Samo trgovac nije mogao da se obuzda. Mada na kraju snage, uspeo je da s naporom procedi preko usana.

— Prokleti psi, upropastili ste me. Za nekoliko minuta spao sam na prosjački štap.

— Ćutite čoveče — upozorio ga je Baren gotovo preklinjućim glasom ali je njegova dobra namera urodila gorkim plodom. Maskirani razbojnik je zamahnuo nogom i vrh čizme je pogodio trgovca u slepoočnicu. Ovaj je kratko jeknuo i umirio se. Ponovo je izgubio svest.

Prokleti zlikovac, pomislio je Baren, ali se nije usudio ni reč da kaže, svestan da je razbojnicima najmanji povod dovoljan da ih otprave na onaj svet.

U međuvremenu je Mareb prišao ložištu i otvorivši vrata, ćutke dao znak krivonogom Teksašaninu. Webster je prišao i ubacio nekoliko oblica u vatru razgarajući plamen i hiljade varnica. Jarko rumena svetlost obasjala je Mareba i Baren je ispod ogrtača jasno razabrao ljubicastu kravatu i belu košulju. Te pojedinosti pale su mu u oči kao i „kalifornija” šešir koji se u tim krajevima malo nosio. Odmah zatim Mareb je ponovo zatvorio vrata i mesečina je opet postala jedini izvor svetlosti na lokomotivi.

— Čemu sad to? — prošaputao je ložač.

— Videćemo — umirivao ga je Baren. Ni njemu samom nije bilo sasvim jasno šta razbojnik smeri. Po svemu sudeći hteo je da pokrene lokomotivu.

Odmah su saznali u čemu je stvar. Razbojnik je stavio ruku na polugu za regulisanje dovoda pare, a Webster se podrugljivo obratio zarobljenicima.

— A sada, gospodo, srećna vožnja. Ukoliko budete imali sreće, nalećete u Ostinu na rampu, ako ne budete imali sreće, izlećete negde u krivini. Ako se ne varam, obojica ćete pri padu slomiti vratove. — Zatim je iskočio iz voza.

Mareb je do kraja povukao ručicu i iz dimnjaka lokomotive suk-

nuli su rojevi varnica. Mašina je zabrektala, oblaci pare su suknuli na sve strane i točkovi su se mah-nito počeli vrteti u mestu. Onda je voz lagano krenuo naglo dobijajući na ubrzanju. Ne čekajući više ni trenutka Mareb je iskočio.

— Prokletstvo! Sada smo gotovi! — jeknuo je ložač.

— Ako se ne oslobodimo veza, sigurno — uzvratio je Baren. — Ovoliko praznih vagona lokomotiva neće dugo gurati. Iskočiće iz šina.

Dva železničara su čutke grozničavo pokušavala da se oslobode veza. Čak su uzajamno jedan drugome pokušavali da pomognu, ali je svaki pokušaj bio uzaludan. Razbojnici su temeljno obavili svoj posao: čvorovi su bili kao od kamena.

Voz je ubrzavao hod. Lokomotiva je ječala, ali je srećom još uvek put bio ravan. Tek nekoliko milja ispred Ostina, blizu reke Kolorado, počinjale su krivine.

Ako se ljudi do tamo ne budu oslobodili veza svi će nastradati.

Trgovac je i dalje ležao onesvešćen na podu lokomotive. Ako bi se on osvestio onda bi mogao da oslobodi mašinovođu i svi bi bili spase-ni. Ali kao za pakost razbojnikov udarac bio je suviše jak i Biger se nije micao. A samo metar dalje, skoro na dohvat njegove ruke ležao je sanduk sa alatom i u nje-mu Barenov oštar nož koji bi kao od šale presekao veze na Barenovim i ložačevim rukama. Na žalost, trgovac nije ni slutio kakve muke muče vezanog mašinovođu.

Da su vagoni bili natovareni, njihov položaj bi bio bolji, jer bi svo-jom težinom mogli da održavaju ravnotežu, a i brzina bi bila manja. Ovako, iz milje u milju, voz je išao sve brže.

Baren, iskusni železničar osetio je jasno da se vagoni zanose, iako

od kloparanja i buke lokomotive nije mogao ništa drugo da čuje.

Hrabri mašinovođa ipak nije gu-bio nadu. Uzdao se u sreću koja je po njegovom verovanju pomagala poštenima i u neku nepredviđenu okolnost koja se mogla dogoditi. Sve veće klackanje moglo je vratiti trgovca svesti; neki nagli zaokret, udar ili nešto treće moglo im je po-moći. U tome mu je pogled pao na bocu sa vodom koju je uvek imao na lokomotivi. Ta boca stajala je i sada na plitkoj polici odeljka za ogrev. Boca je bila puna i trebalo je samo da je gurne nogom. Ali tre-balo je dosegnuti nogom do nje!

Mašinovođa Baren, naravno, nije mogao znati da njihova smrt nije cilj bandita. Naprotiv, cilj im je bio da mašinovođa i ložač živi stignu u Ostin i zbog toga je Mareb povla-čenjem poluge dao vozu relativno umereno ubrzanje. No u strahu su velike oči i plašeći se najgoreg, Ba-ren je sa gomile drva pružio nogu što je više mogao. No tek posle ne-koliko pokušaja uspeo je da prsti-ma dodirne grlić flaše. U tom tre-nutku vagon je naišao na neravni-nu pruge, zaljuljao se i Baren samo što nije sleteo sa tendera. No nije se obeshrabrio. Istegao se koliko je više mogao i vrhovima nožnih pr-stiju gurnuo flašu sa police. Nije us-peo u prvom pokušaju, ali drugi je urodio plodom. Flaša se zaljuljala, pala pored glave onesvešćenog tr-govca i razbila se. Voda je pljusnu-la trgovca po licu i on se osvestio.

— Mister Bigere! Mister Bigere! — dozvao ga je Baren.

Trgovac je s mukom digao glavu.

— U očajnoj smo situaciji — na-stavio je Baren. — Možete li da dohvatite sanduk za alat? Tamo je nož.

Trgovac je sklopio oči kao da mu

je i slušanje bilo veliki napor i posle nekoliko sekundi ponovo ih otvorio, na veliku Barenovu radost, koji je već pomislio da se trgovac ponovo onesvestio.

— Pokušaću — rekao je slabim glasom.

Trgovac je dopuzio do sanduka za alat i našao nož. Ali sada je predstojao glavni napor: trebalo je uspraviti se, dosegnuti do Barena i preseći mu veze na rukama. Za iscrpenog Bigera to je bio skoro nesavladiv poduhvat i trebalo je mnogo srca da u tome uspe. Konačno mu je posle grdних napora, otežavanih i ljuljanjem sve bržeg voza, uspeo da u mraku napipa Barenove ruke i poslednjim ostacima snage preseče veze. Tek što je to učinio ponovo se srušio na pod.

— Gospode bože, da nije mrtav? — promrmľjao je Baren ali nije imao vremena i nerava da to proverava. Priskoćio je ručici za regulisanje brzine i smanjio dovod pare u cilindre. Voz je naglo smanjio brzinu i to se desilo u pravi čas jer se na stotinak metara nazirala prva opasna krivina. Baren je odahnuo.

— Hej, oslobodi i mene — doviknuo je ložač.

— Čekaj malo, prvo moram pogledati našeg putnika, — rekao je Baren i nagnuo se nad Bigera.

— Sreća, živ je — rekao je Baren radosno. — Ako izdrži do Ostina ima nade za njega.

IX

Veliki Džim Gart se još uvek nalazio u salunu. Celo popodne menjao je mesto sedeći čas za stolom ili stojeći pored šanka, a sve vreme se nalivao dobrim škotskim viskijem. Njegov nadzornik pratio ga je kao senka. Samo on je znao šta se odi-

grava u rančerovoj razorenoj duši i zbog čega Veliki Džim izgleda bržan.

Bilo je već oko deset časova! Zebalo je da voz već bude u Ostinu. Naravno, niko od preostalih desetak gostiju, uključujući i šerifa Rejna, koji su se vraški dosadivali, nije ni slutio zbog čega se rančer neuobičajeno dugo zadržao u gradu, ali šerif je sumnjao da za to mora postojati neki razlog. Zato je strpljivo čekao.

Šerifa je najviše zbunjivalo Holidejevo odsustvo. Pustolov je odjahao iz grada kasno popodne i još se nije vratio i šerif nije mogao da dokuči šta je tog gradskog čoveka moglo da zadrži u preriji tako dugo. Čuvaru zakona činilo se da je to veće donelo mnogo sitnih zagonetki koje nije umeo da reši, a koje su udružene mogle dovesti do krupnih posledica.

Pogledao je rančera i osetio zebnju u srcu. Nije se bojao sudara sa Gartom, ali ga nije želeo. Gart mu je nekada bio prijatelj. Sada je taj čovek sasvim izmenjenog lika, stajao pored šanka i mrzeći ceo svet ispijao viski. Mučan prizor za nekoga koji je nekada bio sasvim druga ličnost. U jednom trenutku rančer je zapazio da ga šerif posmatra i lice mu je iskrivio izraz mržnje.

Ta bezrazložna provala mržnje u rančeru, međutim, brzo je ustupila mesto olakšanju i zadovoljstvu. Nepun minut kasnije iz daljine se začuo šum koji je privukao pažnju gostiju. Bilo je to kloparanje voza, a zatim se čuo i zvižduk lokomotive. Voz je dolazio nazad u grad. Bilo je to nešto nemoguće! Voz je toga dana otišao iz grada, a pošto je pruga bila jednotračna nije postojala mogućnost mimoilaženja. To je, znači, bio isti voz natovaren govedima

koji je tek pre nekoliko sati napustio grad.

Svi su skočili od stolova i istrčali napolje.

Čak je i krčmar zaboravio kasu i pune flaše i gonjen radoznalošću istrčao na trem.

Niko, pa čak ni šerif, nije obraćao pažnju na rančera inače bi svakako zapazio promenu na njegovom licu. Sumnje koje su mu se do tog trenutka rojile u glavi odjednom su nestale i on je opet postao onaj bahati samouvereni gospodar kao nekad. Do pre nekoliko minuta hvatao ga je strah da se u njegovom planu nešto možda poremetilo, da je ona budala Mareb možda opet zakazao i u nemoćnom gnevu Gart mu je već spremao kaznu za zamišljeni propust, ali eto, konačno je ipak sve ispalo dobro. Voz se vraćao u Ostin što je značilo da je Mareb obavio svoj zadatak. Bar tako se Gart nadao. Pogledao je likujuć Rodžersa i ovaj je klimnuo glavom.

U međuvremenu se voz približio Lokomotiva je, vozeći natraške, gurala prazne vagone prema glavnoj ulici. Nekoliko gostiju se snašlo i pripalilo baklje i lelujava svetlost prosvetlila je noć. Ljudi su zurili u vagone koji su se kotrljali pored njih. Videli su i razvaljena vrata a na njima noge ili glave mrtvih goveda.

Svi su bili kao okamenjeni ovim prizorom.

Najzad se voz zaustavio. U glavnoj ulici zavladała je grobna tišina, narušavana samo sve slabijim brektanjem lokomotive i pojedinačnim glasnim povicima ljudi koji su, čuvši dolazak voza, počeli izlaziti iz svojih kuća. Železničari su sišli iz voza noseći između sebe beživotno telo nekog čoveka. Lagano su prošli pored okupljene grupe i ušli u salun.

Tu su položili trgovca na sto.

— Pozovite brzo lekara inače će ovaj čovek umreti — rekao je mašinovođa i jedan čovek je žurno istrčao iz lokala.

Stari mašinovođa je oborenih ramena prišao šanku i uzeo flašu viskija i dve čaše. Bez reči je stavio čaše pred sebe i napunio ih pićem.

Volter ga je sledio. Pili su čuteći. Sada su i ostali ušli u lokal. Krčmar je video da su se železničari sami poslužili njegovim najboljim viskijem, ali nije ništa rekao.

Gart je i dalje stajao pored šanka jedva skrivajući svoje zadovoljstvo. Sada je bilo jasno da je napad na voz uspeo i da su železničari ostali nepovređeni kao što je planirao. No do tog trenutka niko još nije izgovorio ni jednu reč i zbog toga nije znao da li je plan ostvaren u potpunosti. Mada se s mukom uzdržavao da ne zapita ono što ga je interesovalo, stajao je pored šanka i pio svoj viski iščekujući napregnuto šta će železničari reći. Ostali su činili isto.

Konačno se Baren okrenuo i oslonio leđim na šank. Sa njegovog izboranog lica nestao je svaki trag umora. Ostao je samo gnev.

— U ovoj pokrajini ima dosta ljudi za koje bi bilo šteta potrošiti bilo metak bilo konopac.

— Šta se dogodilo? — upitao je krčmar željan da sazna novost.

Baren je obrisao čelo.

— Napali su nas. Goveda su isterana iz vagona dinamitom. Žbunje je na tom mestu pored pruge bilo visoko. Trgovca su ranili, a nas dvojicu — pokazujući prstom na sebe i Voltera — svezali su kao pakete. Vrhunac svega je to što su stavili voz u pokret i poslali nas niz prugu da izginemo. Nadali su se da će voz na krivini iskočiti iz šina.

Nekolicina gostiju bacila je podozrive poglede ka Gartu u sumnji da se on krije iza tog razbojništva. Ali niko ništa nije rekao, jer za te sumnje nije bilo dokaza.

Bob Kenter, vlasnik trgovine prišao je Barenu. Hteo je da mu postavi pitanje koje ga je kopkalo.

— Rekoste da ste bili vezani? Kako ste onda uspjeli da se oslobodite i ukrotite lokomotivu?

— Da, bili smo vezani ali srećom ovaj čovek nije — rekao je Baren i ukratko ispričao kako je uspeo da osvesti Bigera i preuzme vožnju lokomotive. — Imali smo mnogo sreće! — dodao je na kraju.

— Jeste li prepoznali razbojnika? — zapitao je jedan od gostiju.

— Ne, bilo je mračno.

— Kako onda znate da su iz ove pokrajine?

Baren je ustuknuo. — Pa u stvari ne znam, samo sam pretpostavio. Bio je mrak, svi su nosili marame preko lica, svi su bili obično obučeni...

Kod tih reči mašinovođa je začuao i zamislio se. Na škripanje leptir vrata digao je pogled i posle nekoliko sekundi oči su mu blesnule. Grč gneva izvio mu je usne i otkrivši zube kao zver spremna za ujed pokazao je prstom prema vratima.

Na ulazu u salon stajao je Dok Holidej, bled u licu i malo isprljane bele košulje. „Kalifornija” šesir navučen na čelo skrivao mu je oči, ali po izrazu lica moglo se zaključiti da je pustolov iznenađen.

Imao je i razlog za to. Barenov prst bio je optužujuće upravljen ka njemu.

*

Noć je bila puna zvezda. Mesec je sijao i svuda je vladala beskrajna tišina svojstvena samo ovim prostranstvima.

Bila je to varljiva tišina. Tišina opasnija od tornada.

Dok Holidej se pomerio i tiho zastenjao. Opipao je rukom čvorugu na potiljku i bolno se namrštio. Prokleta zmija!

Oko njega svuda je vladao mrak. Koliko dugo je ležao ovde? Čudio se da je toliko dugo bio u nesvesti od malog udarca?! Pogledao je maramicu pored sebe i omirisavši je značajno klimnuo glavom.

Hloroform! To je bio razlog dugotrajne nesvesti.

Ustao je i opipao futrolu za revolver. Sjajni „linkoln” je bio tu, a malo dalje vezan za drvo grickao je grane njegov iznajmljeni konj. Do vruga, šta je sve ovo trebalo da znači? Zar ga je Laura domamila ovamo samo da bi ga udarila po glavi i anestetizirala hloroformom? Tako nešto nije mogao da poveruje, ali drugog vidljivog razloga nije bilo.

Pojahao je konja i lagano pošao nazad ka gradu. Dva-tri puta učinilo mu se da u daljini nazire senke nekoliko goveda i svetlucanje njihovih očiju na mesečini, ali na to nije obratio pažnju. Tek kada je iza brega ugledao svetlosti Ostina, nešto drugo privuklo je njegovo interesovanje.

Voz! Tutanj voza! Otkuda to kada je kompozicija otišla tek pre nekoliko časova? Začudio se i nastavio da jaše osluškujući sve tiše klopavanje točkova po šinama. Ubrzo potom klopavanje se utišalo i noć je opet utonula u tišinu.

Već na ulazu u grad dočekala ga je neuobičajena živost. Na ulici je bilo previše ljudi za to doba noći i Dok je naslutio da se desilo nešto neobično. Zapitao je jednog čoveka kojemu je došao u susret.

— Voz je napadnut, mister, sva stoka je pobijena i rasterana — rekao je građanin.

Tako dakle! Odigralo se nešto čemu se niko nije nadao. Da, možda; taj napad nije u nekoj vezi sa klopkom koju mu je Laura Higinis namestila? To bi značilo da je Laura umešana u napad što mu nije izgledalo verovatno. To nije bio njen stil.

Pošao je dalje i pred salunom sjahao. Čuo je isprekidan razgovor i glas jednog čoveka koji je odgovarao na pitanja. Povremeni žagor u salunu prigušio je bat njegovih koraka i Dok je neopažen došao do leptir vrata. Leptirasta krila su škripnula dok je ulazio i čovek koji se nalazio u sredini grupe pogledao je ka njemu.

Holidej je prepoznao mašinovođu Barena koji je vozio kompoziciju sa govedima, ali i Baren je gledao njega širom otvorenih očiju. U jednom momentu naglo je digao ruku i pružio kažiprst ka Doku Holideju.

— To je on! To je jedan od napadača! On je bio njihov vođa!

Sve oči okrenule su se ka Holideju i u neprijateljskom ćutanju, koje je nastalo, mnoge ruke mašile su se oružja. Ali još niko nije izvuкао revolver kao da je trenutno iznenađenje bilo jače od pruženog mašinovođinog prsta.

— Poznao sam ga, to je vođa razbojnika! Poznao sam ga po šeširu i beloj košulji!

Holidej je žmirnuo očima naprežući se da dokuči šta znače mašinovođine reči. „Vođa razbojnika” rekao je on! Za tren oka uspeo je da složiti mozaik događaja i tek tada mu je bilo jasno zašto ga je Laura pozvala na sastanak. Trebalo je udesiti da se napad na voz pripiše njemu! Paklena zamisao!

— Čekaj malo, čoveče! — progovorio je Holidej oštro, ljut koliko zbog njihove, toliko još i više zbog svoje gluposti. — Danas sam imao

već dosta neprijatnosti i nije mi potrebno još nešto više.

— U pravu ste, mister — umešao se šerif prilazeći. — Više nevolje teško da vam je potrebno, jer ste se već grdno zaglibili. Gde ste bili večeras?

— Na jednom mestu gde mi nećete verovati da sam bio.

— Imate li svedoka... ili neki dokaz?

— Ne. Niko me nije video. Tačnije, onaj ko me je video to će poreći.

Kratak žagor propratio je njegove reči. Holidej je zakoračio ka šanku.

— Rekoh da mi je za danas dosta nezgoda. Hoću da popijem jedno piće i da pođem na počinak. Nemojte me zadržavati.

— Na žalost, moraću — rekao je šerif i uperio revolver u Holideja. — Da se niste makli. Hapsim vas zbog razbojništva, Holideje.

— Gluposti! Ne verujete valjda u to, šerife?

— Verovao ili ne, ovde je svedok koji vas optužuje da ste predvodili napad. Moja je dužnost da vas uhapsim, a da li ste krivi ili ne odlučiće sudija.

— Najzad jedan pravi potez, šerife. — Začuo se glas rančera Garta. — Samo pazite da vam i ovaj zatvorenik ne pobegne.

Rejn ga je mrko pogledao. — Gledajte svoja posla, mister Garte. Srećni ste što ovaj napad nije prikačen vama. Još ćemo videti ko stoji iza svega toga! — dodao je.

Gart je ćutao i ispio do kraja svoje piće.

— Hajdemo, Rodžerse.

Rejn ih je ispratio pogledom i okrenuo se Holideju. — Podite mirno inače...

Holidej se rezignirano osmehnulo.

— Ne brinite šerife, znam šta je sila — rekao je i pošao ka izlazu.

Šerif ga je u hodu sustigao i izvadio mu revolver iz futrole. Tek tada je spustio revolver, ali ga je i dalje držao u ruci. Dok Holidej je bio suviše opasna zverka da bi se s njim smeo igrati.

Došavši u zatvor, Rejn je zaključao Holideja u ćeliju i zastao sa spoljne strane rešetaka.

— Ne znam šta vam je ovo trebalo — rekao je.

Holidej ga je upitno pogledao — Na šta to ciljate?

— Pa to što ste se prodali Gartu. Ubeđen sam da vas je on platio i doveo ovamo. Ali šta vam je trebalo onaj cirkus sa Marebom. Valjda zato da se prikazete kao moj spasilac? — izrecitovao je Rejn.

Holidej ga je hladno pogledao. — Deo toga je tačan. Iza napada sigurno stoji Gart. Ja sam bio namamljen u klopku i uleteo sam kao mušica bez glave... zahvaljujući... nije važno kome. Ako pođete na sever naići ćete na moj trag i trag jednogrega koji će vas odvesti tamo gde sam ležao onesvećen. Misam Gartov najamnik. Napad je izveo neko drugi, verovatno odeven kao ja. Ko je to samo mogu da naslućujem. Eto to je cela istina.

Šerif je neko vreme ćutke zurio u njega.

— Da li da vam verujem? — promrmljao je konačno.

— Kako hoćete — rekao je Dok rezignirano. — Ali svakako proverite moj iskaz. Možda ćete naići na nešto zanimljivo.

— Razmisliću — rekao je Rejn i udaljio se kroz hodnik. Zastao je pred vratima koja vode u njegovu kancelariju. — A ko je ta osoba koja vas je namamila u klopku?

Koliko znam vi niste neki naivko.

Holidej je počutao. — Laura Higgs! — rekao je najzad.

— Ona ridokosa lepotica? — Rejn je zavrteo glavom. — Zašto bi ona...

— Ne znam. Znam samo da želi moju glavu.

— Hm... — promumlao je Rejn i vrteći glavom izašao iz odeljka sa ćelijama.

X

U jasnoj belini praskozorja nije bilo teško pratiti trag Holidejevog konja i trag jednogrega koji mu se nešto kasnije pridružio vodeći ka zaobljenim brežuljcima obraslim retkom šumom. Ostavivši u zatvoru svog pomoćnika, šerif je gonjen delom radoznalošću, a delom osećanjem obaveze prema čoveku koji mu je spasao život, pošao da proveri istinitost Holidejevih tvrdnji. Jedan čas kasnije, kada je zora zaplavila nebo istočnog horizonta, on je zastao na proplanaku šumarka gde se odigrala uvertura događaja. Posle petnaestak minuta istraživanja tragova, Rejn je zaključio da je Holidej govorio istinu. Bio je tu trag jednogrega, ulegnuće u travi na mestu gde je Dok ležao, trag jednogrega koji je vodio nazad u grad i mesto gde je Holidejev konj bio vezan. Po utabanoj zemlji i izgrizanim grancicama bilo je izvesno da je konj bio vezan na tom mestu bar nekoliko časova i da Holidej nije mogao učestvovati u napadu na voz koji se za to vreme odigrao. Sem ukoliko nije imao drugog konja kojim je odjahao dok je njegov konj ostao vezan.

Ispitao je i tu mogućnost i utvrdio da sa mesta sastanka vodi još jedan trag. Drugi konj nalazio se

vezan nekih stotinu metara dalje u gustom žbunju ali je, po svemu sudeći, njime odjahao neki drugi čovek, a ne Holidej. Sledeći tragove Rejn je utvrdio da je neki čovek bio skriven u jednom žbunu na dvadesetak metara od proplanaka i da je bio nervozan, jer je na mestu gde je čekao Rejn našao nekoliko pikavaca. Bio je tu i otisak kundaka puške. Busijaš je bio nauružan!

— Možda je strastan pušač — rekao je Rejn za sebe. — U svakom slučaju nije baš izbirljiv, jer puši loš duvan. Rodžers? Ne, on je bio u gradu... Mareb? Možda. Hm... videću kuda vodi trag.

Pojahao je konja i pošao tragom nepoznatog busijaša. Trag je vodio na istok, a zatim skretao prema jugu ka brdskom prevoju iza koga se pružala valovita prerija.

— Tamo su pašnjaci mog prijatelja Garta — nastavio je šerif glasno razmišljanje.

Zora se pretvorila u rano jutro i obrisi predmeta postali su sasvim razgovetni. Trag je sada bio sasvim jasan i vodio je pravo prema Gartovom ranču. Nije bilo sumnje da je u zamešateljstvo sa sastankom bio umešan i neko sa ranča. Ali ko? Čvrsto rešen da to sazna, Rejn je jahao dalje preturajući u glavi mnoštvo kombinacija. Bio je toliko zanet u misli da nije zapazio kada je zašao u plitku jarugu koja je presecala kratak okomit kameni greben. Osvestio se tek kada mu je metak zviznuo pored uha i kada je na desetak metara ispred sebe ugledao konjanika sa naperenom „vinčesterkom”.

— Policijski pas mora da njuška, za to je plaćen — procedio je Rodžers kroz stisnute vilice. — Ali ovoga puta to njuškanje će te skupo stajati.

— Hej, šta to znači? Zar ne znaš da je pretnja šerifu krivično delo?

— Znam, samo što to nema nikakvog značaja. Neće imati ko da me prijavi, jer ćeš ti biti mrtav — rekao je Rodžers sa neskrivenim zadovoljstvom.

— Nameravaš da me ubiješ? — izustio je Rejn savlađujući podrhtavanje glasa.

— Da, odavno već žudim da smaknem nekog šerifa, a sad mi se za to pružila prilika. Sem toga, dobiću i nagradu za to uživanje. Trebalo je da je dobije Mareb, ali pripašće meni.

— Za to se ide na vešala! — predočio mu je Rejn.

Rodžers se nasmejao. — Ko će znati da sam to ja učinio? Uostalom, mnogi bi morali otići na vešala ali to se neće desiti. Tako je to.

— Pravda je spora ali dostižna — pripretilo je Rejn.

— Pravda?! Koja pravda?! Je li pravda stigla Mareba? Hoće li stići Džima Garta? Neće jer je matora budala ovog puta bio pametan. Sve je udešeno tako da krivac ispadne Dok Holidej. Visiće onaj ko nije kriv.

— Znači da je i napad na voz njegovo delo? — zapitao je šerif u kome je za trenutak preovladala profesionalna radoznalost.

— Tačno. Mogu to da ti kažem, jer to više nije važno pošto nećeš živ izaći iz ove jaruge. Ne kažem da se istina neće kasnije otkriti, jer gazda nije sasvim normalan, pa će sigurno napraviti neku grešku, ali tada ću ja biti daleko. Nakupiće se para i zbrisaću odavde.

Zločinac se osećao sasvim bezbednim i otvoreno je pričao o svojim zločinačkim namerama. Šerifa je podišla hladna jeza. To je značilo da je Rodžers zaista rešen da

ga ubije. Smrt mu je bila za vratom i mogla ga je odneti svakog trenutka. Grozničavo je razmišljao kako da što duže odloži taj trenutak, ali ništa mu nije padalo na pamet.

— Neko će svakako slediti moj trag... — progovorio je šerif.

— Verovatno, ali biće prekasno za tebe — rekao je Rodžers cinično. — Do tada će te lešinari razneti. Tako je to kad čovek suviše razmišlja. Zamisli se i bum... odnese ga metak. Adios, šerife, srećan vam put u pakao!

Ružan, ubilački osmeh iskrivio je Rodžersovo lice i njegov prst je zaigrao na okidaču...

U tom trenutku iza krivine jauruge začuo se topot konja u trku.

*

Minuti su se tegobno vukli, dugi i zamorni kao časovi. U ćeliji je bilo mračno, a iz šerifove kancelarije nije se čuo nikakav šum. Ceo grad je mirovao sumornom tišinom groblja, a nešto pre toga dvanaest otkucaja časovnika na gradskoj većnici označilo je gluvo doba.

Holidej je sedeo na ležaju od dasaka, zamišljen, zabrinut i ljut na sebe. „Ridokosa veštica“ ga je nasamarila, nema sumnje, i sada je mogao da očekuje vešala ili u najboljem slučaju doživotnu robiju. Mašinovođino svedočenje biće dovoljno za osudu, čak i ako bi šerif poverovao u njegovu nevinost. Bio je u sasu u kakvom se nikada nije nalazio.

— Idiot! Po sto puta idiot! — izustio je poluglasno.

Po ko zna koji put pokušao je da smisli način kako da se izvuče iz zatvora ali mu ništa pametno nije dolazilo na um. Dok je sedeo

oslonjen leđima na hladan zid učinilo mu se da je nešto udarilo o rešetke na prozoru.

Obratio je pažnju. Malo kasnije šum se ponovio i nešto kao smotuljak tankog užeta proletelo je između rešetaka i palo na ležaj. Holidej je uzeo konopac i oslušnuo. Nikakav šum nije se više čuo.

Šta je to trebalo da znači? Ko je bacio uže? I zašto?

Holidej je pričekao nekoliko minuta a onda polako povukao uže. Na drugoj strani bilo je nešto privezano, osećao je to po težini. Dok je nekoliko puta povukao uže i u rukama mu se našao revolver! Nov, nabijen „kolt“! Neko je želeo da mu pomogne da pobegne!

Ko je to mogao biti? Koliko je znao, u gradu nije imao prijatelje.

Planovi kako da se domogne slobode odjednom su dobili realnu osnovu. Morao je pokušati da dokaže svoju nevinost a to je mogao samo ako bude napolju. Prema tome, ma ko da mu je poslao revolver i ma koliko bekstvo bilo opasno, ono je za njega bilo jedini izlaz. Odmah je skovao plan šta da radi.

Zadenuvši revolver za pojas, počeo je da trese metalna vrata i već posle drugog pokušaja čuo je psovke i odjek koraka u kancelariji. Vrata su se otvorila i mlaz žute svetlosti obasjao je hodnik.

— Šta je, do đavola? Zar čovek ne može na miru ni da odrema partiju? — proderao se šerifov pomoćnik. — Ako se ne smiriš doći će ti tamo da te umirim.

— Pomozite mi, čoveče — izustio je Holidej slabim, izmučenim glasom. — Zlo mi je, umreću... Zovite lekara...

— Šta ti je? — zapitao je čovek prilazeći.

— Stomak... užasno... — re-

kao je Dok, glumeći bol i šerifov pomoćnik je prišao sasvim blizu rešetaka da bi se odjednom našao pred zapetim revolverom.

— Otvori ćeliju! — rekao je Dok sasvim mirnim glasom.

— Šta...? Kako si...

— Otvori i budi miran inače ti sleduje... znaš šta... — zapretio je Dok glasom od koga se čovek sledio. — Meni je ionako svejedno.

Mladi šerifov pomoćnik je podrhtavajući pružio ruku ka zidu i dohvatio ključ. Brava je škljocnula i Dok se začas našao u hodniku.

— Gde je šerif Rejn?

— Ne... ne znam. Odjahao je negde. Reče da će proveriti...

— Ulazi! — mahnuo je revolverom Dok, pokazujući mu ćeliju.

Pomoćnik je poslušao. Posle pet minuta Holidej je bio slobodan a pomoćnik šerifa u Ostinu ležao u ćeliji dobro uvezan i zapušenih usta. Holidej je oprezno ušao u kancelariju i sa police uzeo svoj revolver. Bio je spreman da se uhvati u koštac sa sudbinom.

Napolju je zora belela krovove kuća i šunjajući se senkom nastrešnica Dok je pustom ulicom došao do gradske štale. Naterao je gradskog momka da mu osedla konja i ne časeći ni trenutka pojahao ka izlazu iz grada. Šerif Rejn nije bio dovoljno sposoban da sam reši problem i trebalo mu je pomoći.

Čas kasnije kada je praskozorje ustupilo mesto zori, stigao je do mesta sastanka sa Laurom i nastavio dalje šerifovim tragom. Nešto kasnije ugledao je kameniti greben u preriji i jarugu prema kojoj je šerifov trag vodio. Sluteći opasnost, poterao je konja još brže i punim trkom ujahao u jarugu. Topot kopita njegovog konja zvonko je odjeknuo u tišini jutra i posle stotinu

metara Dok je izbio iza krivine jaruge. U vidno polje uleteo mu je neočekivani prizor.

Šerif Rejn je sedeo na konju dignutih ruku ispred cevi naperene puške. Čuvši topot kopita, Rodžers je skrenuo pogled ka konjaniku koji kao da je odjednom pao s neba i to je bilo dovoljno da šerif izbegne smrt. Bacio se iz sedla kad je pucanj grunuo i tako je odleteo preko njegove glave.

— Držite se, Rejne! — povikao je Dok i potegao revolver.

No Rodžers nije čekao. Videvši da je promašio, zario je mamuze u bokove svog konja.

— Prokleta pseto! — zauriao je i nagao u bekstvo.

Holidej je zastao da vidi šta je sa Rejnom i to je Rodžersu bilo dovoljno da izmakne.

— Ne zadržavajte se, Holideje! — povikao je Rejn penjući se u sedlo. — Za njim!

Holidej je nastavio trk, ali Rodžers je već bio izmakao van sigurnog pogotka „linkolna”. Ubrzo mu se pridružio i Rejn i trka je nastavljena nekoliko minuta, ali Rodžersov odmoran konj je počeo da odmiče goniocima. Posle jedne milje Dok je zategao vodice i šerif je učinio isto.

— Stanite! — doviknuo mu je Dok. — Ovo je besmisleno.

— Zašto?! Moramo uhvatiti nitkova!

— Tamo je Gartov ranč. Idemo u osinjak. Tamo nas obojicu čeka kuršum.

Šerif je palcem zabacio šešir na potiljak.

— Šta da radimo?

Holidej ga je iskosa pogledao. — Je li vam sada jasno ko je krivao koga treba uhapsiti?

— Da, Rodžers mi je sve ispričao. Mislio je da je sa mnom svršeno i

da je sasvim svejedno ako mi sve ispriča. Na moju sreću vi ste naišli. — Rejn je pokajnički oborio pogled — Verujte da sam bio ubeđen u vašu nevinost.

— Nema razloga za pokajanja i izvinjavanja, šerife, život je takav. Sve je bilo dobro namešteno. — Okrenuo je glavu prema gradu. — Ali sada bi trebalo da krivcima vratimo za sramotu... sa kamatom!

— Ali kako? Gart ima čitavu vojsku, a ja u najboljem slučaju mogu da računam na dva do tri pomoćnika. Snage su suviše neujednačene.

— Videćemo! Vratimo se u grad. Možda će nam nešto pasti na um.

XI

Ralf Rodžers je gonio konja kao mahnit i tek posle izvesnog vremena uočio je da iza sebe ne čuje topot konjskih kopita gonilaca. Bacio je pogled preko ramena i video da ga niko ne goni. Usporio je trk ali je nastavio da jaše prema ranču. Džim Gart je morao da sazna šta se dogodilo. Bojao se rančerovog gneva ali drugog rešenja nije bilo.

Kada je stigao na ranč bilo je već svanulo.

— Gde je gazda? — povikao je obraćajući se jednom kauboju koji se nalazio ispred kuće.

Gart je pokazao palcem u pravcu Ostina.

— Odjahao je pre četvrt časa. Izgleda da nije mogao da spava, pa je pošao da se rasonodi.

— Do đavola, moram za njim! Dovedi mi jednog odmornog konja — rekao je skačući sa svog zapenjenog ključeta.

Kada je kauboj otišao da izvrši nalog, Rodžers je zagnjurio glavu u pojilo za stoku da se osveži.

Kratko vreme potom kauboj je doveo odmornog konja. Nije mogao

da uzdrži radoznalost, pa je upitao: — Gde gori vatra, nadzorniče? Čemu tolika žurba?

Mladi gonič nije dobio odgovor. Rodžers je već galopom gonio konja iz dvorišta.

Stigao je rančera četiri milje ispred grada. Još iz daleka doviknuo mu je da stane.

— Hej, mister Garte, čekajte!

Gart je zaustavio konja. Prepoznavši Rodžersa smrknuo se u licu.

— Šta je? Zašto nisi tamo gde sam te poslao?

— Morao sam da vas stignem da vam nešto kažem. Nešto važno. — Rodžers je podanički pogledao u zemlju. — Vi ne smete u grad... opasno je.

— Opasno?! Zbog čega? — upitao je rančer i nabrao čelo.

U nekoliko rečenica Rodžers ga je obavestio šta se dogodilo, nastojeći da što više ublaži svoju krivicu. Ipak, nije mu preostalo drugo nego da prizna da je bio suviše lakomisljen i brbljiv.

— Znači šerif zna sve? — zapitao je Gart hrapavim glasom gledajući mračno Rodžersa. — Izbrbljao si se kao neka izlapela baba.

— Kunem vam se da to ništa ne bi smetalo da nije naišao onaj kičoš Holidej, gazda. — pokušao je da se opravda Rodžers. — On je naišao i sve pokvario.

— Da, da, ali ipak brbljao si. — Gart je sedeo oslonjen na jabuku sedla nepomičnog, bezizraznog lica kao od kamena. Sedeo je zamišljen nekoliko minuta uviđajući da je zahvaljujući ovoj budali sve izgubljeno. Neće biti uživanja u osveti, neće osetiti slast pobede. Umesto toga čekala ga je kazna.

I sve to zahvaljujući gluposti jednog maloumnog revolveraša. Za takav promašaj krivac je morao biti

surovo kažnjen. Ali, moglo se desiti da Rodžers bude brži.

Gart ga je pogledao ispod obrva, lukavo, potuljeno.

— Ispao si idiot, maloumnik. Ali možda je tako bolje, jer ćemo odmah isterati stvari na čistinu. Idi pronadi Mareba i ostale.

Rodžers je sa olakšanjem odahnuo. Okrenuo je konja i poterao ga ka ranču kada ga je Gart pozvao.

— Hej, čekaj, vrati se!

Rodžers se okrenuo i našao se pred otvorom revolverске cevi. Metak ga je pogodio u prsa pre nego što je shvatio da mu Gart nije oprostio.

Nepromenjenog izraza lica rančer je vratio „kolt” u futrolu i bez žurbe poterao konja nazad ka svom imanju. Bilo mu je jasno da je kraj blizu.

XII

Salun „Bufalo” bio je ispunjen do poslednjeg mesta. Dok je šerif Rejn objašnjavao okupljenim građanima šta se desilo, Holidej je nezainteresovanog izraza lica sedeo za stolom i ređao karte. Pravio se da ne primećuje radoznale i u isto vreme bojažljive poglede koje su mu pojedinci iz grupe povremeno upućivali. Sedeo je miran, naizgled ravnodušan kao da je šerif govorio o svakodnevnom, običnim stvarima, kao da je reč o nekom drugom i da u toku tih nekoliko dana bezbroj puta nije bio u životnoj upasnosti. I to sve radi nečijeg tuđeg dobra a ne radi sopstvenog interesa. Sedeo je sa cigarom u zubima, hladan, zagledan u karte na zelenoj čoji. Bio je za sve oko sebe potpuni neuhvatljiv stranac, čudan pa čak i neprijatan. Njegov prisustvo ulivalo im je nela-

godnost koja se graničila sa strepnjem.

Zbog čega? To niko nije znao. Taj čovek im je učinio samo dobro ali ipak niko nije želeo da bude u njegovoj blizini.

Pošto ih je šerif obavestio o onome što se dogodilo, okupljeni građani su neko vreme bili bez reči. U salunu je vladala teška, zamorna tišina. Posle dosta vremena jedan visok glomazan čovek je uzviknuo.

— Šta onda čekamo? Hajdemo na ranč. Uхватimo Velikog Džima Garta i njegove ubice.

— Tako je! — prihvatili su drugi. — Završimo jednom za uvek sa nasiljem u našem kraju.

A onda se desilo nešto što slavni kockar još nikad nije doživeo. Ljudi kao da su potpuno zaboravili na prisustvo šerifa Rejna. Najpre jedan, a potom svi u glas povikali su:

— Hajdemo iz ovih stopa. Neka nas Holidej vodi.

Šerif Rejn je pobledo.

Holidej je lagano digao pogled sa karata i zagledao se u gomilu koja je pošla ka njemu. Izgledao je nedokučiv, a kada je progovorio glas mu je hladno zvučao.

— Hvala džentlmeni, hvala, ali to neće ići. Vi imate šerifa i neka vas on vodi. Sve mora biti po zakonu.

Šerif Rejn ga je zahvalno pogledao i Holidej mu je klimnuo glavom. Bio je svestan toga da bi za moral građana mnogo značilo ako bi ih vodio najbrži i najprecizniji strelac Divljeg zapada, ali on sam nije hteo da u tome dalje učestvuje. Od njega je bilo dosta. Odbio je dim i nastavio da ređa karte.

Građani su se pokunjili i okrenuli se šerifu. Pola časa kasnije njih četrdesetak uputili su se na Gartov ranč. Očekivali su okršaj i srce im je stezala zebnja što veliki strelac nije sa njima, ali otpor je izostao.

Protiv tako velike grupe ljudi na ranču bili su nemoćni. Svi su pohvatani i svezani ne pruživši otpor. Možda zbog toga što onaj najvažniji nije bio tu da im komanduje.

Rančer Gart kao da je nestao bez traga. Neki su rekli da je odjahao pola časa pre napada na ranč. Ljudi iz potere mislili su da je pobjegao. Da je tako učinio možda bi mu uspelo da nestane i zauvek napusti ovaj kraj. Pitanje je da li bi njegov trag bio pronađen a imao je najbržeg i najizdržljivijeg konja u cejoj pokrajini. Mogao je da ponese dosta novca i da počne život na nekom drugom mestu, hiljadu milja daleko od svog ranča i Ostina.

Na njegovu nesreću nije našao snage za to. Njegov pad je počeo i ništa na svetu nije ga moglo zadržati. Očajanje, razočarenje i mržnja nagrizli su mu dušu a onda i razum. Džim Gart više nije bio onaj stari, bio je samo ruina onog nekadašnjeg čoveka.

Ne, nije ni pomišljao da napusti ovaj kraj. Bektvo mu nije bilo ni na kraj pameti. U džepu nije imao više od sto dolara i nije jahao svog najbržeg konja. Za ono što je hteo to mu nije bilo potrebno.

Hteo je da ubije Holideja. Video je poteru i doneo odluku.

Dok je potera hitala ka njegovom ranču on je jahao u Ostin. Stigao je u grad kratko vreme pošto se prašina za poterom slegla. Na ivici proširenja glavne ulice odakle se jasno video niz trgovina i salun „Bufalo” sjahao je i uzevši pušku iz futrole lagano pošao ka salunu. Znao je da je neko u međuvremenu obavestio Holideja ko dolazi.

Užarenog pogleda koračao je napred. Žudeo je da ugleda čoveka za koga je verovao da je uzrok svih njegovih neuspeha. Naravno,

nije ni pomišljao da je on sam uzrok svoje nevolje i neuspeha, da je on taj koji je sejavao propast i smrt, da je tek pola časa pre toga ustrelio svog nadzornika.

Uvek je bio nestrpljiv. Sada je, međutim, iznenada stekao strpljenje. Hodao je lagano sa puškom oslonjenom na kuk i čekao da se pojavi njegov smrtni neprijatelj.

I to se desilo. Pojavio se ispred saluna „Bufalo” i sišao sa trotoara na sredinu ulice. Zastao je malo, a onda nastavio da hoda mirno, ritmički kao da šeta bulevom Sent Luisa.

Rančer je ukočenim očima piljio u Džordžijanca a iz očiju mu je sevala čudna ubitačna vatra.

— Platićeš mi Holideje, cent po cent. Oko za oko! Unišću te! — saputao je rančer stežući rukama skupocenu „vinčesterku”.

Holidej se približavao, prav, vitak, graciozan, onakav kakav je došao u ovaj grad Teksasa. U tamnom odelu i blistavobeloj košulji, sa elegantnom kravatom i „kalifornija” šeširom. Nalazio se na rastojanju od osamdesetak metara, ali svaki detalj njegove odeće jasno je razabirao.

— Ubiću te — šapnuo je Gart i škripnuo zubima. — Biće to kraj kockara Holideja.

Sada ih je delilo rastojanje od četrdeset metara. Veliki strelac pogodio bi protivnika sa tog rastojanja, ali Džim Gart nije bio veliki strelac. Na svoje ogromno užasavanje osetio je odjednom kako mu ruke drhte i kako kolena prete da mu otkažu poslušnost. Morao je još da smanji rastojanje.

Sada ga je od omraženog čoveka delilo samo trideset metara. Bilo je to idealno rastojanje za pušku. Da li da još smanji rastojanje? Svetluca „linkoln” na ko-

me se ogledalo sunce tog vedrog jutra ulivao mu je strah.

Džim Gart se u magnovenju setio svega što je čuo o Doku Holideju. Nepogrešiv, precizan strelac! Sada, pomislio je, sada to mora da se odigra! Neprimetno je korigovao pravac puščane cevi i pritisnuo okidač.

— Putuj u pakao, pseto!

Dva pucnja su se čula kao jedan jedini.

Kao rukom čarobnjaka izvučen „linkoln” je planuo u Džordžijančevoj desnici. Blesnuo je plamen iz cevi i gromki pucanj prolomio je tišinu.

Metak ispaljen iz „vinčesterke” promašio je cilj za pola inča. Teško telo rančera Garta zaljuljalo se i palo u prašinu. Oči Džima Garta ostale su otvorene još nekoliko trenutaka, a onda su se sklopile. Rančer je bio mrtav.

*

Lokomotiva je ritmički brektala i puštala mlazeve pare u očekivanju da dođe vreme polaska. Kada je vreme došlo začuo se dugačak zvižduk i kompozicija je uz metalno klopavanje napustila stanicu.

Holidej je pogledao kroz prozor i otresao pepeo cigare. Tek što je stavio cigaru u usta u salun je ušao šerif i videvši Doka uputio se

njegovom stolu. Holidej ga je dočekao upitnim dizanjem obrva.

— Sve smo ih spetljali! I Mareba! Ali nje nema.

— Koga?

— One Higinsove. Svuda sam je tražio. Iščezla je, verovatno pobegla.

— Da ste mene pitali, ne biste uzalud trošili vreme — rekao je Dok i otpio gutljaj brendija. — Uostalom zbog čega ste hteli da je uhapsite?

— Zbog saučesništva u napadu na voz! — rekao je šerif začuđeno.

— A čime to dokazujete? — osmehnuo se Holidej nadmoćno.

— Namamila vas je u klopku, onesvestila vas.

— To još ne dokazuje da je radila u dogovoru sa Gartom. Ne, šerife, protiv Laure Higinsove ne možete ništa da dokažete i zato je najbolje da je ostavite na miru. Uostalom, video sam je kad se ukrcala u voz.

— Šta, otputovala je?

— Da. Tako je najbolje. Otišla je i neće vam više praviti nikakve neprijatnosti.

— A vi? Zar ćete je tek tako pustiti?

Holidej se rezignirano osmehnuo. — A šta bih drugo? Želeo bih da otputuje što dalje i da je više nikada ne sretnem, ali... ne verujem da će mi se ta sreća osmehnuti.

KRAJ

HOGAR STRAŠNI

by
DICK BROWNE

MOMCI, NIJE VAŽNO DA LI STE POBEDILI ILI
IZGUBILI, VAŽNO JE **KAKO**
STE IGRALI

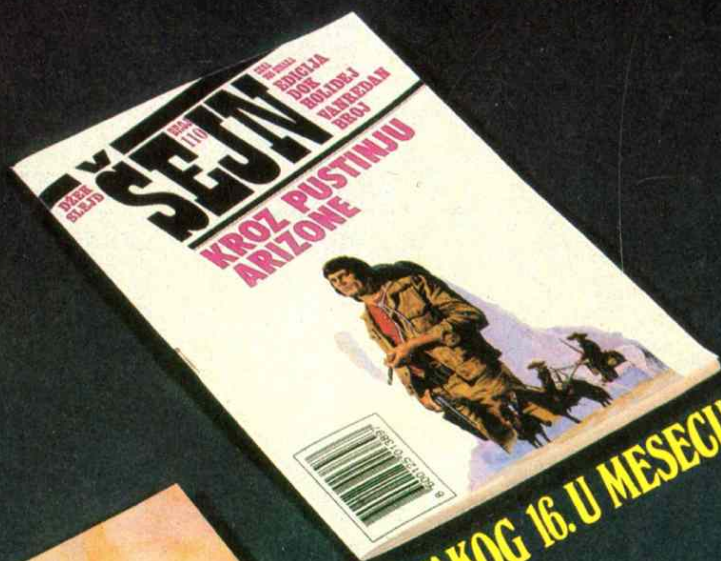
A IGRALI STE
OČAJNO!

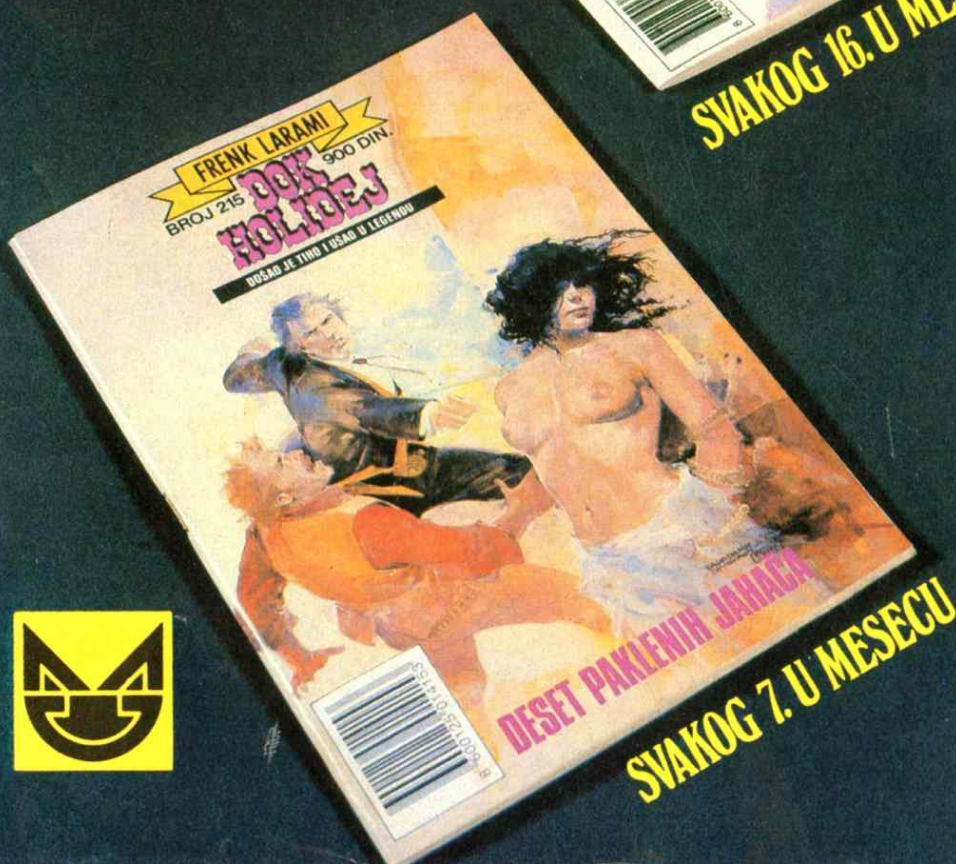
10-12 DICK BROWNE

ZA VAŠ ODMOR I ZABAVU

★ **western romani** ★

SVAKOG 16. U MESECU

SVAKOG 7. U MESECU

